

The 21. BC 63006

PONTIFICIA UNIVERSITAS GREGORIANA

4667

TEXTUS ET DOCUMENTA

IN USUM EXERCITATIONUM ET PRAELECTIONUM ACADEMICARUM

(I, 23 2)

EPISTULARUM
ROMANORUM PONTIFICUM

AD

VICARIOS PER ILLYRICUM

ALIOSQUE EPISCOPOS

COLLECTIO THESSALONICENSIS

AD FIDEM CODICIS VAT. LAT. 5751

RECENSUIT

C. SILVA-TAROUCA S. I.

[inclus]

ROMAE

APUD AEDES PONT. UNIVERSITATIS GREGORIANAE

Piazza della Pilotta, 4

1937

73/609
11

MONUMENTA GERMANIAE
HISTORICA
Bibliothek

IMPRIMI POTEST

Romae, 15 Iunii 1937.

RAPHAËL BITETTI
Praep. Prov. Rom. S. I.

IMPRIMATUR

Romae, 15 Iunii 1937.

† **A. TRAGLIA**
Archiep. Caesarien., Vic. Ger.

Angefertigt im Auftrag des Eigentümers
gemäß den Bestimmungen der §§ 53, 54 UrhG vom 9. 9. 1965
Manufactured on Customer's Demand
Production sur demande

INTRODUCTIO

... « Oportet enim vestrum imperiale decus, quod in omnibus ecclesiasticis utilitatibus vigere audivimus, ut antiquum morem, quem nostra ecclesia habuit, vestris temporibus restaurare dignemini, quatenus vicem, quam nostra sedes per episcopos vestris in partibus constitutos habuit, videlicet Thessalonicensem, qui Romanae sedis vicem per Eperum veterem Eperumque novum [atque Illiricum] Macedoniam, Thessaliam, Achaïam, Daciam riperensem, Daciam mediterraneam, Misiã, Dardaniã et Praevalim (tenebat); beato Petro apostolorum principi contradicere nullus praesumat; quae antecessorum nostrorum temporibus, scilicet DAMASI, SIRICII, INNOCENTII, BONIFACII, [Caelestini]¹, XYSTI, LEONIS, HILARI, SIMPLICII, FELICIS atque HORMISDAE sanctorum pontificum sacris dispositionibus augebatur. Quorum denique institutiones ab eis illis in partibus destinatas per nostros missos, ut rei veritatem cognoscere queatis, vestrae augustali potentiae dirigere curavimus »².

Haec die 25. septembris anni 860 Nicolaus Papa I « *Dilecto filio Michaeli glorioso imperatori Graecorum* » scribebat, petens ab ipso restitutionem Illyrici, quod a. 733, tempore litis iconoclasticae, Leo III. imperator Romani pontificis iurisdictioni abstulerat, subiciens omnem illam regionem supremo Constanti-nopolitani episcopi regimini ecclesiastico³. Hac via Constanti-

¹ Nulla Caelestini epistula in collectionis nostrae codice habetur.

² MGH. Epist. 6, p. 438.

³ Conf. F. DOELGER, *Corpus griechischer Urkunden*, I, n. 300 a.

nopolitanus episcopus obtinuit, quod iam a saec. V praetendebat, iurisdictionem in regiones peninsulae balcanicae, quae in *Notitia dignitatum* Imperii Romani, anni c. 400⁴, tanquam pars Imperii Orientis apparent. Praefectura Illyrici Orientalis⁵ divisa erat in duas dioeceses, Macedoniae et Daciae, Macedonia in sex provincias; Achaia, Macedonia I, Creta, Thessalia, Epirus vetus, Epirus nova et pars Macedoniae II; Dacia in quinque provincias: Dacia mediterranea, Dacia ripensis, Moesia I, Dardania, Praevalitana et pars Macedoniae II. Omnes istas provincias — Creta excepta — enumerat Nicolaus I in sua epistula tanquam episcopo Thessalonicensi subiectas, qui provincias illas Romani episcopi vice regebat. (Conf. infr. n. V, lin. 18 ss.). Quare ad probanda iura sedis apostolicae in Illyricum, mittit imperatori « institutiones » suorum praedecessorum, a Damaso usque ad Hormisdam, collectionem scil. epistularum Romanorum pontificum ad episcopos Thessalonicenses aliosque episcopos per Illyricum. Nonnullas ex istis epistulis citatas invenimus in diversis Nicolai litteris⁶. Quare concludere licet, extitisse Romae medio saec. IX. collectionem, quae continebat epistulas

⁴ Ed. O. Seeck, Berolini 1876, p. 8 ss. Conf. infr. p. V.

⁵ Quod a Dioecesi « Illyricum » praefecturae Italiae bene distinguendum est, cuius provinciae: Pannonia I et II, Noricum I et II, Dalmatia, Savia, nullatenus cum Illyrico Orientali de quo nos agimus, confundere licet. Quod epistulae Nicolai dictator, Anastasius Bibliothecarius, fecisse videtur, inserens in epistula de qua supra, post « Epirum novum » verba « atque Illyricum », occidentale scilicet, quod certe nunquam pertinuit ad regionem, cui episcopus Thessalonicensis tanquam vicarius Papae praeerat. Simili modo in epistulas Iohannis VIII hanc confusionem inexit, scribens « Pannonicam dioecesim ab olim apostolicae sedis fuisse privilegiis deputatam » (MGH. Epist. VII, p. 281). Maioris adhuc momenti est confusio Moesiae I cum Moesia II, quae semper ad dioecesim « Thracia » et praefecturam « Oriens » pertinuit. Bulgari Moesiam II occupaverant, non Moesiam I, sed Romani audientes « Moesia », putabant Bulgaros ad Illyricum pertinere: inde lis de iurisdictione in Bulgaros. (Conf. Iohannis VIII epist. 68, 71, MGH, Ep. VII, pp. 62 et 66 et maxime Anastasii Bibliothecarii epistolam 5, MGH. Epist. VII, p. 411).

⁶ Vide infr. n. V, not. b), n. VIII, nota f), n. X, not. b).

Romanorum Pontificum saeculorum IV-IV ad vicarios Thessalonicensis, aliosque episcopos per Illyricum.

« Sub dispositione viri illustris praefecti praetorio per Illyricum sunt dioceses infrascriptae:

Macedonia, Dacia

Provinciae Macedoniae sex:

Achaia (11)

Macedonia I (8)

Creta

Thessalia (9)

Epirus vetus (10)

Epirus nova (6)

et pars Macedoniae salutaris (7)

Provinciae Daciae quinque

Dacia mediterranea (3)

Dacia ripensis (8)

Moesia I (1)

Dardania (5)

Pracualitana (4)

et pars Macedoniae salutaris (7) ».

« Sub dispositione viri spectabilis vicarii dioceseos Thraciae provinciae infrascriptae:

Europa (VI)

Thracia (III)

Haemimontus (IV)

Rhodopa (V)

Moesia II (II)

Scythia (I) ».

(*Notitia dignitatum* ed. Seeck,
p. 8 et 56).

Huius proprie temporis — medii saec. IX¹ — est codex Vat. lat. 5751, in quo magna saltem pars huius collectionis — scilicet epistolae Damasi, Siricii, Innocentii, Bonifatii I, Xisti, Leonis — servata est. Caetera — epistolae scil. Hilari, Simplicii, Felicis atque Hormisdæ — perierunt. Mirum certe est, codicem hunc nunquam, immediate saltem, ab editore adhibitum fuisse. Ex quo codex Vat. lat. 5751 cum caeteris Bobbiensibus tempore Pauli V in Vaticanam Bibliothecam adlatus est, vidit et adhibuit eum certe Leo ALLATIUS, qui a. 1648 in suo *De Ecclesiae Occidentalis atque Orientalis perpetua consensione* plurimas sententias ex diversis collectionis nostrae epistulis desumptas ex hoc codice inseruit, et Anatolii epistolam ad Leonem (infra n. XXI) primus edidit. Certe Lucas HOLSTE codicem Vaticanum 5751 novit, eius enim manu videntur perscriptae nonnullae emendationes et adnotationes in codice Vat. lat. 6339 ff. 12-62^v, quae continent apographum exactum codicis 5751, manu saec. XVII factum. Ex hoc, Vat. scil. lat. 6339, exscriptus est, et pariter saec. XVII, cod. Barb. lat. 650 (olim 3386).

Editio tamen, quae Lucae HOLSTENII nomen vane adhibens, Romae, a. 1662 a nescio quibus ignaris compilatoribus post Holstenii mortem vulgata est, certe non ex Vat. lat. 6339, vel Barb. lat. 650, multo magis ex Vat. lat. 5751 confecta est. Textus erroribus et ineptis emendationibus scatens, magis concordat duobus aliis apographis pariter saec. XVII, quae in uno codice Barb. lat. 828 ff. 1-67 et 73-108 habentur. Nullum tamen codicem inveni, in quo series epistularum ita ineptis et arbitrariis mutationibus turbata appareat, ac in editione a. 1662 habetur. Harum conspectum exhibet tabula pag. XII in columna H, comparata cum duabus subsequentibus columnis. Proh dolor, pessimus

¹ Examen palaeographicum codicis Vat. lat. 5751 exactum mox clarus editor Monumentorum palaeogr. Veronensium, Henricus Carusi, editurus est. Quare hic breviter tantum inuam codicem a pluribus ammannensibus coaevis medio saec. IX descriptum esse. — De codicibus Bobbiensibus in Bibliothecam Vaticanam a. 1618 adlatis conf. egregiam Ioannis MERCATI S. R. E. Cardinalis introductionem in: M. T. Ciceronis *De Re publica* (Codices e Vaticanis selecti, vol. 23, 1934) p. 139.

ille textus editionis Romanae anni 1662 omnes subsequentes editiones invasit, quae aliud non exhibent, nisi iteratas textus anni 1662 editiones. Codicem Vat. lat. 5751 nemo editorum vidit, immo Petrus Ballerini in notissima illa operum S. Leonis M. editione affirmat se codicem 5751 frustra quaesivisse⁹. In edendis epistulis S. Leonis, vel aliorum ad eum, adhibuit tantum apographum codicem Barb. lat. 650, tunc 3386. Textus editionis Romanae a. 1662 habetur proinde in omnibus Conciliorum collectionibus post hunc annum editis, usque ad MANSI amplissimam, habetur etiam in Petri COUSTANT editione *Epistularum Romanorum Pontificum* vol. I, Parisiis 1721, habetur tandem in *Patrologiae Latinae* diversis voluminibus, in quae MIGNE editionem Petri Coustant dispertiit. Hanc textus unitatem ut ostendamus, discrepantes lectiones in apparatu nostro compendiis *H* (Holste), *C* (Coustant), *M* (Mansi) indicavimus, quae fere semper simul adesse videbit lector.

Non miramur textum hunc pessimum Iohanni FRIEDRICH ansam dedisse ad mirum conamen, quo omnes illas collectionis Thessalonicensis epistulas spurias demonstrare voluit⁹. Miramur tamen nec ipsum, nec quemquam ex iis qui cum Theodoro MOMMSEN¹⁰ eius conamini plaudebant, quaestionem movisse de fontibus textus in quem invehebantur. Quod si fecissent, numquam I. Friedrich ineptas cavillationes tanquam serias viri eruditi investigationes considerassent, easque inter illa conamina litteraria relegassent, de quibus C. H. TURNER egregie scripsit: « *Vix aequo iudicio, ut suspicari licet, viri illi insignes sententiam dixerunt, adeo . . . ex animo erat iis, quae ecclesiae Romanae favere videantur, et auctoritatem et antiquitatem denegare* »¹¹.

⁹ ML. 54, 565; 56, 191.

⁹ *Sitzungsberichte der kgl. bayr. Akademie der Wissenschaften*, phil. hist. Klasse, 1891, p. 771 ss.

¹⁰ *Neues Archiv*. XVIII, 1893, p. 357.

¹¹ *Ecclesiae Occidentalis monumenta iuris antiquissima*, 1, 2, Oxonii, 1913, p. XIV.

Primus, qui codicem Vat. lat. 5751 exactius enarrandum curaret, fuit R. de NOSTITZ-RIENECK S. I., qui a. 1897 contra I. FRIEDRICH authenticam collectionis Thessalonicensis probavit¹³. Ulteriora argumenta collegerunt L. DUCHESNE, qui praesertim Theodori Mommsen dubia de authenticitate duarum epistularum imperialium (infra XV et XVI) refutavit et Illyrici ecclesiastici historiam usque ad saec. VIII exposuit¹⁴, et nuper F. STREICHAN¹⁴.

Post tot egregiorum virorum scripta in defensionem authenticitatis collectionis nostrae, nemo iam de ea dubitat. Manet tamen quaestio de collectionis origine et formatione, quae intime cohaeret cum quaestione de fontibus textuum epistularum, quas continet.

Responsio facilis esset, si constaret, collectionem Thessalonicae ortam esse. Tunc enim pariter constaret, epistularum apographa facta esse ex autographis, olim Roma missis et in scrinio episcopi Thessalonicensis servatis. At, proh dolor, Thessalonicensis origo collectionis exclusae esse videtur. In tota enim causa Stephani episcopi Larisseni, metropolitae Thessaliae, in qua collectio nostra prima vice apparet, Thessalonicensis episcopus ne quidem nominatur. Theodorus, Echiniensis episcopus, orator Stephani Larisseni in synodo Romana a. 531, epistularum collectionem in hac synodo profert, hisce verbis: « *verumtamen quarundam epistularum exemplaria profero, quarum fidem fieri ex vestro nunc scrinio postulo* ». (98 ss.) Quo fine eas proferat, apparet ex praecedentibus eius verbis: « *Nam constat venerandos sedis vestrae pontifices... specialiter... gubernationi suae Illyrici ecclesias vindicasse* » (93 ss.) Ad hoc probandum profert suam collectionem, quam Bonifatius papa, synodo

¹³ *Die päpstlichen Urkunden für Thessalonike*, in « *Zeitschrift für kathol. Theologie* », Innsbruck, XXI 1897, p. 1 ss.

¹⁴ *L'Illyricum Ecclesiastique* in « *Byzantinische Zeitschrift* », 1892 et « *Eglises séparées* », Paris 1896, p. 228 ss.

¹⁴ *Die Anfänge des Vikariates von Thessalonike* in « *Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte* » XLIII, kanonistische Abteilung XII, Weimar 1922, p. 330 ss.

praesidens, suscipit, epistulasque in ea contentas coram synodo recitari iubet. Hoc modo, tanquam pars gestorum synodi Romanae a. 531, servatae sunt epistulae collectionis Thessalonicensis.

Sed undenam Theodorus Echiniensis eas habuit? Romani venit, prosecuturus causam metropolitani sui, Stephani Laris-seni, cuius libellos appellationis in prima sessione protulit. Ex his apparet Stephanum electum et ordinatum episcopum Larissae, iubente episcopo Constantinopolitano, depositum esse a synodo endemusa Constantinopolitana (2, 39), eumque in custodia esse « *in regia civitate* » (2, 85). Parum probabile est, Stephanum a Constantinopolitano episcopo Epiphanio facultatem accepisse, compulsandi archivia et colligendi documenta¹⁸, quibus probaret contra Epiphanium — qui, « *unum studium habuit, ut in sanctis Thessaliae provinciae ecclesiis dominus atque iudex esse videatur* » (2, 46 ss.) — « *apostolicam sedem. . . causas nostrae provinciae et audire convenit et finire* » (2, 35 s.).

Ex his unum clare apparet: tota causa est contra episcopum Constantinopolitanum, et epistulae collectionis nostrae proferuntur tanquam argumenta, quibus probetur: in Illyrico « *dominus atque iudex* » non est Constantinopolitanus, sed Romanus episcopus.

Et haec nota « *Anti-Constantinopolitana* » totius collectionis clarissime apparet in ipsa tabula in qua seriem et superscriptiones epistularum (infra pag. XII) compendio expressi. Series chronologica epistularum — quae omnes ad episcopos datae sunt et superscriptionem iam a saec. IV adhibitam ostendunt: *Dilectissimo (-is) fratri (-bus) illi (-s) episcopo (-is), ille episcopus*, — interrumpitur a n. XV per veram et propriam collectionem Anti - Con-

¹⁸ Nisi admittamus, eum Thessalonicae, quo se antequam « *in regiam civitatem* » abduceretur, contulerat, scrinium episcopii perscrutasse (1, 119-144). Assertit enim statim postquam eum Andreas, Epiphanii servus, Thessalonicae invenerat, se Papam appellasse, et « *aliqua causae profutura documenta* » ostendisse. Probabile non est Andream haec documenta in eius manibus reliquisse, multo minus ipsi permisisse, ut ea Theodoro committat.

stantinopolitanam (XV-XXII). Quae cum per ineptas editorum anni 1662 mutationes diversimode dispertita esset, vix aliquis animadvertit, collectionem hanc unum totum formare, et quidem diversae originis. Etsi enim scrinia ignoramus ex quibus Theodorus Echiniensis sua « *epistularum exemplaria* » (99) comparavit, unum constat: collectio illa Anti-Constantinopolitana non in Illyrico, sed Romae compilata et in seriem epistularum Thessalonicensium inserta est: Romae tantum et in scrinio sedis apostolicae exstabat exemplar autographum epistulae Marciani ad Leonem (n. XVII), Romae tantum exstabat exemplar autographum epistulae Anatolii ad Leonem (n. XXI) et ibi tantum ex autographo recitari poterant, ut probant notae « *Et alia manu* » et « *Et subscriptio litteris graecis* »²⁶. Ex Leonis registro certe desumptae sunt duae epistulae XVIII et XX, ut probant superscriptiones « *Leo episcopus Marciano augusto* », prorsus conformes iis, quas in cod. Monacensi lat. 14540 (M) invenimus²⁷.

Quare de origine collectionis nostrae haec statuenda videntur: Theodorus episcopus Echiniensis a Stephano Larissensi, metropolitano suo a Constantinopolitano episcopo vexato et Constantinopoli in custodia detento, mandatum accepit, causam Stephani Romae apud Bonifacium papam defendendi. De Thessalonicensi episcopo non est sermo. Vicariatus enim in schismate Acaciano, in quo Dorotheus Thessalonicensis ex parte schismaticorum stabat, cessaverat. Theodorus Romam advenit secum ferens integram seriem epistularum Romanorum Pontificum ad episcopos Thessalonicenses aliosque Illyrici episcopos, quas aut in propriae ecclesiae aut in metropolitani sui Larissensis episcopi archivio, vel in alio archivio ecclesiastico Illyrici conquisierat. Facile enim apographa istarum epistularum, quarum autographa in scrinio Thessalonicensi exstabant, in scriniis aliorum episcoporum Illyrici inveniri poterant, quibus in synodis vel saepe statim post acceptam epistolam a Thessalonicensi vicario communicabantur. Hoc certe modo explicatur superscriptio unifor-

²⁶ Conf. *Nuovi Studi*, p. 69 ss. (*Gregorianum XII*, 1931, p. 361 ss.).

²⁷ Conf. *Textus et Documenta*, series Theologica, fasc. 15 et 20.

mis epistolarum ad episcopos Illyrici, quae in forma autographis propria exprimitur. Romae Theodorus collectionem suam in scrinio sedis apostolicae ampliavit et auxit; ibi invenit alterum exemplar epistolae VII; attulerat enim apographum satis vitiatum et sine carens (VIIb); ex scrinio apostolico desumpsit textum integrum (VII), in registro Bonifacii I inventum. Ibi invenit collectionis Anti-Constantinopolitanae exemplaria autographa, aliaque ex registro Leonis desumpsit. Collectionem ita auctam in synodo protulit. Bonifacii papae mandatum « *scriptorum fides in sedis apostolicae requiratur scrinio* » (lin. 102), non ita intelligendum est, quod Papa lectionem epistolarum dubiae fidei permiserit, sed postquam Theodori collectio in scrinio examinata et ampliata in synodo recitata est, notarius iudicium de ipsius fide protulit, quod cum altera collectionis parte periit.

Hisce de origine collectionis nostrae consideratis, non mirabimur textuum nostrorum pessimum statum: epistularum autographa lingua latina scripta, in Illyrico, cuius incolis latina lingua non quidem tam incognita erat, ac Romanis graeca, diversimode iam descripta erant, quando in Theodori manus textus pervenit: apographa quae ipse Romam attulit, vix immediate ex autographis facta sunt. Potuit certe in scrinio sedis apostolicae sua apographa ad fidem registorum emendare. Utrum fecerit, non mihi constat. Certe epistulas ante annum 410 (I-IV) missas conferre non potuit, cum scrinium sedis apostolicae stragem gothicam a. 410 non superaverit, nullaque adfuerint registra anno 410 antiquiora. Supponamus tandem Theodorum Romae invenisse in registris omnium pontificum, quorum epistulas in sua collectione habebat, exemplaria authentica: nonne ipsi magis curae erat, « fidem » ipsarum probare, quam textus emendare? Forte de tali emendatione ne quidem cogitavit.

Non obstante tamen textuum pessimo statu, collectio nostra, ut cuius legenti patet, inter pretiosissimas fontium historiae Romanorum Pontificum collectiones recensenda est. Exercitium enim primatus iurisdictionis papae non una aliave epistula, sed integra epistularum serie egregie illustratur.

TABULA SYNOPTICA COLLECTIONIS THESSALONICENSIS

JK	II	V ^(C)	■		Datum	pag.
		155		<i>Synodi Romanae sessio I</i>	7. XII. 531	1
		55	1	<i>Stephani Larisseni libellus I</i>		2
		57	2	<i>Stephani Larisseni libellus II</i>		9
		58		<i>Synodi Romanae sessio II</i>	9. XII. 531	12
		58 ^r	3	<i>Helpidii, Stephani, Timothei episcoporum libellus</i>		13
		59		<i>Epistolarum Collectionis Thessalon. exemplaria proferuntur</i>		16
237	I	59	I	Dilectissimis fratribus Acholio, Euridico etc. Damasus.		16
238	II	59 ^r	II	Dilectissimo fratri Acholio Damasus		18
259	III	59 ^r	III	Dilectissimo fratri Anyasio Siricius		19
285	IV	60	IV	Dilectissimo fratri Anyasio Innocentius		20
300	V	60	V	Dilectissimo fratri Rufo Innocentius		21
366	XIII	60 ^r	VI	Dilectissimis fratribus Perigeni etc. Bonifacius (H: Caelestinus)	17. VI. 412	23
350		61	VII ^b	Dilectissimo fratri Rufo Bonifacius		24
365	X	61	VIII	Dilectissimis fratribus Rufo etc. Bonifacius	11. III. 422	27
363	VIII	63	VIII	Dilectissimo fratri Rufo Bonifacius	11. III. 422	32
364	IX	63 ^r	X	Dilectissimis fratribus univ. ep. per Thessaliam Bonifacius	11. III. 422	34

350	VI	64	VII	Dilectissimo fratri Rufo Bonifacius		24
393	XIV	64	XI	Dilectissimo fratri Perigeni Xistus		36
394	XV	64*	XII	Dilectissimis fratribus universis episcopis in synodo... Xistus	8. VII. 435	37
395	XVI	64*	XIII	Dilectissimo fratri Proclo Xistus	18. XII. 437	39
396	XVII	65	XIV	Dilectissimis fratribus universis episcopis per Illyricum Xistus	18. XII. 437	41
	XI	65*	XV	Exemplar epistulae Honorii aug. ad Theodosium aug.		43
	XII	65*	XVI	Rescriptum Theodosii aug. ad Honorium aug.		49
	XVIII	66	XVII	Victores Valentinianus et Marcianus... Leoni episcopo.		46
481	XIX	66*	XVIII	Leo episcopus Marciano aug.	18. XII. 451	48
483	XX	67*	XIX	Dilectissimo fratri Anatolio Leo	22. V. 452	48
510	XXI	68*	XX	Leo episcopus Marciano aug.	22. V. 452	48
	XXII	69	XXI	Sanctissimo ac beatissimo coepiscopo papae Leoni Anatolius	29. V. 454	48
509	XXIII	69*	XXII	Dilectissimo fratri Anatholio Leo		51
404	XXIV	70	XXIII	Dilectissimo fratri Anastasio Leo	12. I. 444	53
463	XXV	71	XXIV	Dilectissimis fratribus episcopis metropolitanis per Illyricum Leo	12. I. 444	57
409	XXVI	72*	XXV	Dilectissimis fratribus... metropolitanis per Illyricum Leo	6. I. 446	60
		73*	XXVI	Dilectissimo fratri Anastasio Leo		62
351	VII	74*	XXVII	Dilectissimo fratri Rufo Bonifacius	18. IX. 419	64

(*) V: Cod. Vat. lat. 5751. — H: Editio Romana a. 1662; tabula clare demonstrat arbitrarías mutationes ab editore in serie epistularum codicis V factas. — Numeri Romani, quos epistulis praemisit, in codice desunt, exceptis VII (f. 61) pro VIII, XI abrasum f. 64 (ante VII nostrum), XI (ante XI nostrum) XXV ed XXVI (ff. 72* et 73*) ante ultimas litteras. Apparet insuper (na. XV-XXII) insertio collectionis Antiochianae in sectionem chronologicam Collectionis Thessalonicensis. (f. XIV et XXII ss.).

COMPENDIA

- A*: Leo ALLATIUS, De Ecclesiae occidentalis atque orientalis perpetua consensione, Coloniae 1648.
- B*: Petrus et Hieronymus BALLERINI, S. Leonis M. Opera, I-III Venetiis, 1755-57.
- C*: Petrus COUSTANT O. S. B., Romanorum Pontificum Epistolae I, Parisiis 1721.
- CSEL: Corpus Scriptorum ecclesiasticorum latinorum, ed. Academia Vindobonensis, Vindobonae, 1866 ss.
- H*: Collectio Romana bipartita, edi coepta a Luca HOLSTENIO, absoluta post eius obitum ipsius posthumis adiunctis, Romae, 1662.
- JK*: JAFFÉ-KALTENBRUNNER, Regesta Pontificum Romanorum, vol. 1, ed. 2, Lipsiae 1885.
- M*: Iohannes Dominicus MANSI, Conciliorum Collectio amplissima. Florentiae, 1759 ss.
- MGH AA: Monumenta Germaniae historica, Auctores antiquissimi.
- ML*: Patrologia latina, ed. I. P. MIGNE, Parisiis 1844 ss.
- E*: Acta Conciliorum Oecumenicorum, ed. E. SCHWARZ, Berolini, 1914 ss.
- TD*: Textus et Documenta, ser. theol., ed. Pontif. Univ. Gregoriana, Romae, 1932 ss.
- V*: Cod. Vat. lat. 5751, saec. IX.

Post consulatum Lampadii et Orestis, virorum clarissimorum, sub die VII iduum Decembrium, in consistorio beati Andree apostoli ^{a)},

Præsidente venerabili viro papa Bonifatio, una cum Savino Canusinae civitatis, Abundantio Demetriadae civitatis ^{b)}, Caroso Centumcellensis civitatis, Felice Numentanae civitatis episcopis,

Residentibus etiam: Sanctulo, Mercurio, Vivulo, Petro, Eventio, Hilario, Urso, Petro, Bacauda, Gaudio, Petro, Epiphonio, Benedicto, Servo Dei, Innocentio, Paulo, Andrea, Gaudio, Petro, Philippo, Valentino, Januario, Dulcitio, Joanne, Redempto, Crescentione, Caelestino, Sebastiano, Libertino, Cyriaco, Pullione, Barbaro, Laurentio, Vivulo, Seleucho, Bono, Florentio, Rustico et Laurentio presbyteris,

¹⁵ Astantibus quoque Tribuno, Agapito, Donato et Palumbo diaconis,

Tribunus archidiaconus dixit: Theodorus vir venerabilis, Thessaliae provinciae, Echiniensis civitatis episcopus, astans prae foribus ingredi desiderat. Quid praecipitis?

Bonifatius episcopus ecclesiae catholicae urbis Romae dixit: Ingrediatur.

(Cum ingressus esset) Bonifatius episcopus dixit: Audientiae nostrae tibi copiam tribuimus, desiderata insinua.

^{a)} Conf. synodus Symmachi papae, ed. Mommsen in MOH, AA XII p. 399 ss. — ^{b)} Vid. infr. lin. 33.

1. In marg. supr.: *xp̄e faue uolis*: man. saec. IX; SYNODUS ROMANA BONIFATII PP. II, Sess. p.^a: man. L. Holste: V. 5. casine: *scrips. V. corr. canusine*; Canosinae: *HM.* 6. Centumcellentis: V. 9. Hilario: *HM.* 11. Petro: V. 12-13. Syriapullione: V. 16. diaconibus: V. 17. Theodosius: *HM.* 22. Cum... esset: *om. VHM.*

Theodorus Thessaliae provinciae Echiniensis civitatis episcopus per interpretem dixit: Stephanus sanctissimus ac beatissimus Larisseae civitatis episcopus, quae civitas metrópolis est provinciae Thessaliae, libellum per humilitatem meam ter venerandae beatitudini vestrae transmisisse cognoscitur offerendum. Quem quia prae manibus teneo, deprecor susceptum sibi relegi beatitudo vestra constituat.

Bonifatius episcopus dixit: Fiat.

Menas notarius recitavit:

1. DOMINO MEO SANCTO AC PER OMNIA BEATISSIMO ET REVERA VENERANDO PATRI PATRUM ET UNIVERSALI PATRIARCHAE BONIFACIO, STEPHANUS EXIGUUS.

Vos non inrationabili usus fiducia adeo, nec ignorans meam mediocritatem, sed cum anima contrita et spiritu humili et cum multis lacrimis hanc meam vobis offero supplicationem. (Quam) ideo acceptabilem esse coram te, beatissime pater, existimo, quoniam et antea et hi qui Deo cum lacrimis supplicabant, tamquam cum holocaustomatibus et arietibus atque tauris, sed et cum decem milibus agnis pinguibus confidentes orabant. Cor enim contritum et humiliatum Deus non spernet^a). Ergo nec tu ipse, sanctissime pater, me multis circumdatum malis et ad Deum solummodo atque vestram paternam consuetudine pietatem respicientem habebis despectui. Quoniam nullus ecclesiasticus ordo illam vestram, quae a Salvatore omnium et primo pastore vobis est conlata, potest praecellere potestatem. Exiguum est vel humile in quo non providentia vestra respicit. Quantum vos apud Deum omnes praecellitis, tanto vos necesse est cogitare, quia haec est probatio Deum amantium: Post Deum pater et doctor sanctae Ecclesiae Petrus, vester et

^a) Ps. 50, 18.

24. Theodosius: *HM*. . . 3. episcopus post exiguus: *add. HM*.
4. Vos: *om. HM*. 6. Quam: *om. VHM*. 9. holocaustomatibus: *VHM*.
14. habetis: *V*. 20. ut post: *HM - ūr: V; uestrae: HM*.

totius mundi, testatur: Quia Domino dicente tercio: A me, pasce oves meas^{b)}, tradidit prius vobis, mandatum ostendens, et per vos deinde omnibus per universum mundum sanctis ecclesiis condonavit. Denique per hoc quanti venerabiles effecti ante vos et quanti sanctam illam sedem habere meruerunt, corpore quidem in Romana gloriosa degentes civitate, spiritu autem ea quae rite agebantur omnia ordinantes et transgressa... Et plurimi ex corpore Ecclesiae ab inimicorum calumniantium violentia sunt liberati a Deo et a venerabili apostolica sede. Unde deprecor iudicate humilem, et pauperem, sicut scriptum est, iustificate^{c)}.

Mihi enim in saeculari vita erat antea provincialis ordo militiae; mediocriter sicut erat, meam vitam transigebam. Sed quia Proclo beatæ memoriae quiescente, qui factus fuerat Larissae ecclesiae episcopus, oportebat eidem praesulem ecclesiae ordinari. Decretum^{d)} factum est communiter tam cleri, quam populi metropolitani atque eorum, quorum adsensus erat actui necessarius, et secundum priscam consuetudinem tribus electis, Alexandro Sciatensi presbytero et... presbytero, ac me exiguo meliori testimonio sortito, electionis palmam promerui. Sed ego conscius mei, indignum me tanto negotio esse iudicavi, totum autem Dei gratiae atque clementiae... libenter assensi, ad latronem atque publicanum et alia huiuscemodi plurima exempla respiciens, quos ab extremis malis et, ut dicendum est, ab ipso fundo malorum subito Deus eripuit, animabar, et quaedam data est mihi spes boni propositi. Igitur ex omnibus in me electionem contulerunt in decreto pariter suscribentes, et quia ordinacionem secundum priscam consuetudinem non alibi,

b) Ioan. 21, 17. — c) Ps. 81, 3. — d) Decreti exemplum habes in *Libri Diurni* form. 82 (ed. SICKEL, p. 87 ss.).

24. hoc quæ: V; hoc quia: HM. 27. ornantes: VHM. 28. transgressi: HM; lacunam statui, add. emendantes vel sim. 33. transiebam: VHM. 34. Larissae: HM. 39. prbo et presbutero: V; lacun. stat. H. 41. consius: V. 42. lacun. statui; add. committens vel sim. 43. hulusmodi: HM. 47. cotullerunt: V.

sed in eadem civitate fieri oportebat, convenit sancta provinciae
 synodus et totius civitatis possessores omneque corpus eccle- 50
 siae, et communi omnium testimonio, nihil consuetudini de-
 trahentes, in ecclesia sum ordinatus episcopus. Tantam enim ala-
 critatem rei istius habebat factumque amplectebatur Probianus,
 Dei amator, Demetriadae civitatis episcopus, ut etiam provo-
 caret in ecclesia Dei laudem in meae humilitatis exercere per- 55
 sonam. Et ut nihil de me ipso dicens, sed <ut> his <qui> de me
 voluerunt atque elegerunt, detur intelligi, secundum Deum ordi-
 natio ista provenit. Quapropter deprecor, beatissime pater, ut
 mansuete haec audire digneris: Non enim laudem labiorum
 meorum diligens, sicut scriptum est, haec suggero, quoniam 60
 qui in se gloriatur, apud Dominum probatus esse non potest,
 sed ut vobis ista cognoscentibus, calumnia quae adversus me
 excitata est, evidenter appareat. Quanta vero deinde dixerint...
 atque provinciales episcopi et sanctae clerus ecclesiae ostendens
 se pro mea ordinatione gaudere, superfluum iudicavi vestris 65
 auribus intimare. Quiescente igitur bonorum omnium inimico
 et Deo mea non respiciente peccata, res erat in pace, et nullam
 perturbationem sustinebat ecclesia, et erat *ca r i t a s o m n i u m*
celans delictum *), sicut scriptum est. Sed nescio unde 70
 incitati Antonius timoratus presbyter atque dispensator, et Pro-
 bianus Dei amator, Demetriadae civitatis episcopus, — illum dico,
 beatissime, Probianum, qui alios festinantes meas laudes dicere
 repellens, ipse in ecclesia Dei titulos meae laudis exercuit, —
 pariter Demetrium Dei amatorem, Sciathensis civitatis episco- 75
 pum et alios suae portionis suadentes esse participes, nec sub-
 scriptiones quae in decreto continentur erubescens, nec Pro-
 bianus suam laudem et totius ecclesiae testimonium, sed nec
 illa quae dixerunt vel egerunt, quomodo meam amplectentes

*) Prov. 10, 12

52. detrahente: *VHM*. 56. dicente, ex his qui me: *HM*. 57. da-
 tur: *HM*. 63. excitata: *V*. - dixerint & provinciales: *HM*; lacunam sta-
 tul, add. Probianus (?). 66. intimare: *om. HM*. 70. Probianus de-
 famator: *VHM*.

fieri ordinationem, quomodo et ante ordinationem gratam meam
 80 sibi fuisse personam, quomodo et celebratam ordinationem li-
 benter tulissent, ad regiam urbem subito profecti sunt, et quan-
 dam componentes accusationem, sanctissimo eiusdem civitatis
 archiepiscopo Epiphanio querelas deposuerunt, dicentes meam
 ordinationem sanctis canonibus minime convenire, sperantes ut
 85 in meo loco alter subrogaretur episcopus. Ergo ista me inci-
 piente dicere, angustia me utique detinet: Si enim dixero, quae
 in me exercuerunt, vel tempestatem quae nunc vitae meae im-
 minet, aut illa quae minantur, quia saeviora existunt, ne quis
 me protervum aut audacem esse iudicet aliqua dicentem de
 90 tanto ac talis ecclesiae praesule. Si vero ista tacuero, ut mihi
 est, unde enim habebō auxilium? Sed magni Dei et salvatoris
 nostri Jesu Christi et vestrae beatitudinis et pietatis serenissimi
 imperatoris me committens iudicio, tacere non potui. Cum ergo
 mea accusatio ad sanctissimum archiepiscopum Epiphanium per-
 95 venisset — rursus ac saepius veniam peto de his quae dicturus
 sum, ista non proterviae vel audaciae sed necessitatis esse iudi-
 cetis sanctissimi patres — commonitorium, sicut ipsi vocant, fa-
 ciens ad nomen Andreae viri religiosissimi diaconi et notarii sanctae
 100 me a sacro recedere ministerio, utpote non secundum canones or-
 dinatum. Nulla accusationum probatione, nec canonica evoca-
 cione usus, alios episcopos eiusdem provinciae et clerum sanctae
 nostrae ecclesiae a mea communione suspendit. Et quod est no-
 vissimum nec cibos aut quae sunt necessaria de rebus eccle-
 105 siasticis me habere permisit, sed quae in convictis solent fieri,
 haec in me antequam aliqua examinatio iudicii proveniret exer-
 cuisse dinoscitur. Etenim in his qui revera delinquent, pluri-
 mae misericordiae sunt ab ecclesiis constitutae. Haec ergo An-
 dreas vir religiosus quem suggesti superius, in me iussus est
 110 exercere, ut antequam in iudicio... qui me a communione
 suspendit, responsurum meam praesentiam exhiberet, et Spe-

81. tulisse: *VHM*. 94. accusatio: *V*. 98. diaconis: *VHM*.
 105. solet: *V*. 110. Vt aequa in iudicio qui me: *V*; Vtque eius iudicio
 qui me: *HM*; lacunam statul. 111. suspendi: *V*.

racium, Goniensis civitatis. episcopum atque Helpidium Thebanum, sed et Stephanum Lamiensem, quasi magis(ros) meae illicitae ordinationis, pariter exhibere iussus est. Demetrium autem et Probianum viros religiosos, qui antea magna pars meae fuerant electionis atque ordinationis, habens apud se is qui me ad causam compellebat, in meam perniciem omnino fovebat. Me autem praedictus vir religiosus Andreas ibidem non invenit, quia ad Thessalonicensem magnam civitatem fueram paulo ante profectus. Clero autem et quantos alios potuit reperire congregatis, commonitorium eis relegit et epistolam ad eos directam. Erant autem ad clerum tales litterae factae ab eodem sanctissimo viro, gestaque confecit apud defensorem civitatis, cuius exempla exiguis meis libellis subdere non omisi. Factus est autem brevis de sacris vasis atque rebus ecclesiasticis, et aliqui ab ecclesiasticarum sollicitudine (rerum) ab Antonio viro religioso, qui conivebat ubique viro religioso Andreae, sunt remoti. Qui praedictus Andreas ad Thessalonicensem magnam civitatem veniens, mihi et Helpidio atque Stephano praedictis Dei amatoribus episcopis, quae iussa atque interminata sunt, ostendit. Ego vero nec accusatorum nec aliorum conatus metuens, sed ad Deum solummodo et ad leges sanctae Ecclesiae et ad principatum sanctarum ecclesiarum traditum vobis respiciens, mox inter acta dixi, ut si oporteret me ad aliquem accusantem respondere aut de mea ordinatione aliquid iudicare, non sub eo, qui nunc iudicare dignatur, causam me dicere necesse est, sed alibi, apud quem sacrorum canonum lex custoditur et usque hactenus consuetudo servatur, memoriam faciens vestri sancti capitis et apostolicae sedis, dicens vos esse dominos huius examinationis, supplicans nihil in me debere novi fieri aut quod potest bene composita disturbare. Nam qui locus mihi remedii remansisset ad vos beatissimos iudicii domi-

112. spacium, Goniensis civitati: *V*; Eustadium Goniensis civitatis: *HM*. 113. Lammiensem: *V*; Lamiensem: *HM*. - magis meae: *VHM*. 114. exhibere, *corr.-ri*: *V*. 123. gestamque: *V*. 124. non-nomisi: *V*. 126. ecclesiasticorum: *HM*. 127. conhibebat: *V*.
quorum: *VHM*. 135. accusantem: *V*.

nos, si haec non dixissem? Sed nec hoc solum dixi sed aliqua
 causae profutura documenta ostendi. Significant autem ista
 145 gesta quae facta sunt, quae meis exiguis libellis adiunxi, et
 decretum in me factum et titulos laudis. Ego quidem arbitraber
 hanc finem flagitationis causae meae esse potuisse si vobis, qui-
 bus a Deo datum est iudicare, nominatis, incompetens se per-
 sona subtraheret. Non est enim Deus perturbacio-
 150 nis sed pacis¹⁾. Nec haec quidem vel alia ad quietem
 meam sufficere potuerunt, sed invitus ad regiam urbem sum de-
 ductus, et nisi quidam timentes Deum et repositam promissio-
 nem visitatores carcerum prospicientes atque expectantes meam
 praesentiam adesse promitterent, vinctus utique fueram, homo
 155 nullum nocens, sicut arbitror, nisi cur eligentibus me consensi et
 spei Dei me committens ordinari promerui, et quia fiducialiter
 dixi quod, si oportet, examinatio, si qua fuerit, ab eo fieri de-
 beret, qui est huius examinationis dominus constitutus. Et alia in
 me facta sunt, atque exerceri non dubito. Compellor autem, nec
 160 aliquod tempus respiracionis habeo, nec qui pro me cogitet in
 tantis cladibus potero reperire. Deteriora vero ab his quae mi-
 nantur, me sustinere confiteor, damnationem, exilium et quantae
 criminum sunt vicissitudines immerenter expecto. Quapropter
 unicum nunc a vobis... et vestrae apostolicae sedis confidens re-
 165 medium postulo, spes enim, ut divinum dicit eloquium,
 non confundetur²⁾. Quod si quis esset qui praesideret,
 quem sancti canones in hoc negotio iudicem esse decernerent,
 oportebat sicut existimo eum prius de accusatorum vita iudicare
 et cognoscere, quia accusatores esse non possunt illius, qui quam-
 170 vis humilis, episcopatus honorem promeruit. Sed quia propter
 fiduciam vestri sicut dixi offendi, haec sunt pro meis partibus
 praetermissa, et in quibus malis superius nominavi, sum con-

1) 1 Cor. 14, 33. — 2) Rom. 5, 5.

147. fidem: *VHM.* 153. visitatione: *HM.* 158. Et aliqua: *V* et
 alla quae: *HM.* 160. nec quis: *VHM.* 161. qui...: *V;* qui: *HM*
 164. lacunam statui; add. auxilium peto vel *slm.*; vobis et vestrae apo-
 stolicae sedi: *HM.* 172. praemissa: *HM.*

stitutus. Ideoque supplico vobis si qua est Dei misericordia, si qua pietas, si qua dilectio, transite et hic ipsum in sancto Spiritu secundum beatum apostolum, auxilium mihi ferentes, vestri et vestrorum decessorum illius beatæ sedis recordantes, quia nullum unquam ab aliquo iniuste noceri passi sunt. Siquidem cito succuratis oppresso, confido me a malis meis ea celeritate salvari. Si autem quod absit mea peccata vestram moraverint pietatem, saltem si aliquid ab insidiantibus velociter fuerit actum, et sic sanctis canonibus adesse vos convenit, et exsequi in his quæ prætermittenda sunt. Hoc enim opus vestrum est beatissime, die ac noctu sanctorum patrum et venerabilis atque apostolicæ vestræ sedis leges atque constituta in omnibus quidem ecclesiis, præcipue autem in vestra Illyrica provincia custodire.

Et alia manu: *Stephanus exiguus episcopus sanctæ Larissenæ ecclesiæ huic libello a me facto manu propria subscripsi et domino meo sanctissimo ac per omnia beatissimo, etiam venerandissimo patri patrum et universali patriarchæ Bonifacio destinavi.*

Abundantius Demetriadae civitatis episcopus surgens e consensu dixit: Prætermittere non potui audiens nomen Probiani: Is de quo agitur Probianus ipse est qui meam ecclesiam invasit, et me veniente ad beatitudinem vestram cum litteris Procli episcopi, captans absentiam meam per temeritatem locum meum usurpavit, et secundum sanctos canones non debet episcopus nominari. Adversus quem rogo beatitudinem vestram ut sedis apostolicæ mihi disciplina subveniat.

Bonifatius episcopus dixit: Et libelli oblatis recitatio et persecutio fratris et coepiscopi nostri Abundantii gestis indatur, et si qua sunt alia desideramus agnoscere.

Theodorus Echiniensis civitatis episcopus provinciae Thesaliæ per interpretem dixit: Et alium libellum idem sanctissimi-

181. adesse nos: V. 185. urām hyllyrica: V. - Illyricana: HM. 36. venientem: V. - Procull: H, om. M. 37. captas absentia mea: V. 44. Theodosius: HM.

mus Stephanus metropolitanus episcopus ad beatitudinem vestram per meum direxit obsequium, quem peto ut vestris sensibus relegi censeatis.

Bonifatius episcopus dixit: Libellus quem offert, susceptus a notariis recitetur.

Cumque susceptus fuisset, Menas notarius recitavit:

2. DOMINO MEO SANCTO AC BEATISSIMO ET REVERA VENERANDO PATRI PATRUM ET ARCHIEPISCOPO ATQUE PATRIARCHAE BONIFACIO DATA SUPPLICATIO AB STEPHANO EXIGUO.

Quae antea in spe erant et me metuere ac tremere et sanctam apostolicam vestram sedem invocare faciebant, haec cum adprehendissent atque constringerent meam miseram vitam, amplius magis vestram beatitudinem appellare compellunt. Ecce tempus acceptabile, ecce nunc dies salutaris^a). Libera me ab inimicis meis, et a persequentibus eripe me: Etenim circumspersa est aqua mihi usque ad animam venerabilis pater, et abyssus novissima circumdedit me ascendit ex corruptione vita mea, sicut scriptum est^b). Si enim miseraciones Dei non praevenierint, ego quidem opus factus sum, quale ipsi voluerunt, inimicorum meorum. Ploro autem atque lugeo, quia diu etiam ecclesiasticus ordo periclitatur. Cum enim — secundum multam misericordiam Dei qui hominibus peccata minime reputat — in civitate Larissa, quae est provinciae Thesaliae, electus sum atque ordinatus episcopus, ex his quidam qui me elegerunt et saepius scriptis suis suam electionem firmaverunt, ut dignus sacerdotio iudicaretur, videntes mei studii esse antiquam consuetudinem in nostris sanctis ecclesiis revocare, ... sperantem me apud beatissimum praesulem sanctae regiae urbis ecclesiae accusaverunt. Ille autem accusationem

^a) 2 Cor, 6, 2. — ^b) Conf. Ps. 68, 15, 2, 3.

15. quia dñ: V, dum: HM. 15. qm̄ enim: V, quoniam: HM.
18. ex is: V. 21. antequam: V. 22. reuocare separantem: V; reuocare, separantes: HM; lacunam statul. 23. accusacionem: V.

suscipiens, nihil ante discutiens de his quae oportet requiri de
 episcopo accusato, continuo me ab omni ecclesiastico ministerio 25
 separavit, aliquem de religiosis clericis sanctae suae ecclesiae
 cum litteris, quas commonitorium nominant, ad provinciam
 Thessaliam dirigens. Et cum ista nec civilitati nec mundanis
 legibus conveniant, nec ordo canonum hoc fieri evidenter ad-
 mittat, ut ante examinationem iudicii vindicta procedat, — olim 30
 quam maxime divina praedicante Scriptura: *a u d i t u m i n a -*
n e m n e a d m i t t a s^{e)} — sed tamen cum venisset in Thes-
 salonicam vir religiosissimus qui praeceptum deferebat, et ali-
 qua mecum per contencionem exercere voluisset, continuo ei
 dixi apostolicam sedem — id est vestrae beatitudinis — causas 35
 nostrae provinciae et audire convenit et finire. Sed regiae urbis
 sanctissimus archiepiscopus non quiescens, etiam me contra
 canones exhiberi praecepit. Et cum venissem conventum faci-
 ens episcoporum, qui ibidem commorabantur, hoc denuo alle-
 gare non distuli, sancti ac beati capitis vestri sedem apostolicam 40
 implorans, et consuetudinem, quae usque hactenus in nostra
 tenuit provincia, non debere convelli, et supplicabam, ne aucto-
 ritas sedis apostolicae, quae a domino nostro Jesu Christo et
 a sacris canonibus data est, et per antiquam consuetudinem
 servata est, in aliquo violaretur. Sed nec sic a sua voluit in- 45
 tentione recedere, sed assumens audienciam unum studium ha-
 buit, ut in sanctis Thessaliae provinciae ecclesiis dominus atque
 iudex esse videatur. Ego igitur fluctuantem tempestatem respi-
 ciens, ad sanctum et tutissimum vestrum portum confugi, et
 petitionem faciens, haec ipsa suggerens ad vestram beatitudinem 50
 destinavi, supplicans ut in me pietatem Dei et sanctae Eccle-
 siae quae periclitantibus semper succurrit, ostendas. Sencien-
 tes autem, ut arbitror, meae vitae insidiatores, quia non despi-
 citis quae acta sunt, sed exequimini, sicut sanctitatis vestrae
 mos est, et ordinem sanctarum ecclesiarum vindicatis, omni 55

e) Forte Eph. 5, 6.

24. de laque opotet: V. 40. distulli: V. - capiti: V. 42. provinciam:
 V. - autoritas: V. 43. quae ut: HM. 44. Ita et: HM. 54. exe-
 quamini: V. 55. vindictis: V.

conatu usi sunt, antequam aliqua ordinatio vestra proveniat, suam perficiant voluntatem. Cum igitur nihil adprobatum de me fuisset, nec ulla culpa esset canonicae ultionis digna inventa, sententiam protulerunt: condemnantes me a sacerdotali officio
 60 suspenderunt, cum me constet non demissum fuisse pro meis plenius partibus allegare, sed et petenti aliqua meae causae profutura ostendere non esse permissum. Quapropter supplicabam, ut non ante sententia diceretur quam quae acta sunt ad vos beatissimos referantur, ut inde vestra causa; discussio servaretur. Quod dictum magis eos adversum me amplius incitavit, putantes de sanctarum ecclesiarum regiae urbis iure aliquid minui, quod ego apostolicam vestram sedem visus sum nominasse. Etenim dixi, quia auctoritas sedis apostolicae, quae a Deo et salvatore nostro summo apostolorum data est, omnibus
 70 sanctarum ecclesiarum privilegiis antecellit. In cuius confessione omnes mundi requiescunt ecclesiae. Sententia igitur lecta iustam denuo vestram audientiam imploravi, apud quam nulla cuiuslibet disceptatio vestram potest disturbare iusticiam, sed timor Dei, qui inest in vobis, ipse unicuique sua facit per vos
 75 iura restitui. Arbitror autem, venerabiles, quia despicientes illi, quae olim in me gesserunt, rursus et in secundis... eadem erunt acturi, et suspicor, quia non usque ad hoc adquiescant, sed etiam circa corpus meae miseriae suas exerant inimicicias, ut me obeunte nullus possit accusator existere. Nam (cum) re-
 80 lecta fuisset sententia mox in custodiam Dei amatoribus sanctae ecclesiae defensoribus datus sum. Sed aliqui Deum timentes et meam miserantes miseriam, quod essem undique destitutus, in sua fide (me) susceperunt, ... multam pro me quantitatem pecuniae promittentes, quia non recederem sed observaturum (me)
 85 esse in regia civitate, hunc habentes magnopere tractatum omnes qui adversus me ista concinnaverunt, ut non possim ad vestigia vestrae beatitudinis convolare, et haec quae acta sunt voce propria indicare et pro Dei mandato aliquam misericor-

59. protulerunt: V. 66. scarum: V. sacrarum: HM. 76. secundis eadem: VHM; lacunam statui, add. gestis. 83. susceperunt multam: VHM; lacunam statui, add. fundentes vel sim. 87-88. et haec... Indicare: om. HM.

diam a vobis percipere. Deprecor igitur vos, miseremini homini humili et exserto animo adiuuate me per gratiam, quae vobis 90 a Domino est conlata. Si enim et alia peccata dimittere potestatem a Verbo Dei perceperistis, divina dicente scriptura, quia quod in terra solveritis, hoc et in caelis esse solutum^{d)} quanto magis habebitis potestatem in his quae adversum me acta atque decreta sunt: Tibi enim derelictus est pauper, 95 pupillo tu es adiutor^{e)}, quia ego ab omni humana spe derelictus esse cognoscor.

Et alia manu: *Stephanus exiguus huic supplicationi meae subscripsi.*

Bonifacius episcopus dixit: Quae lecta sunt ecclesiasticis indantur annalibus^{f)}.

Et adiecit: Quoniam diei pars maior exempta est, futura sessione si qua alia superesse credis, intimare non differas. 55

9. XII. 531.

Post consulatum Lampadii et Orestis^{a)} virorum clarissimorum sub die V iduum decembrium in consistorio beati Andreae apostoli:

Praesidente venerabili viro papa Bonifacio una cum Savino Canosinae civitatis, Abundancio Demetriadae civitatis, Caroso Centumcellensis civitatis, Felice Numentanae civitatis episcopis, 60

Residentibus etiam: Sanctulo, Mercurio, Vivulo, Petro, Evento, Albino, Urso, Petro, Epiphanio, Benedicto, Servo Dei, Gaudioso, Petro, Valentino, Renato, Florentino, Hilario, Paulo, Bacauda, Innocentio, Andrea, Gaudioso, Philippo, Crescentio, 65
ne, Libertino, Januario, Sebastiano, Cyriaco, Vivulo, Dulcitio,

^{d)} Conf. Math. 16, 19. — ^{e)} Ps. 9. 35 (Hebr. 10, 14). — ^{f)} Conf. infr. lin. 87.

^{a)} Sess. 2^a: in marg. man. Holste.

90. excerato: V, externato: HM. 56. Sessio secunda: HM.
65. Hilario: VHM. 66. Baccauda: V.

Joanne, Pullione, Andrea, Bono, Laurentio, Seleucho, Rustico, Celestino, Barbaro, Laurentio et Redemptio presbyteris,

70 Adstantibus quoque: Tribuno, Agapito, Donato, et Probo diaconis,

Tribunus archidiaconus dixit: Theodorus Echiniensis civitatis episcopus provinciae Thessaliae sicut praeterita sessione constituistis, observat. Quid iubetis?

75 Bonifatius episcopus ecclesiae catholicae urbis Romae dixit: Veniat.

Cum ingressus esset, Bonifatius episcopus dixit: Ingressus quid desiderat prosequatur.

Theodorus Echiniensis civitatis episcopus provinciae Thessaliae per interpretem dixit: Helpidius, Stephanus, et Timotheus venerabiles episcopi fratres mei Thessaliae provinciae per me offerendas sanctae beatitudini vestrae preces destinasse noscuntur, eas quoque me offerente vobis recitari praecipite.

85 Bonifatius episcopus dixit: Haec etiam chartula notarii recitatione pandatur.

Cumque suscepta fuisset, Menas notarius recitavit:

3. DOMINO NOSTRO SANCTO ET BEATISSIMO ET REVERA VENERANDO PATRI PATRUM ET ARCHIEPISCOPO BONIFACIO PATRIARCHAE HELPIDIUS, STEPHANUS, ET TIMOTHEUS EXIGUI EPISCOPI.

5 Necessitates, quae nos constringebant, olim vestra cognovit beatitudo, et parvum componentes libellum, sanctissime pater, dudum mala quae pertulimus et saeviora quae expectamus, declarantes significavimus, et quia voluntati atque minis eorum, qui adversum nos ista moliuntur servientes, unum habent studium, ut Stephanus Dei amator episcopali privetur officio. Sed
10 adhuc eo loquente alter nuntius deteriora significans venit^{*)}. Factis enim prioribus, audientes sanctissimus

^{*)} Iob. 1, 17.

68. Selauch: V. 71. diaconibus: VHM. 72. Theodosius: HM. 77. CVIE: V. 79. Theodosius: HM. 82. scae: V; sacrae HM. 4. uram: V. 10. deterior: V.

regiae urbis ecclesiae praesul et quae cum eo fuerat sancta synodus, in pristina voluntate persistentes, eripuerunt a nobis Stephanum Dei amatorem, pastorem nostrum et sanctae Larisseae ecclesiae, quae est metropolitana civitas provinciae Thessaliae. 15
 Condemnationis sententiam componentes sicut eis conplacuit, adiecerunt non licere eum ad Thessaliam proficisci provinciam. Sed praedictus Dei amator vir saepius inter acta contestatus est sanctissimum regiae urbis praesulem et synodum quae cum eo convenerat, quia non licet eos istam audientiam adsumere, 20
 et quam maxime aliquid decernere, sed apostolicae sedi — id est vestrae beatitudini — convenit. Illi autem contemnentis eius contestacionem et quam maxime inde amplius incitati, in misericordem sententiam protulerunt, illum quidem sicut putaverunt a sancta nostra ecclesia removentes, ius autem in nostra provincia sibi facere praeparabant, ut exemplo isto. . . nemo audeat 25
 de sanctarum ecclesiarum nostrarum iure quicquam dicere, nec memoriam facere antiquitatis, vel eorum quae usque hactenus tenuerunt, quia studii eorum est, ut sub ordinationem et ius sanctae regiae civitatis ecclesiae nos miseros efficiant. Pro quibus omnibus lugentes die ac noctu omnium salvatori Jesu Christo domino nostro lacrimas fundimus, et miseram nostram praetendimus canitiem, supplicantes ne nos in manibus eorum tradi patiamini. Pro his enim et vestram appellamus beatitudinem et apostolicam sedem, et per eam ter beatum Petrum, atque sanctae Ecclesiae primum pastorem Christum dominum nostrum 35
 adire et adorare credimus, sperantes, ut miserorum hominum petitionem, quam cum anima tribulacione atque doloribus plena porreximus, minime despiciatis, sed ista congrua emendacione corrigentes, rebus istis succurrentes, remedium donare dignemini, — quia defecit spiritus noster^{b)}, sicut in psal-

b) Ps. 142, 7.

14. nrm: *V*; nostrorum: *HM*. 19. scissimus: *V*. — praesule: *V*.
 20. conuenerant: *V*. 21-22. sedi id + convenit beatitudini: *V*; sedis id
 convenire beatitudini: *HM*. 24. sic: *V*; sic: *HM*. 25. remouendum:
HM. 26. lacunam statul, add. perterritus vel sim. 32. do nro: *V*; Deo
 nostro: *HM*. = lacrimis: *V*. 36. dm nrm: *V*. 37. audire: *VHM*.
 40. dare: *HM*.

mis dictum est ab eo, qui in angustia animi supplicabat — quatenus Dei amator vir, qui sedis apostolicae ius custodire contendens, tanta visus est pericula sustinere, apostolica autoritate suo restituatur officio, prospicientes in futurum,, ut consuetudo sanctarum ecclesiarum nostrae provinciae nullatenus convellatur. Quia si non Dei misericordiae et vestra iuvamina nos prae-
 45 venerint, tertius aut quartus nuntius similia deportans veniet^{e)}, quia non usque ad Stephanum Dei amatorem eorum conquiescit intencio, sed et aliis plurimis ista facient, et non ante quiescunt, quam ut ad effectum desideria sua perducant.

Et alia manu: *Helpidius exiguus episcopus sanctae Thebaeae ecclesiae supplicans per Johannem presbyterum meum, quia prae dolore manus meae suscribere non potui, me iubente subscripsit.*

55 *Timotheus exiguus sanctae Diocacsoriensis ecclesiae supplicans subscripsi.*

Patricius exiguus presbyter sanctae Dei Laminensis ecclesiae ad regiam urbem veniens pro persona Stephani sancti episcopi mei ipso iubente supplicans subscripsi.

Bonifatius episcopus dixit: Quae lecta sunt transcribantur^{a)}.

Et adiecit: Si quid est aliud suggeratur.

90 Theodorus Echiniensis civitatis episcopus Thessaliae provinciae per interpretem dixit: Ex lectione libellorum vestra cognovit beatitudo quae acta sunt contra sanctos canones et ordinationem decessorum vestrorum. Nam constat venerandos sedis vestrae pontifices — quamvis in toto mundo sedes apostolica
 95 ecclesiarum sibi iure vindicet principatum et solam in ecclesiasticis causis undique appellari necesse sit — specialiter tamen gubernacioni suae Illyrici ecclesias vindicasse. Et nota sunt vobis

e) Conf. supr. not. a.)

a) Conf. Supr. lln. 42, 53.

50. quiescent: HM. 57. Laminanensis: V. 89. Theodosius: HM. 91. relectione: HM. 93. urom: V 96. appellare: HM. 97. gubernacionis: V

omnium praecedencium scripta pontificum; verumtamen quarundam epistularum exemplaria profero, quarum fidem fieri ex vestro nunc scrinio postulo.

Bonifacius episcopus dixit: Prolatarum (exemplaria) epistularum recitentur, et scriptorum fides in sedis apostolicae requiratur scrinio.

Cumque suscepta fuissent exemplaria litterarum, Menas notarius recitavit:

I. DILECTISSIMIS FRATRIBUS ACHOLIO, EURIDICO, SEVERO, URANIO, PHILIPPO ET JOHANNI (EPISCOPI) DAMASUS (EPISCOPUS).

Decursis litteris dileccionis vestrae fratres karissimi, satissimum contristatus, ... eo tempore quo Deo praestante heretici fuerant abiecti, nescio quos ex Aegypto venientes in postulatione, contra regulam ecclesiasticae disciplinae alienum a nostra professione Cynicum in Constantinopolitana civitate ad sacerdotium vocare voluisse^{a)}. Qui igitur is fuerat ardor animi, quam foeda praesumptio, scire non possumus. Hinc apparet inquietos homines cum multa praesumunt, quid agere debeant ignorare. Non legerant apostolum scribentem: Vir autem si comam habuerit, ignominia est illi^{b)}. Nesciebant philosophorum habitum non convenire incensui christiano. Non audierant momentem apostolum, ne per philosophiam et inanem seductionem^{c)}, quam diu crediderant, spoliarentur sanae fidei indumento. Quanta igitur haec festinatio fuerit nescio, ut cum christianis hic

I. Scripta an. 380. — *Edd. H* p. 37 = *M* p. 749; *C* p. 535 = *ML* 13, p. 365. *JK* 237. — ^{a)} De Maximo Cynico conf. S. Gregorii Naz. *Carmen de vita sua* v. 750 ss; *Orat.* 25, 26. — ^{b)} 1. Cor. 11, 14. — ^{c)} Conf. Col. 2, 8.

101. exemplaria: *om. V*; Prolatae epistolae recitentur: *HM*. 102. requirantur: *V*.

1. Acollo: *V*. 2. Ihoanne: *V*. 5. lacunam statui; add. forte cognoscens vel videns; contristatus eo tempore: *HCM*. 6. iuerant abiecti: *HCM*, abiectis: *M*. 8. ciuitate Cynicum: *VHCM*. 12-13. comam nutriat: *HCM*. 16. Indumentum: *V*.

habitus displiceret, tam insolenter totum quod non decuerat
 ageretur. Sed quid aliud facere debuit improbitas hominum le-
 20 vissimorum, quam ut expulsi ecclesia, clam intra parietes alie-
 nos ambientem — quantum intelligi datur — inquietum homi-
 nem ordinarent. Sed haec inimici intelleguntur esse commenta,
 qui hereticis sumministrat materiam detrahendi. Impletum est
 25 quod evangelicus sermo dixerat: Omnis — inquit — plan-
 tatio quam non plantaverit Pater meus cae-
 lestis eradicabitur^{d)}. Hoc est quod saepe dileccionem
 vestram commonui, ne fieret aliquid inconsiderate. Nescit sin-
 ceritas vestra, quod in saecularibus bellis ibi maior cura militum
 excubat ubi hostis insistit? Si ergo nobis episcopalibus armis
 30 semper est resistendum, debemus sollicite agere, ne — quod
 Deus prohibeat — gregem Christi in praedam lupis rapacibus
 relinquamus. Philosophia sapientiae saecularis amica est, ini-
 mica fidei, venenum quoddam spei, bellum gravissimum cari-
 tatis. Qui ergo consensus templo Dei et idolis, quae participatio
 35 Christo et Belial?^{e)} Sed fortasse dicturi sunt aliqui: christianus
 erat. Huic homini qui in habitu idoli incedit, numquam adscri-
 bendum nomen est christiani, quia fieri non potest, ut qui hinc
 placere gentibus desiderat, ullum nobiscum consorcium integrae
 fidei possit habere. Non inmerito autem qui ex Aegypto vene-
 40 rant, notati ab omnibus discesserunt, errorem suum condem-
 nantes, ut amputatis eius postea capillis, qui non recte fuerat
 ordinatus, et iacturam capitis sustineret, et quod ambierat esse
 non possit. Recte igitur factum est, ut id quod male coeptum
 erat, auctoritate publica destrueretur^{f)}. De caetero commoneo
 45 sanctitatem vestram, ut quia cognovi dispositum esse Constan-
 tinopoli concilium fieri debere^{g)} sinceritas vestra — (provideat),

d) Matth. 15, 13. — e) Conf. 2 Cor. 6, 15, 16. — f) Ὡς τὴν καθέ-
 δραν βασιλικῆ προστάγματι πήξων ταύτῃ, τῷ στρατοπέδῳ προστρέχει, κα-
 κείθεν αὐθις ὡς κύων ἀπορύφεις: Greg. Naz. *Carm. de vita.* 1007 ss.
 — g) Congregatum m. malo a. 381.

20. ecciam: V; ecclesia intra: HCM. 25. qd nō: V; pat mns: V.
 26. Hoc et: V. 31. proibeat: V. 33. libellum: V. 35. Beliae: V; Sicut
 fortasse: V. 36. incidit: V. 42. sustinerem: V. 46. vestra quem-
 admodum: V; vestra det operam: HCM.

quemadmodum praedictae civitatis episcopus eligatur, qui nullam habeat reprehensionem, ut Deo propitio, cum integra pax catholicorum sacerdotum fuerit confirmata, nullae deinceps dissensiones in Ecclesiae orientur, ut praestante Deo, quod iam dudum optavimus, cum catholicis sacerdotibus possit pax perpetua perdurare. Illud praeterea commoneo dilectionem vestram, ne patiamini aliquem contra statuta maiorum nostrorum ^{h)} de civitate alia ad aliam transduci et deserere plebem sibi commissam et ad alium populum per ambitionem transire. Tunc enim contentiones oriuntur, tunc schismata fomenta graviora accipiunt, cum et illi qui amiserint sacerdotem sine dolore animi esse non possunt, et illi qui alterius civitatis acceperint episcopum, etiam si gaudeant, invidiosum sibi intellegunt fore, sub alieno se agere sacerdote.

Item recitata est:

II. DILECTISSIMO FRATRI ACHOLIO (EPISCOPO) DAMASUS (EPISCOPO).

Ad meritum filii mei Rusticii addi aliquid amplius non potest, domine frater honorabilis. Hic enim cum habeat praerogativam officii sui quod silentarius sit filii nostri Gratiani augusti, huc accedit, quod gratiam Dei Romae consecutus est, ita ut vellet munitus, ad illas partes missus, venire. Hunc ergo in omnibus honorificentiae tuae commendo, quasi proprium pignus suscipere digneris, ut Deo propitio in peregrinatione constitutus intellegat se a consacerdotibus Dei et diligi et honorari. Ad litteras sanctitatis tuae plene rescripti ^{a)} non mihi placuisse, quod

^{h)} Conc. Nicen. can. 15; quare s. Gregorius Naz. Constantinopolitanam sedem reliquit.

II. Scripta a. 380. *Edd. H* p. 42 = *M* p. 750; *C* p. 539 — *ML* 13, p. 369. — *JK* 238. — ^{a)} Conf. supr. ep. I.

49-50. dissensiones: *V*. 54. sibi plebem: *V*. 56. fomenta om. *HCM*; occipiunt: *HCM*. 60. age: *V*.

7. huc accidit: *V*. 9. cōmndo: *V*; commodo: *HCM*; *C* in marg. forte: commendo.

nescio quem Maximum ex Aegypto venientes, comatum, vel maxime cuius habitus iuxta apostolum ignominiosus esset, Constantinopoli episcopum ordinare voluissent. Rectius igitur fecerit sanctitas tua, si dederit operam, ut de cetero catholicus constitatur, cum quo nobis Deo propitio possit pax perpetua perdurare.

(Item recitata est).

III. DILECTISSIMO FRATRI ANYSIO (EPISCOPO) SIRICIUS (EPISCOPO).

Etiam dudum frater karissime per Candidianum episcopum qui nos praecessit ad Dominum, huiusmodi litteras dederamus, ut nulli licentia esset sine consensu tuo in Illyrico episcopos ordinare praesumere. Quae utrum ad te pervenerint, scire non potuimus. Multa enim gesta sunt illic per contentionem ab episcopis in ordinationibus faciendis, quod tua melius caritas novit. Unde sollicitè agere te oportet, ne ut factum est, certatim in una ecclesia dum ordinare praesumunt indignos, veluti tres episcopos fecisse videantur. Ad omnem enim huiusmodi audaciam comprimendam vigilare debet instantia tua, Spiritu in te sancto fervente — ut vel ipse si potes, vel quos iudicaveris episcopos idoneos cum litteris dirigas dato consensu, qui possint in eius locum qui defunctus vel depositus fuerit — catholicum episcopum et vita et moribus probatum, secundum Nicaenae synodi statuta vel ecclesiae Romanae, *) clericum de clero meritum ordinare.

III. Scripta inter aa. 385-398. *Edd. H* p. 43 — *M* p. 750; *C* p. 642 = *ML* 13, p. 1148. *JK* 259. — Epistula *JK* 261, (*C* p. 679) Friderici Maassen errore collectioni Thessalonicensi adtributa est (*Geschichte der Quellen d. kanon. Rechts.* p. 242, 5). — *) Nota: « Statuta ecclesiae Romanae » sunt « mandata » formulae 6 *Libri Diurni*. Coustant (p. 644 not. a) putavit clericum Romanae ecclesiae in Illyrico ordinari posse!

13. ut a maxime: *V*

1. Item... est: *om. V.* 6. nulla: *VHCM.* 7-8. potul': *V*; potul: *HCM.* 10. utidō vel undō: *V*; ideo: *HCM.* 18-19. ordinata est: *M.*

Item recitata est:

IV. DILECTISSIMO FRATRI ANYSIO <EPISCOPO> INNOCENTIUS
<EPISOPUS>

Cum dominus noster (Jesus) Christus sanctae memoriae vi-
rum Anastasium episcopum licet celeriter, ad se vocare digna-
tus sit, computans eius merita tanta esse ac talia, ut iam exce-
derent conversacionis humanae consortium¹⁾, secumque illum
pro vitae puritate et abundantia doctrinae, qua populum Dei toto
ecclesiasticae auctoritatis vigore regebat, . . . ne eius ecclesia, ali-
quantulum sine rectoris gubernaculo remaneret, statim pro sua
ac populo, cum pace quam Dominus Ecclesiae suae rediens ad
caelum donare dignatus est, ordinatum me in eius locum frater
karissime, par fuit te cognoscere, primiciasque meas non nisi viro
optimo atque in Domino semper fideliter laboranti, celeriter
nuntiare. Cui etiam anteriores tanti ac tales viri praedecessores
mei episcopi, id est sanctae memoriae Damasus, Siricius atque
supra memoratus vir ita detulerunt, ut omnia quae in illis par-
tibus gererentur, sanctitati tuae quae plena iusticiae est, trade-
rent cognoscenda. Meam quoque parvitatem hoc tenere iudi-
cium, eandemque habere voluntatem te decet recognoscere. Ne-
que enim fas erat, ut aut ego contra tantorum bonorum virorum
iudicium venire temptarem, quorum in locum successisse di-
noscor, aut tuo merito, cui praeclari viri tantam gratiam aucto-

IV. Scripta m. Decembri a. 401 vel Ianuar. 402. - Edd. H p. 45 =
M p. 750; C p. 739 = ML 20 p. 463. JK 285. — *) Conf. S. Hieronymi
epist. 127 « quem diu Roma habere non meruit, ne orbis caput sub tali
episcopo truncaretur ». CSEL 56, 153.

2. Anastasio Innocentius: V. 4. cū d̄s n̄r xp̄s: V; Cum Deus
noster Christus: HCM. 7. Secū quae illū; V; seculumque illud: HCM.
9. rigore: HCM; lacunam statul, add. regnare voluisset vel sim.
12. quā d̄s: V; Deus: HCM. 13. ornatum: V. 14. recognoscere:
VHCM; C in marg: forte te cognoscere. 15. d̄no: V; Deo: HCM.
18. detulerunt: V. 19. generentur: V. 20. ea quoque paruitate: V.

25 ritatis huiusce contulisse videntur, aliquid derogari videretur. Prae me itaque fero, ut hoc ipsum etiam meae parvitati reservatum recognoscam, ut pari iudicio similique forma et bonis adaequer, et tuae caritati id tribuam quod mereris.

Item recitatum est:

17. VI. 412.

V. DILECTISSIMO FRATRI RUFO (EPISCOPO) INNOCENTIUS (EPISCOPO).

Lectissimo et gloriosissimo Moysi ita in Israel liberando
 5 regendoque Dominus cuncta commisit, ut consilium soceri Jothor sequendum ei manifesta sub revelatione mandaret, videlicet ut constitueret viros gradu dignitatis iudiciariae suppres, qui causarum multitudines pro loco sibi credito inter populos definirent, ipso maxime... vel etiam divinis consolationibus vacaturo^a). Nec aliter apostolorum forma promulgata est, quam ut
 10 ipsi principes evangelii constituti, ceterarum rerum causas necessitudinesque suis discipulis curandas obeundasque mandarent. Ita denique tota... mirabilis Paulus Tito quae curet apud Cretam, Timotheo quae per Asiam disponat, (commisit prout)
 15 sanctarum epistularum lectione cognoscimus. Divinitus ergo haec procurrens gratia ita longis intervallis disternatis a me ecclesiis docet consulendum, ut prudentiae gravitatisque tuae committendam curam causasque si que exoriantur, per Achaiae, Thessaliae, Epiri veteris, Epiri novae, Cretae, Daciae mediter-

V. Edd. H p. 47 = M p. 751; C p. 815 = ML 20 p. 515. JK 300, SEECK, Regesten p. 324. — ^a) Conf. Exod. 18, 19.

26. parvitatibus: V. 28. adaeque: HCM - merereris: V.
 5. cuncta omisit: V. 6. sub relatione: VHCM; undelicet: V. 9. Lacunam statui; add. forte: orationi; maxime vel etiam: HCM. 10. uacatur: V. 12. curanda: V; obeundasque: V. 13. tota miseratione mirabilis: V; tota miseratione mirabilis: HCM; forte: tota miseratione mirabilis. 14. disponat scarum: V; disponat, commisit ut sacrarum: HCM. 17. discat consulendum: VHCM. 19. Eperi: V.

ranae, Daciae ripensis, Moesiae, Dardaniae et Praevali ^{b)} eccle- 20
 sias, Christo domino nostro annuente, censeam. Vere enim eius
 sacratissimis monitis, lectissimae sinceritatis tuae providentiae
 ac virtuti hanc iniungimus sollicitudinem, non primitus haec ita
 statuentes, sed praecessores meos apostolicos imitati, qui bea- 25
 tissimis Acholio et Anysio iniungere pro eorum meritis ista vo-
 luerunt ^{c)}. Justissimum est enim ita benemeritos honoribus deco-
 rari, ut adrogantes necessarium videtur obtundi. Placet ergo in
 bonis praemium, et in minus bonis censio. Sic enim et iste cor-
 rigitur et ille nobilitatur. Arripe itaque, dilectissime frater, nostra
 vice per suprascriptas ecclesias, salvo earum primatu curam, et 30
 inter ipsos primates primus, quicquid eos ad nos necesse fuerit
 mittere, non sine tuo postulent arbitrato. Ita enim aut per tuam
 experienciam quicquid illud est finietur, aut tuo consilio ad nos
 usque perveniendum esse mandamus. Licitum autem et aposto- 35
 licae sedis favore permissum tuae fraternitati cognosce, ut cum
 aliqua ecclesiastica ratio vel in tua vel in memoratis provinciis
 agitanda cognoscendaque fuerit, quos velis episcoporum socios
 quibuscumque de ecclesiis assumas tecum, quorum et fide et mo-
 deracione quidquid necessitas causave flagitaverit, optimus di-
 rigas arbiter, et praecipuus, quippe a nobis lectus definitur inter- 40
 cessor. Omnem sane instructionem chartarum in causa archi-
 vorum cum presbytero Senecione, viro-admodum maturo, esse
 iussimus. Itaque et ex prioris nostrae epistula et ex his chartulis
 bene recensitis, quid agere debeas recognosce. Nam voluntatem
 hanc nostram per unamquamque provinciam satis, ut decebat 45
 litteris manifestavimus.

Data XV. kal. iul. Honorio IX et Theodosio V. (augg.
 cons.).

^{b)} Conf. Nicolai I epist. 82, d. d. 25. IX. 860, *JE* 2682 (ed. E. Perels in *MOH*, Epp. 6, p. 438). — ^{c)} Vid. supr. epistulas I-III.

20. ripensis; Moysiae: V. 21. censeant: V. 22. sinceritati tuae
 prouidentia a virtute: V. 23. haec a tua: V. 24. praecessores nos-
 tros: *HCM* 25. iniungi: *VHCM*. 28. proemium: V. 31. primato-
 res: V. 32. postulant: V; ut per: V. 35. sedi: V. 40. dirigat ar-
 briter: V; defineas: V. 41-42. acriorum: V. 42-43. elussimus: V; fieri
 iussimus: *HCM*. 44. recensetis: V; recensens: *HCM*; recognosce: V.
 47. Honorio X: V.

Item recitatum est:

VI. DILECTISSIMIS FRATRIBUS PERIGENI, DYNATO, BASILIO, PAULO, AETERNALI, SABACIO, JULIANO ET SENECONI EPISCOPIS ^{a)}
PER ILLYRICUM <CONSTITUTIS> BONIFACIUS <EPISCOPUS>

5 Inter ceteras curas et diversa negotia, quae ad nos ex cunctis
veniunt semper ecclesiis, propensioem nos etiam vestri sollicitudinem gerere, et ex decretorum nostrorum sanctione discetis, et ipsarum qualitate causarum poteritis advertere. Nunc
tamen Dyrracenaе provinciae causa nos monuit, ubi quorundam
10 accusantium factione frater et coepiscopus noster Felix, si non nostra de <eo> intervenisset oppressus. Nec nova haec
sedis apostolicae cura de vobis est. Statutum nostris saepius
experimentis, hoc quod nos agimus: Thessalonicensi ecclesiae
semper esse commissum, ut vobis vigilanter intendat. Facile
15 disciplinae subdi se patitur, qui ipsam ut concedet amplectitur
disciplinam. Ita enim ordinatio cuncta se habeat, ut maioribus
ea quae sub his esse docentur oboediant. Et in hoc gradu regularum
cuncta vertuntur, nosque praecipua circa omnes cura
constringimur; quibus necessitatem de omnibus tractandi Christus
20 in sancto Petro apostolo, cum illi claves aperiendi claudendique daret ^{b)}, indulsit, et inter apostolos suos, non quia alter
esset inferior, sed eum maxime qui esset primus elegit. Dominentur nobis regulae, non regulis dominemur. Simus subiecti
canonibus, cum canonum praecepta servamus. Sunt culpae ali-

VI. Scripta a. 419 (?). - *Edd.* H p. 85 = M p. 760; C p. 1063 = ML 50, p. 427. JK 366. - Ex quo Holste pro « Bonifatius » scripsit « Caelestinus » (Infr. 4), omnes epistolam hanc Caelestino adtribuunt. —
^{a)} In subscriptionibus Concilii Ephesini I Inveniuntur: Perigenes Corinthi, Dynatus Nikopolis, Basilius Thessaliae, Iulianus Larissae (?), Senecion Scodrae episcopi; conf. ACO I 7, p. 84 ss. — ^{b)} Matth. 16, 19.

2. Basilosapio: V; Basilio, Sapio: HCM. 4. Bonifacius: V; Caelestinus: HCM. 9. dyrracenaе: V. 10. factionem. 10-11. nra de Interuenisset oppressus: V; si non nostra interuenisset diligentia, fuisset oppressus: HCM; lacunam statui, add forte: cura, fuisset, 12. sedi: VHCM. 15. subdisse: V; concedet: V. 18. praecipue circa: V. 19-20. Christus... apostolo: litteris maiusculis V. 22. esse: V; non qui altero esset HCM; sed cum: V.

quantae non leves, quae illis innatae provinciis ad nos, cum si-
 mus longius, non possunt facile pervenire, aut iam semotis om-
 nibus non ita ut sunt acta, interposito temporis spatio, perfe-
 runtur. Quas omnes nos intercessione fratris et coepiscopi nostri
 Rufi, cuius experientiam comprobata esse in causis omnibus
 et vitae actibus liquet, volumus resecari. Cui vicem nostram per
 vestram provinciam noveritis esse commissam, ita ut ad eum,
 fratres karissimi, quicquid de causis agitur, referatur. Sine eius
 consilio nullus ordinetur, nullus usurpet eodem inconscio com-
 missam illi provinciam, colligere. . . nisi cum eius voluntate epi-
 scopi non praesumant. Per eum etiam ad nos, si quid est, re-
 feratur. . . . sed hac praeceptione cognoscent et eos qui refragandum nostrae auctoritati vel illus crediderint iussioni, a fra-
 ternitatis coetu. . . eum ipse separet segregandum.

Item recitatum est:

VII. DILECTISSIMO FRATRI RU-
 FO <EPISCOPO> BONIFACIUS
 <EPISCOPUS>.

VII b). DILECTISSIMO FRATRI
 RUFO <EPISCOPO> BONIFA-
 CIUS <EPISCOPUS>.

Beatus apostolus Petrus cui
 arx sacerdotii dominica voce
 concessa est, in immensum gra-
 tulationis extollitur, quotiens

Beatus apostolus Petrus, cui
 res sacerdotii dominica voce
 concessa est, in immensum gra-
 tulationis extollitur, quotiens

VII. Scripta a. 419 (?). - *Edd.* H p. 51 = M 752; C p. 1019 = ML 20 p. 760. JK 350. De fragmento eiusdem epistulae a nobis sub n. VII b) vulgato, L. Holste omnesque post eum tacent. Tamen in codice V nostra epist. VII b) est septima in serie epistularum, dum n. VII undecimo loco invenitur.

27. perferantur: V. 34. commissam illi provincia: V; provincia colligere, nisi cum: HCM. 35. episcopos: VHCM; lacunam statul; add. forte: synodum. 36. referatur: lacunam statul, add. causarum; plura hic deesse videntur. cognoscent et eum: HCM. 38. coetui cu ipse: V; coetu cum ipse separet: H; se separet CM; lacunam statul, add. forte: segregandos, plura deesse videntur.

5. arce V; arx: HCM.

pervidet concessi sibi honoris a
 10 Domino intemeratae se pacis fi-
 lios habere custodes. Quid enim
 gaudio debeat maiore pensare,
 quam quod agnoscit, acceptae
 15 potestatis in se iura servari. Ve-
 re namque immobile requirit ad
 diversa destinata super nego-
 tiis quibusque consolatio funda-
 mentum, quae eius consulit se-
 20 dis archanum, quam constat di-
 gnatione petrae spiritualis
 elatam. Frequentia igitur, ut
 scrinii nostri monumenta decla-
 rant, ad caritatem tuam ex eius
 fonte scripta manarunt, *) qui-
 25 bu sollicitudinem ecclesiarum,
 per Macedoniam et Achaïam si-
 tarum fraternitati tuae, quam
 sciamus ecclesiasticam discipli-
 nam canonum notione servare,
 30 certum est esse commissam.
 Nec inmerito id ducimus fac-
 tum. Hanc enim gratiam dilec-
 tionis tuae apostolica sedes offi-
 cio diligentis impertit. Unde fit,
 35 ut sanctitatem tuam gnaram fa-
 ciamus huiusce negotii, quod
 ad provinciam auribus no-

pervidet, concessi sibi honoris
 a Domino, intemeratae se pacis
 filios habere custodes. Quid e-
 nim gaudio debeat maiore pen-
 sare, quam quod agnoscit ac-
 ceptae potestatis in s... iura ser-
 vari. Vere namque immobile re-
 quirat a diversis destinata su-
 per negotiis quibusque consul-
 tatio fundamentum, quae eius
 consulit sedis archanum, quam
 constat dignatione petrae epi-
 scopalis elatam. Frequen-
 tia igitur, ut scrinii nostri mo-
 numenta declarant, ad carita-
 tem tuam ex eius fonte scripta
 manarunt, quibus sollicitudi-
 nem ecclesiarum per Macedo-
 niam et Achaïam sitarum, fra-
 ternitati tuae, quam scimus ec-
 clesiasticam disciplinam cano-
 num notione servare, certum
 est esse commissam. Nec inme-
 rito id ducimus factum. Hanc
 enim gratiam dilectioni tuae a-
 postolica sedes officio diligentis
 impertit. Inde fit, ut sanctita-
 tem tuam gnaram faciamus
 huius negotii, quod ex ea

*) Ad Rufum datae sunt Innocentii epistolae: JK 300 (supr. n. V.), 303 (*Magna me*, ex a. 414), 304 (*Mora coepiscoporum*).

14. potestatis in se iura: V; po-
 testatis in laesa iura: HCM.
 20. spalls: V; spiritalis: HCM. 24.
 manas: V. 26. sitas: V. 29. na-
 tione: V. 33. sedis: V.

10. fillus: V. 14. potestatis
 in iura: V. 20. epalls: V.
 25. manarum: V. 28. simus: V.
 30. nacione: V. 33. dilectacionis:
 V. 34. sedis: V. 36. gnaram: V.

stris ingeritur destinatum, cuius prudentiae tuae dudum cura mandata est. Corinthii enim, olim beati Pauli praedicatione laudati, ^{b)} quorum preces subdendas magis quam credimus esse narrandas, Perigenem, sicut iam dudum sancta synodo super eius nomine pagina directa testatur, sanctum et instituti optimi qualitate pollentem, civitati suae non tam accipere quam retinere desiderant sacerdotem. Cuius ordinationis seriem, si integro ordine expectandam putavero, fiet necesse est eius laudis augmentum. Et huic nimirum proficiet, si faciamus vel ordinantis vel ordinati recto tramite mentionem. Quis enim dubitet, eius meritis duputari, quis renuit iudicii fuisse divini, ideo hunc a

Patrensibus in tempore non esse susceptum, et diu super promissa ecclesia magna deliberatione suspensum, ut huius oviliis pastor fieret, in cuius caulis suam a cunabulis transegisset aetatem. *Judicia Dei abyssus multa.* ^{c)} Quod congrue aptamus exemplum, quia nemo crederet, quod in ordinatoris aliquando locum subrogari posset, quia fuerat aliis ordinatus. Non ambigo caelestis tunc istud fuisse sententiae, qua vel con-

provincia auribus nostris ingeritur destinatum, cuius prudentiae tuae dudum cura mandata est. Corinthii enim, beati Pauli praedicatione laudati, quorum praeces subdendas magis, quam credidimus esse narrandas, Perigenem, sicut iam dudum *<a>* sancta synodo super eius nomine pagina directa testatur, sanctum et instituti optimi qualitate pollentem, civitatis suae non tam accipere quam retinere desiderant sacerdotem. Cuius ordinationis seriem ipsi integro ordine exponendam putarunt. Fiet, necesse est eius laudis augmentum, et huic nimirum proficiet, si faciamus, vel ordinantis vel ordinati . . . iudicii fuisse divini *et cetera.*

b) 2 Cor. 6, 16. — c) Ps. 35, 7.

44. Perigeni: V. 52-53 expectanda putaro: V. 60. hanc: V; apatrentibus: V. 61. praemissa: HCM. 65. optamus: V.

45. Perigeni V. 54. ordine experienda: V. 58-59. ordinati iudicii fuisse divini et cetera: V. HCM. 66. que: V.

sensu (eorum) qui illic auctoritatem sedis apostolicae praesentabant, eum in nostrorum numerum recipimus, et in eos necesse est vigorem censurae, qui contra nostrum factum post haec nescientibus nostris incitare dicuntur populos, si perstiterint, exeramus. Quod quidem et dilectionem tuam in eos ex nostra praeeptione facere volumus, ut eorum licentiam quibus nihil tale commisimus refrenemus.

Item recitata est:

II. III. 472

VIII. DILECTISSIMIS FRATRIBUS RUFO ET CETERIS EPISCOPIIS PER MACEDONIAM, ACHAIAM, THESSALIAM, EPIRUM VETEREM, EPIRUM NOVAM, PRAEVALI ET DACIAM CONSTITUTIS, BONIFACIUS (EPISCOPUS).

Manet beatum apostolum Petrum per sententiam dominicam universalis Ecclesiae ab hoc sollicitudo suscepta, quippe quam evangelio teste ^{a)} in se noverit esse fundatam. Nec unquam eius honor vacuus potest esse curarum, cum certum sit summam rerum ex eius deliberatione pendere. Quae res animum meum usque ad Orientis loca, quae per ipsam sollicitudinem quodammodo videmus, extendunt. Indesinenter enim ab unoquoque illinc veniente percontor de pace fratrum, id est de quiete pontificum, quae solet quotiens diabolus huic invidet, aliquorum praesumptione turbari. Cum igitur ad nos ordine suo cuncta servari fama nunc usque detulerit, vehementer mirati sumus eius rei stupentes, ut poscebat ratio relatorum, quam iniuriam patrum intentio novella temptavit. Certo enim ^{b)} cognovimus indice, apud Corinthum, quod exagitati dicimus, synodum congregandam, super eius discutiendo statu, quem Corin-

VIII Edd. H p. 69 = M p. 756; C p. 1039 = ML 20, p. 779. JK 365; Seeck p. 346. — ^{a)} Matth. 16, 18.

69. firm: V.

10. penderes: V; queres: V. 13. illic: V. 18. Cerenim: V.

19. aput: V.

thiis apostolica sedes, examinatis omnibus atque discussis constituit sacerdotem, secuta de eo voluntatem, quae hunc ipsum, quantum docetur dilationibus temporum, eius ovillis, in quo creverat et cui creverat, voluit esse pastorem. Cuius si ordinationis vestra caritas esset ignara, libenter ab origine sua, 25 quae sunt in praeterito de eo gesta retexerem, ut his quorum aspectus negotii eius non per ignoranciam, sed per studium involvit obscurum, manifestatione clareret, sententiam de eo specialiter fuisse divinam, quae ut diximus ecclesiae Corinthiorum velut alumnum suum iudicium caeste servavit. Quam rem om- 30 nium civium (et) clericorum a nobis oppido postulavit adensus, nec tamen id abrupte praeceptio nostra constituit, sed ut ecclesiastica disciplina posebat, diligentius fratrem et coepiscopum nostrum Rufum negotii iussimus interiora rimari, et petitionis summam sua de proximo moderacione pensare, ut 35 nihil in maturum ab hac sede fieri videretur, quae aliorum praesumptiones saepe compressit. Ad nos post aliquanti temporis spatium super hoc praedicti (co)episcopi nostri, quae praemissis desideriis convenirent, scripta ve(ne)runt. Quorum evidentissimam rationem secuti, dedimus hunc ecclesiae illius esse pontificem, in qua per singulos honorum gradus praeteritam quoque 40 transegisset aetatem. Quam rem faciendam memorato (co)episcopo meo directa secunda protinus, quae presbiterio universo conplacuit, auctoritate mandavi, retro maiores ^{b)} secutus, qui ecclesiam Thessalonicensem sibi semper familiarem et in collegii caritate famulantem, dignam sicut fides adserit scriniorum, hoc honore duxerunt, quem in fratre (nostro) Rufo apostolicae etiam in posterum gratia sedis indulget, sequax Domini, qui exaltat humiliatos, et humiliat semper elatos. Dum illis gratiam tribuit, 45

b) Conf. infr. VIII, lin. 4: Retro maioribus.

21. apostolicae sedis: *V*; 22. secuta Dei voluntatem: *HCM*; ipsi: *V*. 23. ovillis: *V*. 24. voluit ut esse pastor in cuius: *V*. 29. qua: *HCM*. 35. suo: *V*. 39. scriptauerunt: *V*. 42. transegisse: *V*; ad rem: *HCM*. 43. mea: *HCM*; presbitero: *V*. 44. auctoritatem: *VHM*; mandavit: *V*. 47. Quem fratri Rufo: *HCM*. 48. grām: *V*.

50 his resistit. Quantum est ergo humilitatis munus, quod gratiae divinae lance pensatur, et quanta est paena superbiae, cui proprie totius mundi dominus et rector obsistit. Melius autem fraternitati vestrae intellegendum relinquo, quis humilitatis et quis superbiae sit magister. Sed absit hoc a Domini sacerdotibus,
 55 ut in hunc aliquis eorum cadat reatum, ut in nova quippiam usurpatione temptando, inimica sibi faciat scita maiorum, aemulum se illum specialiter habere cognoscens, apud quem Christus noster sacerdotii summam locavit, in cuius contumeliam quisquis insurgit, habitator caelestium non poterit esse regnorum. Tibi, inquit, dabo claves regni caelorum,^{c)} in quod nullus absque gratia ianitoris intrabit. Tu es, inquit, Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam.^{d)} Quicumque igitur cupit etiam ante Deum nostrum sacerdotii dignitate censerī, quoniam
 65 ad Deum Petro suscipiente pervenitur in quo Ecclesiam, sicut supra memoravimus, universalem certum est esse fundatam, <debet> esse mitis et humilis corde,^{e)} ne incipiat discipulus contumax, illius cuius <superbiam> imitatus est, paenam subire doctoris. Congregatur ergo, ut redeamus ad causam huius
 70 iniuriae, synodus, cuius dilectio <vestra> consultum semper super <se> habens, conciliis rei cognoscat archanum et fiet quod quidem fieri per regulas omnino non poterit: fratris et coepiscopi nostri Perigenis honor dubius et incertus, quem in sede ecclesiae supradictae nostra sententia conlocavit. Quis ergo hunc
 75 rudis et peregre fortasse nunc demum rediens accusator incesit, quis certe antistitum ut fratrum conveniret turba praecepit, lectis epistolis nostris? Quoniam locus exigit, si placet recensete canonum sanctiones, repperietis, quae sit post ecclesiam Roma-

c) Matth. 16. 19. — d) Matth. 16, 18. — e) Matth. 11, 29.

55. aliquid; rectum: V. 55. in om. HCM. 56. Inimicus: V.
 57. sed illum: V. 61. in quae: VHCM. 64. censet: V. 65. peruenit: V.
 69. congregatur: V. 70. iniuriam: V. 71. concilii: HCM. cognoscat: VHCM. 73. quem sedi: V. 75. rudisset: V; accusator: V.

nam secunda sedes, quaeve sit tertia. A quibus ideo ita rerum videtur ordo distinctus, ut se ecclesiarum pontifices ceterarum sub una tamen . . . eodemque sacerdotio habere cognoscant, quibus caritate servata propter ecclesiasticam disciplinam debeant esse subiecti. Et quidem haec sententia canonum a vetustate duravit, et nunc usque Christo nostro favente perdurat. Nemo unquam apostolico culmini de cuius iudicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit, nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se voluit iudicari. ^{f)} Servant ecclesiae magnae praedictae . . . per canones dignitates: Alexandrina et Antiochena, habentes ecclesiastici iuris notitiam. Servant inquam statuta maiorum, . . . in omnibus deferentes, et eius vicissitudinem recipientes gratiae, quam se in Domino, qui pax nostra est, nobis debere cognoscunt. Sed quia res postulat, adprobandum documentis est, maximas orientalium ecclesias in magnis negotiis, in quibus opus esset disceptatione maiore, sedem semper consuluisse Romanam, et quotiens usus exegit, eius auxilium postulasse. Sanctae memoriae Athanasius (et) Petrus Alexandrinae sacerdotes ecclesiae, huius sedis auxilium postularunt. ^{g)} Cum Antiochena ecclesia per multum temporis laboraret, ita ut fierent illinc propter hoc ipsum saepe discursus, primo sub Meletio, postea sub Flaviano, apostolicam sedem manifestatum est esse consultam. Ad cuius auctoritatem post multa, quae ab ecclesia nostra gesta sunt, nemini dubium est, Flavianum communionis gratiam recepisse, qua in perpetuum caruerat, nisi hinc super hoc scripta manassent. ^{h)} Clementissimae recordacionis princeps Theodosius Nectarii ordinationem, propterea quia in nostra notione non

^{f)} *Nemo... iudicari*, cit. Nicolaus I, epist. 83, ed. Perels, MGH Epist. 6, p. 480. — ^{g)} Conf. Iulii I epistulas JK 183, 185, 186, 188, et Damasi epist. JK 233, 236. — ^{h)} Conf. Damasi epist. JK 235; S. Hieronymi epist. 15, 16 (CSEL 54, p. 62 e 69 ss).

80. destructus: *VHM*; in *V* = des = in ras. 81. sub uno tamen eodemque sacerdotio: *HCM*; sub una tamen eodemque: *V*; lacunam statui, add. forte: ecclesia. 87. *Lacunam statui*, add. firmatas. 89. *Lacunam statui*, add. nobis. 92. Sed quia se: *V*. 93. magni negotiis: *V*; opus esse: *V*. 96. Anastasius: *V*. 100. manifestum: *HCM*. 102. grae: *V*.

esset, habere non existimans firmitatem, missis e latere suo
 aulicis cum episcopis, formatam huic a sede Romana dirigere
 regulariter depoposcit, quae eius sacerdotium roboraret. ¹⁾ Ante
 breve tempus id est sub praedecessore meo beatae recordationis
 Innocentio, Orientalium ecclesiarum pontifices, dolentes se a
 beati Petri communionem seiunctos, per legatos pacem, sicut caritas
 vestra retinet, poposcerunt. ²⁾ Quo tempore apostolica sedes
 omnia non difficulter indulsit, illi parens magistro, qui ait: Cui
 autem aliquid donastis, et ego; nam et ego
¹¹⁵ <quod donavi> si quid donavi, propter vos in persona
 Christi, ut non possideamur a satana; non enim ignoramus
 versutias eius, ³⁾ id est, qui semper dissensione laetatur. ⁴⁾ Quoniam igitur ad
 probandam veritatem arbitror, quae diximus, fratres karissimi, exempla
¹²⁰ sufficienter, quamvis plura vestra notione teneantur, absque fraterni-
 tatis iniuria conventui vestro volumus his litteris obvium, quas
 a nobis per Severum apostolicae sedis notarium, animis acceptis-
 simum nostris, e nostro latere destinatum, videatis esse directas.
 Convenientes, ut concedet fratres, ne quis volens in nostra com-
¹²⁵ munionem durare, fratris et consacerdotis nostri Perigenis iterum
 ad discutiendum in medium nomen adducat, cuius sacerdotium
 apostolus Petrus semel iam Spiritus sancti suggestionem firmavit,
 nihil huic relinquens in posterum quaestionis, cui dum consti-
 tueretur a nobis, per eius temporis spatium, quo vacuit, nihil
¹³⁰ omnino constet obiectum. Cesset accusatio, cuius invidiam pro-
 bamus auctorem, solvatur machina falsitatis in eum compositae,
 quia ad sacerdotium Dei nostri et omnium bonorum favore per-
 venit. Sane quoniam servandus accusatoris locus est, ne audien-

¹⁾ Conf. Concil. Constantinopol. epist. ad Damasum: Theodoretus, *Hist. Eccl.* V, 9; Coustant. p. 567. — ²⁾ Conf. Innocentii epist. JK 305-310; Coustant. p. 343 ss. — ³⁾ 2 Cor, 2, 10, 11. — ⁴⁾ In cod. VI. 62^r post *letatur* manu Annibalis Albanii *quoniam igitur pag. 63, Nihil enim deest huic decretali.*

109. prodecessore: V. 113. Si cui: *VHCM.* 118. approban-
 dam: V. 120. vestri: V. 128. cuida: V. 130. esset accusatio: V.
 133. accusatori: *HCM.*

tiam penitus incitare videamur, si quid ab eodem postquam episcopus nostris est auctoritatibus constitutus, contra disciplinam et propositum sacerdotii fertur admissum, coepiscopus noster Rufus, cui ad vicem nostram cuncta committimus, cum ceteris fratribus, quos ipse delegerit, negotium curabit audire, ad nostram relaturus omnia notionem, quaecunque cognitionis eius rerum cursus et ordo monstravit. Illud etiam, quoniam auctoritas nostra commonicione solita vacare non debet, hortamur et repetito saepius sermone praecipimus, ut in omnibus huius viri obedientiam dispositionibus commodetis. Nullus, ut frequenter diximus, alicuius ordinationem citra eius conscientiam celebrare praesumat, cui, ut supra dictum est, vice nostra cuncta committimus. Sibi certe huius praesumptionis auctores imputabunt in posterum, cum se viderint apostolicae caritatis extorres.

Data V idus Martias, Honorio XIII et Theodosio X <augg.> COSS.

Item recitata est:

II. III. 422

VIII. DILECTISSIMO FRATRI RUFO <EPISCOPO> BONIFACIUS <EPISCOPOS>.

Retro maioribus tuis super provinciis apostolicae sedis iunctum diligenter a tua caritate debet impleri. Causae etenim ecclesiarum per eas provincias positae pervigili sunt circumspectione curandae. Ita quippe vice sua beatus apostolus Petrus ecclesiae Thessalonicensi cuncta commisit, ut intellegat se sollicitudinem manere multorum, quam minorem facere, nova quae vires habere non possunt, temptamenta non debent. Non est

VIII. *Edd. H p. 60 = M p. 754; C p. 1034 = ML 20, p. 774. JK 363. Seeck, p. 346.*

136. ammissum: *V*; quoepiscopus: *V*. 139. relatus: *V*; notitlonem: *V*; cognitioni: *VHCM*. 143. huic viro: *VHCM*.

1. Itē recē. 9. nouē: *V*.

enim eorum cedendum studiis, quos novitas rerum et indebitae desiderium dignitatis accendit, sed elaborandum est, et Deo nostro favorem praestante certandum, ut quisquis contra licitum nititur, sibi per omnia recognoscat occursum. Quare, frater
 15 karissime, fretus iam dudum a te auctoritate suscepta, contra inimicas turmas idoneus Dei nostri miles armare. Nihil hic timebis dubii, nihil incerti formidabis eventus. Habes beatum apostolum Petrum, qui ante <te> pro suo possit iure pugnare. Nolo perturbatione maris conciti terrearis. Fidem quippe quam
 20 in arcano tui pectoris portas, omnibus rebus certum est esse maiorem. In nullo te turbo, in nullo penitus procella vexabit. Non patitur ille sedi suae perire privilegium te laborante piscator. Omnis tumor fluctuum, omnis procella cessabit, eo favente nisibus tuis, cui soli mare pervium fuit. Aderit nimirum, et violatores canonum atque ecclesiastici juris inimicos Deo auctore
 25 compescet, qui talium mentium semper vota frustratur. In ceteros etiam contumaces ius concessae potestatis exerce. Nullum etenim locum vides a nobis otiosum relictum. Ad Thessalos ^{a)} comminationis et correptionis plenas litteras misimus. Ad synodum quae dicitur illicite congreganda de causa fratris nostri et
 30 coepiscopi Perigenis, cuius scripsimus statum nulla posse penitus ratione turbari, talia scripta direximus, quibus universi fratres intellegant, primo convenire se citra conscientiam <tuam> minime debuisse, deinde de nostro non esse iudicio retractandum.
 35 Nunquam etenim licuit de ea rursus <re>, quae semel statuta est ab apostolica sede, tractari. In qua pagina nostra, ut conceuit, honorem debitum tuae servavimus sanctitati, sicut eius caritas tua lectione cognosces. Perrevij ^{b)} autem coepiscopi nostri negotium, cuius nobis libellus ab eodem destinatus fecit indi-

^{a)} Infr. n. X. — ^{b)} Περρέβιος ἐπίσκοπος τῶν Θεσσαλικῶν σαλτῶν
 subscribit in concilio Epheseno. ACO I 7, p. 113 et passim.

11. cedendum: V. 13. praestantes: V. 18. sua: V; vi repugnare: HCM. 20. arcana: V. 22. sedis: HCM. 29. comminationis: V; comminationis: HCM. 33. tuam conscientiam: HCM. 35. quanquam etenim: V; de eo rursus quod semel statutum: HCM. 39. nobis libellus: V.

cium, cui consacerdotes sui molesti animis esse dicantur, ita 40
 ut eum ecclesia sua crederent esse pellendum, diligenter audire
 tuam volumus caritatem, conventis supradictis coepiscopis nostris,
 quorum se vim sustinere deplorat, tunc demum, ut intelligant,
 si quid a se factum est contra consuetudinem, prius esse cassan- 45
 dum, omnibus investigatis ad nos tua caritas referre maturet,
 quatenus probatum a tua fraternitate iudicium, sententia nostra
 valeat roborari. Sane in epistula Thessalis fratribus destinata,
 id a nobis scriptum volumus recognoscas, Pausianum, Cyriacum
 atque Calliopum a nostra communione penitus summovendos, c)
 ita ut remedium solum interventionis tuae gratiam se habere 50
 cognoscant. Maximum autem quem male tua caritas retulit ordi-
 natum, in totum sacerdotii censemus honore privandum. Tuae
 caritatis est Severum apostolicae sedis notarium d) animis accep-
 tissimum nostris, ex nostro proprie latere destinatum, peractis
 omnibus, tota celeritate dimittere, ut gestarum ordinem rerum 55
 eodem festinus revertente noscamus.

Data V idus Martias, Honorio XIII et Theodosio X au-
 gustis (coss.).

Item recitata est:

11. III. 422

**X. DILECTISSIMIS FRATRIBUS UNIVERSIS EPISCOPIS PER THES-
 SALIAM CONSTITUTIS BONIFACIUS (EPISCOPUS).**

Institutio universalis nascentis Ecclesiae de beati Petri
 sumpsit honore principium, in quo regimen eius et summa consi- 5
 stit. a) Ex eius enim ecclesiastica disciplina per omnes ecclesias,
 religionis iam crescente cultura, fonte manavit. Nicenae synodi

c) Infr. n. X nihil de istis, nisi ad ipsos linn. 14 ss. referre vells. —

d) Supr. n. VIII lin. 123.

X. *Edd. H* p. 65 = *M* p. 755. *C* p. 1037 = *ML* 20, 777. *JK*
 364. *Seeck*, pag. 346. — *) Institutio... consistit: *cit.* Nicolaus I ep. 100,
ed. MGH, *Epist.* 6, p. 605, lin. 35.

40. molesti nimis esse dicuntur: *HCM*. 44. causandum: *V*.
 54. de nostro: *HCM*; proprio: *HCM*.

non aliud praecepta testantur, adeo ut non aliquid super eum ausa sit constituere, ^{a)} cum videret nihil supra meritum suum posse conferri, omnia denique huic noverat Domini sermone concessa. ^{b)} Hunc ergo ecclesiis toto orbe diffusis velut caput suorum certum est esse membrorum, a quo se quisquis abscidit, fit christianae religionis extorris, cum in eadem non ceperit esse compage. Audio episcoporum quosdam apostolico iure contempto ¹⁵ novum quippiam contra Christi proprie praecepta temptare, cum se ab apostolicae sedis communione, et ut ita dicam verius, potestate separare nituntur, eorum petentes auxilium, quos ecclesiasticarum sanctio regularum maioris esse non dedit potestatis Legantur etenim praecepta maiorum, et quibus in ecclesias ²⁰ iuris aliquid dederint invenimus. Jam temerator est ecclesiasticae disciplinae, quisquis in eius leges, cum sibi nihil debeatur inrepat, ea sibimet vindicando, quae sibi a patribus negata videantur. Accipite ergo ammonitionem et correptionem nostram, ex quibus ²⁵ ait apostolus: Quid vultis, in virga veniam ad vos, an in caritate et spiritu mansuetudinis. ^{c)} Scitis enim beato Petro utrumque possibile, id est in mansuetudine mitibus et in virga superbos arguere. Ergo servate honorem debitum capiti, quia nolumus, ut intra se membra decerent, ita ut tendatur eorum ad nos usque certamen, dum fratrem et coepiscopum nostrum Rufum dignum ducitis contemptu. Cui nihil novum auctoritas nostra concedit, sequens priorum gratiam, qua huic cura ecclesiarum saepe videtur iniuncta. Quod ³⁰ factum ita intemperatum servari volumus in futurum, sicut a patribus huius dispositionis forma servata est. Non decet, fra-

^{a)} Canon. Nicen. VI et VII, ed. Turner in MIA I, pag. 120, 121, 148, 196, 197, 260, 261. — ^{b)} Institutio... concessa: *cit.* Nicolaus I, ep. 88, ed. Perels in MGH, Eplst. VI, p. 476, conf. p. 399. — ^{c)} I Cor. 4, 21.

8. Super eam: *V*; eum: *HCM*. 11. Hanc ergo: *VHCM*.
 12. a qua: *VHCM*. 13. extortes: *V*. 18. maiores: *V*. 19. Leguntur: *HCM*. 22. Accipere: *V*. 24. pontificis: *V*; unam... alteram: *HCM*. 26. et si spū: *V*. 28. *Lacunam statul, add. forte. obvenire mites: HCM.*

10 partes propter has causas direximus, sopitae sunt, praeterimus.
 Nam id sanctos fratres nostros Martinianum presbyterum, item
 et diaconum Lollianum egisse credas, quod et utilitatibus tuis,
 et sedis apostolicae auctoritati congrueret. Et idcirco nunc a
 fraternitatem tuam nil tale scripsimus, quo tibi tristitiam gene-
 15 remus, quia malumus correctione pacifica id quod male tempta-
 tum fuerat, aboleri. Nunc ergo, frater karissime, ammonitus
 nostris epistolis per fratrem et coepiscopum nostrum Lucam,
 qui ad nos sola caritatis gratia provocatus advenit, sancto fratri
 et coepiscopo nostro Anastasio Thessalonicensis urbis antistiti
 20 eam servato reverentiam, quam ceteri quoque pontifices per Illy-
 ricum constituti etiam erga praedicti dignitatem se servare non
 abnuunt, cum sciamus nihil novum illi a nobis fuisse con-
 cessum, sed id quod eius decessoribus nostri decessores detu-
 lerant, habita consideratione disciplinae ecclesiasticae, consti-
 25 tutum. Tua enim magis interest, ut huic plurimum deferatur
 ecclesiae, quae tibi tantum honoris contulit, ut pro te contra
 eos, qui tibi tunc emuli fuerant, repugnaret.

Item recitata est:

8. VII. 433

**XII. DILECTISSIMIS FRATRIBUS UNIVERSIS EPISCOPIS <IN> SY-
 NODO APUD THESSALONICAM CONGREGANDA XISTUS <EPI-
 SCOPUS>.**

Si quantum humanis inservitur legibus et principum con-
 stitutis, quae sunt temporalia et mutantur <et> saepe saepius
 abolentur, tantum divinis legibus aeternisque mandatis oboe-
 dientiae praestaremus, essemus profecto summae beatitudinis

XII. *Edd.* H p. 90 = M p. 761. C p. 1263 — *ML* 50 p. 611.

JK 394. *Seeck* p. 364.

10. & V; sint: HCM. 11. Na eos scds: V; Nam et sanctos: HCM;
 Martiniano prbrm id et diacono: V; Martianinum presbyterum idem
 et: HCM. 15. quod tale V; quod tentatum: HCM. 17. nri: V. 18. quia
 nos: V; qui ad vos: HCM. 21. & ea praedicti: V; etiam: om. HCM.
 21-22. reseruare non annuunt: V; reseruare non abnuunt: HCM.

3. congreganda: V; congregandis: HCM. 5. humanis: om. HCM.

compotes et mundanae vexationis molestias vitaremus, illo rec- 10
 tore vel praesule, qui subinde subvenire cupiens cottidianis vo-
 cibus clamat: Convertimini ad me et convertar ad
 vos *Inter cetera et ad locum*)^{a)} Nos fratri et coepiscopo nostro
 Anastasio tantum tribuimus, quantum decessoribus ipsius a no-
 stris decessoribus attributum. Priorum iudicium sequimur haec 15
 constituendo, quae ab his novimus constituta, quia et ipsum
 huius probamus meriti, cuius fuerunt illi, qui talia meruerunt.
 Nullus obviet salubribus constitutis, nullus praeceptionibus his
 resultet. Habeant honorem suum metropolitani singularum. <pro- 20
 vinciarum>, salvo huius privilegio, quem honorare debeant am-
 plius honorati. In provintia sua ius habeant ordinandi, sed hoc
 inscio vel invito, quem de omnibus volumus ordinationibus con- 25
 suli, nullus audeat ordinare. Ad Thessalonicensem maiores cau-
 sae referantur antistitem. Ipsum maior cura respectet, eos qui
 ad episcopatum vocantur, discutiendi sollicitius et probandi. Ipse
 optimos solertissimos<que> de vestro numero eligat, quos ne- 25
 gotiis secum adsciscat arbitros, aut sine se tribuat, qui in di-
 sceptionem missa componat. Noverit Corinthius episcopus sibi
 licentiam potestatis liberae minime tribuendam, si huic voluerit
 ecclesiae resultare, quam sibi noverit profuisse. Cui necesse est,
 nos quoque si quid temptare voluerit, obviare, qui praeterito- 30
 rum, quae illi per nos praestituta sunt, memores sumus, et illi-
 citis semper usurpationibus obviamus. De ceteris vero, quae-
 cunque illa sunt, nostris praesentibus volumus finiantur, quo-
 niam tota illorum apud nos fides est, ut quae illi probaverint,
 nos credamur iudicasse pariter et probasse. 35

Data VIII id. iul. Theodosio XV et Valentiniano IIII <aug. >
 coss.

^{a)} Zach. 1; 3.

18. provinciarum: om. HCM; C. in marg. 21. que: V. 22. a Thes-
 salonicensem: V. 23. referant: V. 25. optim' solertissim' de: V.
 26. negotiis scdm: V. 29. ecclia: V. 31. illis: V. 32. quiam': V.
 33. credam': V.

Item recitata est:

18. XII. 437

XIII. DILECTISSIMO FRATRI PROCLIO (EPISCOPO)^{*)} XISTUS (EPI-
SCOPUS).

Licet fraternitatem tuam disciplina ecclesiastica eruditam,
5 ea omnia, quae ad regularum et canonum observantiam per-
tinent, custodire summa sollicitudine noverimus, nec quicquam
aut ipsum facere, aut facere alios sacerdotes se connivente per-
mittere, quod vetusta patrum constituta pervertat, documentis
evidentibus probaverimus, — id enim optinio convenit et Deo di-
10 gnissimo sacerdoti, ut ad se pertinentia qua potest cura custo-
diat, et alios fratribus suis debita minime inquietare vel teme-
rere ex aliqua parte permittat, moderatione honorificentiam
suam maiore gloria servaturus, si nihil liceret contra morem
veterum attentantibus. Sine nostra tamen adhortatione, per gra-
15 tiam caritatis, quae fraternitati tuae specialiter debet accedere,
ut contra subreptiones aliquorum circumspecta sanctitas tua fa-
cultatem non praebet horum incongruae voluntati, qui ecclesiis
per se scandalum cupiunt et discordiam generare, volentes per
ecclesiarum perturbationem crescere, et locum sibi per dispen-
20 sationem facere sacerdotum. Id ergo, quod nos quoque serva-
mus, fraternitatem tuam, quam scimus hoc suo more facturam,
volumus custodire, id est, ut si quis ad fratrem et coepiscopum
nostrum Thessalonicensis urbis antistitem, harum provinciarum
quae ad eum pertinent, sacerdos adveniat praeter eius conscien-
25 tiam, (si) sine eius epistulis atque formata venire temptaverit,
tanquam disciplinae ecclesiasticae despector et contemptor ca-
nonum, quos nos temerari ex aliqua parte non patimur, habeatur.
Reverentiae vestrae in commune praestatur; si alter alte-

XIII. *Edd. H* p. 93 = *M* p. 762; *C* p. 1264 = *ML* 50, p. 612. - *JK*
395; *Seeck.* p. 366. — *) Constantinopolitano.

7. cohibente: *VHM.* 9. probaverimus: *HCM.* 11. debita in
me: *V;* inquietari vel temerari: *V.* 12. moderationem: *V;* moderatio-
nem: *HCM.* 13. licere: *HCM.* 14. aut temptantibus: *V;* attentan-
tibus sinat; nostra: *HCM.* 15. quae: *V.* 27. habeantur: *V.*

rius honori debita, praevenientes invicem per caritatis gratiam
 reservetis, + quae fieri nolumus, ut legimus + Discant omnes 30
 illius provinciae sacerdotes, tantae fraternitatem tuam esse cen-
 surae, ut non permittas fieri, quod non licet a sacerdote tem-
 ptari. Diceremus plura, si non de tuae fraternitatis mente nos-
 semus maiora etiam ex hac parte sentire, quae non in nostras
 epistolas hoc, quom ad te dirigimus sermone possumus conferre. 35
 Habes recentissimum nuper habitae actionis exemplum fratris
 nostri Idduae^{b)}, circa quem tuae fraternitatis decrevimus iudi-
 cium custodiri, cognitioni tuae facere nolentes iniuriam, cum
 eius intentione iustissimam innocentiam tuereris. Monendi sunt
 ignorantes^{c)}, scientem atque servantem talia, si diutius velis in- 40
 struere, non tam ammonere, quam exprobrare ignorantiam vi-
 deris. Sufficiant ergo quae scripsimus, frater karissime, quo-
 niam ad haec corrigenda atque servanda animum tuum atque
 censuram nobiscum sentire confidimus, quoniam unum cor et
 animam unam ut dicit scriptura^{d)}, circa religionis observantiam, 45
 canonum custodiam et disciplinam ecclesiasticam retinendam nos
 habere ut debemus, etiam credimus.

Data XV. kl. ian. Aetio II et Sigisvulto (vv cc) coss.

^{b)} Idduas vel Induas episc. Smyrnensis subscribit concilio Ephe-
 seno a. 431. ACO II 7, p. 112. — ^{c)} Post « ignorantes » in V manu saec.
 IX: « hñ » et in marg. supr.: « lip. actionis exemplum... ignorantes ». —
^{d)} Conf. Act. 4, 32.

30. Forte legendum: volumus, conf. Matth. 7, 12. 34. et ex: HCM;
 quas nos: V; quam nos: HCM. 35. hoc quo: V; hasce quas: HCM.
 36. aues: V. 37. circa que: V. 39. intentionem: VHCM. 40. at
 scientem: HCM. 41. nota: V. 41-42. uidearis VHCM. 47. et
 credimus: HCM. 48. Aetio ter: V; iterum: HCM; Sigisvulto: VHCM.

Item recitata est:

18. XII. 437

XIV. DILECTISSIMIS FRATRIBUS UNIVERSIS EPISCOPIIS PER IL-
LYRICUM CONSTITUTIS XISTUS (EPISCOPUS).

Doctor gentium, vas electionis, religionis nostrae firmissi-
 5 mum fundamentum, epistulis omnibus, quas ad singularum ci-
 vitatum scribit ecclesias, de sua in Domino gratulatione testa-
 tur, quod cum his plena mentis suae fiducia colloquatur, quos
 legis praeceptis parere videat et in Dei nostri timore versari.
 Si tanta igitur apostolo tam docto, quam sancto, est mentis hi-
 10 laritas, quod tantos pariter, quos novit, et hos ad quos scribit,
 et religioni proficere... unis appellet epistulis, quanto nobis
 gaudio aestimatis esse, quoniam in commune sanctitatis vestrae
 datur nobis appellare concilium, et sermonem nostrum affectio-
 nis piae circa vos testimonia continentem cum vestra sanctitate
 15 coniungere. Ille enim singulas, ut diximus, epistulis suis visitat
 ecclesias, nos tot pariter credimus ecclesias nostris appellare nos
 litteris, quot estis qui ad sanctam synodum convenitis. Illi est
 sermo cum rudibus atque discipulis, nobis sermo cum collegis
 et doctis. Et ut (a) beatissimi Pauli, cuius maxime praeceptis
 20 oboedire nos convenit, non recedamus exemplo, non vobis grave
 sit, de his, quae ad nostram notitiam perveniunt, ut servetur
 disciplina ecclesiastica, commoneri ac si praesentes. Ergo vo-
 biscum quod ad regularum canonumque custodiam proficere no-
 vimus, pro sollicitudine nostra conferimus, sequestre filio nostro
 25 Arthemio presbytero, cuius nobis efficaciam in agendo pariter
 et moderationem placuisse... et amorem, ut traditus trames a

XIV. Edd. H p. 97 = M p. 762. C p. 1269 = ML 50, p. 616. JK
 396. Seeck, p. 366.

8. fiducia: V. 10. quod tanto: V; quod novit: HCM; his aquo: V
 his ad quos: HCM. 11. Lacunam statul; proficere, unis: HCM.
 12. existimatis: HCM; sanctitati: V. 16. ecclia: V. 17. qd estis: V.
 20. vos convenit: VHCM. 24. sequestro: HCM. 25. efficaciam: V;
 efficaciam: HCM. 26. placuisse & et amor: V; placuit et amor: HCM;
 lacunam statul, add. forte: sclatis; trames: V.

patribus firmis vestrae dilectionis vestigiis teneatur et ea quae a nobis propter quietem ecclesiarum sunt custodita serventur. Illyricianae omnes ecclesiae, ut a decessoribus nostris accepimus, et nos quoque (servari) fecimus, ad curam nunc pertinent 30
Thessalonicensis antistitis, ut sua sollicitudine, si quae inter fratres nascuntur, ut assolent, actiones, distinguat atque definiat, et ad eum, quicquid a singulis sacerdotibus agitur, referatur. Sit concilium quotiens causae fuerint, quotiens ille pro necessitatibus emergentium ratione decreverit, ut merito sedes 35 apostolica relatione eius instructa, quae fuerint acta confirmet. Evocatus vestrum venire nemo contemnat, nec congregationi sanctae, ad quam debet festinare se deneget. Excusatio per contumaciam non requiratur, ut vobis pariter convenientibus possit in communione constitui, quod ecclesiarum servet quietem, et 40 populos teneat ad salutem. Nec his vos fratres karissimi, constitutis quae praeter nostra praecepta orientalis synodus *) discernere voluit, credatis teneri, praeter id quidem, quod de fide nobis consentientibus iudicavit. A canonum praeceptis vestrum nemo discedat, nec ab his deviet, quae iuxta regularum ordinem 45 frequens (ad) vos directa sedis apostolicae decrevit auctoritas. Si quid forsitan aut inter fratres natum fuerit, aut fratri cuiquam aliqua actio qua pulsetur illata, aut illic fratre et coepiscopo nostro Anastasio iudice eveniens negotium terminetur, qui vices apostolicae sedis agere, ut beatae memoriae Rufus decessor ip- 50 sius, ex nostra voluntate cognoscitur, aut ad nos si illic finiri non potuerit, eodem tamen suis litteris causam omnem quae ver-

*) Haec non ad Constantinopolitanam synodum Procli, quam Xistus nullatenus « orientalem synodum » vocaret, referri possunt. Conf. V. GRUMEL, *Les registres des Actes du Patriarcat de Constantinople*, I, 1 n. 84. Agitur de synodo Ephesena a. 431 et de Xisti approbatione tomi unionis inter Iohannem Antiochenum et Cyrillum Alexandrinum a. 433 factae. Conf. C. SILVA-TAROUCA, *Ecclesia in Imperio Romano-Byzantino*, Romae, 1933, p. 132 ss.

29. Illicianae: V; Illyricanae: HCM. 31. si qua: V. 32. fraternae: V. 34. Si: V; fierint: V. 35. sedis apostolice: V. 37. congregationis: V. 40. commune: HCM. 41. constituti: V. 47. quis: V, 51. finire: V.

titur prosequente, veniat <ad> examen. Nullum corpus est, quod capite non regatur. Estis quidem membra ut novimus sancta, sed
 55 vestrum caput respicere et honorare non condecet, quoniam honor capitis ad spem totius proficit sanitatis, et suum corpus sollicitis tuetur oculis, quod sibi aptum et dignis videatur ad unamquamque rem officii convenire. Sed ut omne corpus capite regitur, ita ipsum caput, nisi suo corpore sustentetur firmiter, et
 60 vigorem suum perdit, et non tenet quam habuerat dignitatem. Estote igitur, ut esse convenit Domini sacerdotes, ecclesiarum praesules, religionis nostrae doctores. Reservate fratri et coepiscopo nostro <Anastasio> reverentiam quam debetis, et inter vos pacem et concordiam custodite. Sit in vobis, ut esse credimus, cor unum et anima una ^{b)} nec credatis vobis minui, quicquid reverentiae illi, ad quem et maiores nostri et nos illas ecclesias iuxta morem traditum, voluimus pertinere, a vestra dilectione et servari volumus et deferri.

Data XV kal. jan. Actio II et Sigisvulto <vv cc> coss.

Item recitatum est:

XV. EXEMPLAR EPISTULAE PISSIMI IMPERATORIS HONORII AD THEODOSIUM AUGUSTUM.

Omnibus quidem causis in quibus nostrum postulatur auxilium, intercessionem apud aures tuae clementiae profuturam negare non possumus, sed his maiorem necessario curam studiumque debemus, quibus sanctae sedis apostolicae desideria continentur. Nam cum favore divino nostrum semper gubernatur

^{b)} Conf. Act. 4, 32.

XV. Scripta post acceptam legem Theodosii II d. d. 14. Jul. 421 (Cod. Theod. XVI 2, 45). - Edd. H p. 81 - M p. 759. C p. 1029 = ML 20, 679.

53. ueniat: V. 54. geratur: V. 55. vos: HCM. 56. sanctitatis: HCM. 57. actum: V. 59. sustentetur, firmitatem et: HCM.

64. nos: V. 64. discordiam: V. 66. illius: VHCM. 66. et nos et illas: V; et nos Illyricanas: HCM. 69. Actio ter: V; Actio iterum: HCM; Segisvulto: VHCM.

2. & Theodosium: V, 5. profuturam: om. HCM. 5-6. legare: V

imperium, procul dubio illius urbis ecclesia speciali nobis cultu
 veneranda est, ex qua et Romanum accepimus (imperium), et 10
 principium sacerdotium. Siquidem nihil aliud a pietate nostra
 postulaverit missa legatio, nisi quod catholicae fidei disciplina
 et aequitate concordet. Petit enim ut haec privilegia, quae du-
 dum a patribus constituta usque ad tempora nostra servata sunt,
 inconcussa perdurent. In qua parte perspicit serenitas tua, nihil 15
 vetustis decretis, si quae canonicis conscripta sint regulis, penitus
 derogandum, nec tot saeculorum reuerentiam novellis praeiu-
 diciis sauciendam, domine (sacratissime fili, auguste venerabi-
 lis). ¹⁾ Unde maiestas tua recensitis nostrae pietatis affatibus,
 christianitatis memor, quam pectoribus nostris misericordia cae- 20
 lestis infundit, universis remotis, quae diversorum episcoporum
 subreptionibus per Illyricum impetrata dicuntur, antiquum or-
 dinem praecipiat custodiri, ne sub principibus christianis Roma-
 na perdat ecclesia, quod (sub) aliis imperatoribus non amisit.

Item recitatum est:

**XVI. RESCRIPTUM THEODOSII AUGUSTI AD HONORIUM AU-
 GUSTUM.**

Dignum meretur iudicium, quisquis perennis principis affa-
 tus ad nostram videtur deferre clementiam, domine sacratis- 5
 sime pater, auguste venerabilis, tum praecipue christianae re-
 ligionis intuitu, quae venerandis sensibus maiestatis tuae ita

¹⁾ Haec ad analogiam similis allocutionis in epistula Theodosii II ad
 Valentinianum III «δέσποτα ἀγνότατε υἱὲ καὶ προσκυνητὲ βασιλεῦ.» (ACO II
 1, 1 p. 7, lin. 10) supplevi; conf. infr. XVI, lin. 5. —

XVI. *Edd. H* p. 83 = *M* 759. *C* 1030 = *ML* 20, 770.

10. Romanum principatum accepimus: *HCM*. 12. postulauerint: *V*;
 disciplinae et aequitati: *HCM*. 16. decretis seq.; *V*. 17. deroga-
 ganda: *V*; nec totis: *V*, nec tot iam: *HCM*. 18. sociandam: *V*.
 20. peccatoribus nostris *V*. 22. impetratur: *V*; impetrari: *HCM*.
 24. quod aliis: *VHCM*.

1. recitata: *V*. 5. affatur: *V*. 6. sancte: *VHCM*; tunc: *V*.

infusa est, ut per nostra corda latius porrecta servetur. Deus
 enim auctor ideo praesules fecit christianorum principum pos-
 10 teros, ut omni subreptione frustrata, id quod a maioribus no-
 stris constitutum est, reservetur. Et quanquam non solum in his
 quae divina suffragia incorrupta servarunt, affatus perennitatis
 tuae a nobis reserventur, mereanturque affectu celeri omni ve-
 15 neratione suscipi, tum praecipue haec res, quae ad saeculi to-
 tiusque regni nostri sospitatem illius inclitae urbis nomen hacte-
 nus servat. Unde omni supplicantium episcoporum per Illyri-
 cum subreptione remota, statuimus observari, quod prisca apo-
 stolica disciplina et canones veteres eloquuntur. Super quam
 20 rem secundum formam oraculi perennitatis tuae ad viros illu-
 stres praefectos praetorii Illyrici nostri scripta porreximus, ut
 cessantibus episcoporum subreptionibus, antiquum ordinem spe-
 cialiter faciant custodiri, ne venerabilis ecclesia sanctissimae
 urbis privilegia a veteribus constituta amittat, quae perenne no-
 bis suo nomine consecravit imperium.

9. auctori do: *V*. 11. reservatur: *V*. 13. observentur: *HCM*; me-
 reanturque: *om*, *HCM*; affectus: *V*; omnia: *V*, omnique: *HCM*. 14. su-
 cepta: *VHCM*; quae aseli: *V*; quia saeculi: *HCM*. 15. nris hospi-
 tate: *V*. 22. eccles scissima orb: *V*; sanctissima *HCM*. 23. privile-
 gium: *V*; perennem: *V*. 24. suis nominis: *V*; sui nominis: *HCM*.

Item recitata est:

18. XII. 451.

XVII. VICTORES VALENTINIANUS ET MARCIANUS INCLITI, TRIUMPHATORES, SEMPER AUGUSTI, SANCTO PATRI MERITO VENERABILI LEONI EPISCOPO: [uti speraverunt ecclesiam Constantinopolitanam secundam sedem fieri debere, quod non est concessum].

Divina humanaque scripta consentiunt, divinitatem imprimis esse venerandam, et ibi omnipotentem Deum esse propitium, ubi colatur rite religio. Id ergo quod quaerebamus invenimus, et effectum vota nostra meruerunt. Invenit religionis fidem religiosus affectus, nec dubium est, Deo auctore definitum, quod de maiestate quaerebatur. Explosa igitur contentione atque discordia, quam livor, fidei inimicus obiecerat, Deum omnes una mente cognoscunt. Jam non incusamus perfidos, nec sumus ingrati. Religionis inimici praestiterunt nobis, ut Deum studiosius quaeremus, manifestius inveniremus. Maius etenim lumen videtur, quod post tenebras fulserit, dulcior est sicientibus potus, fessis otium. Laetetur igitur sanctimonia tua victoria fidei. Huius laurea omnipotenti Christo referenda est, qui de perfidis egit triumphum. Atque ideo ipsi interesse sanctae synodo festinavimus, quamvis nos in aliis locis expeditiones et necessitates publicae detinerent. *) Itaque omnia pro votis atque orationibus religionis tuae, quae fidei conveniunt, auctore Deo sunt ordinata. Totius orbis, qui sub imperio nostro est, reverentissimis episcopis Cal-

XVII. *Edd.* H p. 103 = M p. 764. B n. 100 = ML 54 970. Σ n. 114. Textus graecus: ML 54 972. ACO II 1, 2, p. 55. Seeck, p. 395. -- *) Conf. Marclani epistolam ad Synodum, Nicaeae adhuc expectantem, Heracleae d. d. 22. Sept. datam: ACO II 3, 1, p. 22.

4. ut desperauer: V; ut sperauerint: HM; ut sperauerit: BΣ.
4-5. ecclesia Constantinopolitana secunda sedes: V (sede), BΣ. 9. colitur: B. 12. maiestate (eius): Σ. 14. perfidos nec sumus: om. HM.
14-15. ingrati religionis inimicis: Σ. 18. victoria. Fidel hulus: HM; fidel, cuius: B. 19-20. triumphum, atque: Σ. 22. orationis: V; oratione: HBM.

25 cedonam convocatis, tractatu habito post multa certamina vera
fides optinuit, et iuxta litteras sanctitatis tuae^{b)} universi assen-
serunt expositioni, prout veritas postulavit. Nec dubitamus huius
rei gratulationem nobis et sanctitati tuae esse communem
pariterque laetari, quos pariter manifestum est, optasse veri-
30 tatem. Superest ut universis pro catholica fide et pro veritate
compositis, et pace ecclesiis restituta, votis omnibus in perni-
ciem hostium sanctitas tua divinam provocet maiestatem, quod
te et ante litteras nostras, facere certissimum est.

Quoniam vero et hoc statutum est, ut ea quae CL sanctis-
35 simi episcopi sub divo Theodosio maiore de honore venera-
bilis ecclesiae Constantinopolitanae statuerunt, et quae nunc a
sancta synodo de eadem re statuta sunt, firma serventur, scili-
cet, ut post sedem apostolicam Constantinopolitanae urbis an-
tistes secundum obtineat locum, quoniam et eadem splendidis-
40 sima civitas iunior Roma nuncupatur, dignetur sanctitas tua
etiam huic parti proprium adhibere consensum, quamvis reve-
rentissimi episcopi, qui tuae religionis vicem agentes, ad san-
ctam synodum convenerunt, contradixerint. Vehementer enim
prohibebant, de hac venerabili ecclesia (a) synodo aliquid ordi-
45 nari. c) Speramus autem, quod concordantibus toto orbe sacer-
dotibus, ea quae rei publicae Romanae proderunt, divinus favor
praestare dignabitur. Qua de re per Lucianum virum religiosum,
episcopum, et Basilium diaconum, harum portitores, omnia vere
insinuari oportere censuimus, et petimus, ut ea quae sancta sy-
50 nodus statuit, etiam religio tua in perpetuum praecipiat ob-
servari.

Et alia manu: *Divinitas te servet per multos annos, sancte
ac religiosissime pater.*

Data XV kal. Januarias, Constantinopoli, D. N. Marciano
55 pp. aug. et qui fuerit nuntiatus coss.

b) Tomum scilicet; conf. ACO II 3, 1, p. 133, 26-28. — c) Conf. a.
Leonis M. epistulae XXXVII-XL in TD 20.

39. Splendidissima: V. 44. prohibeant: V; ecclia synodo: V; a
synodo: HBM; (in) synodo: Σ. 48. portitores: HM; uero: V.
54. dn.: V; D.N.; HBM.; DÑO: Σ.

(Item recitata est):

22. V. 452.

XVIII. LEO EPISCOPUS MARCIANO AUGUSTO.

Magno munere (*Vid. TD 20, n. XXXVII*).

Item recitata est:

22. V. 452.

XIX. DILECTISSIMO FRATRI ANATOLIO (EPISCOPO) LEO (EPISCOPO).

Manifestato sicut (*Vid. TD 20, n. XXXVIII*).

Item recitata est:

29. V. 454.

XX. LEO EPISCOPUS MARCIANO AUGUSTO.

Litterarum clementiae (*Vid. TD 20, n. LVII*).

Item recitata est:

XXI. SANCTISSIMO AC BEATISSIMO COEPISCOPO PAPAE LEONI ANATOLIUS IN DOMINO SALUTEM.

Omne quidem solacium prorsus atque auxilium, quod vitae laboriosae curisque vallatae ratio flagitaret, in vestra positum sperans esse beatitudine, totius sarcinam mihi sollicitudinis inde merito leviolem fore credideram. Nunc vero cunctis aliis acrior me pressit anxietas, quam diutina peperit vestrae non solita sanctitatis intermissio litterarum, maxime cum mihi quae scri-

XXI. Scripta a. 454 in. Conf. s. Leonis M. epistolam LVII in TD 20, lin. 24s. et infr. lin. 50. — Edd. L. ALLATIUS, *De Ecclesiae occidentalis atque orientalis perpetua consensione*, Coloniae 1648, p. 407 s. H p. 132 = M p. 766. B n. 132 = ML 54, p. 1082. Σ n. 115.

4. Omnem: V; auxilio: V. 8. solito: V.

10 ptae essent a vobis alias ostenderentur epistulae, quae maius
 facerent etiam doloris augmentum qui frequentius cuperem po-
 15 tiri vestris affatibus, ut illa vobis oboediendo complerem, quae
 vestris omnifariam perfectissimis placita videbantur.
 Nam penitus absit, ut eis ego quaecumque mihi fuissent man-
 data per litteras adversarer. Quia tamen piissimus et christianis-
 20 simus princeps, qui consultissimae suae providentiae bono, tam
 res universas regit humanas, quam philosophia divinarum pol-
 let ubique virtutum, cum quibus aemula pietate zelare non ces-
 sat, cum sic moderatur genus humanum, ut id studio religionis
 in Deum reddat attentius, vestrae beatitudinis litteras mihi sub-
 legit, ea statim, quae continebantur eis, ut placita vobis implevi.
 Quod me facere vel communis pacis utilitas, vel quod decuerat
 hortabatur. Et reverentissimus quidem sacrosanctae nostrae ec-
 25 clesiae presbyter Aetius *) in priore loco atque honore ecclesiastico
 <a> nobis est restitutus, omne quod episcopi nostri est, modeste
 faciens ipse responsum. Andreas autem, qui non proventus a
 nobis, sed gradu faciente, archidiaconi dignitate fuerat hono-
 ratus, ab Ecclesia separatus est, cum his qui contra sanctae me-
 30 moriae patrem nostrum atque episcopum fuerant Flavianum,
 qui etiam partis antea perfidissimi fuerant Eutychetis, quamvis
 excusationibus plurimis in suscriptionibus propriis, quas episto-
 lae sanctitatis vestrae subdiderant, iam viderentur satisfacisse
 praeteritis, eousque quam diu quod vobis placitum super istis

*) Conf. C. SILVA-TAROUCA *Nuovi Studi sulle antiche lettere del
 Papi*, Roma 1932, p. 141 ss. (*Oregorianum* XII, 1931, p. 583 ss.) et
 infra n. XXII.

10. alias: V; aliis: AHBΜ; allae: Σ. 11. facerent doloris: AHBΜ
 facerent ei: Σ. 12. oboediendo: V. 13. omnifariam: V. 15. piissi-
 mus: V. 18. aemula pietatis zela...: V; aemula pietatis Ecclesia: A;
 aemula pietatis zelare: HBM; aemulari pietatis zelo: Σ. 20. reddit: B.
 21. Implevit: V; nobis implevit: A. 23. sc̄arosa: V. 25. a: om.
 VAHΣ, add. in nota: MB; ep̄l: V; episcopi nostri: AHMB; B in nota:
 forte episcopi; episcopi (et) nostri: Σ. 29. parē: V. 31. plurimis in
 suscriptionibus: V; plurimis et suscriptionibus: HBMΣ; plurimis voti
 suscriptionibus: A. 33. Superstitis: V; superstitibus: A.

fuerit ordinatum. Considerans ergo beatitudo vestra, quam nostrae coniunctio caritatis ipsi Domino Christo, qui pax nostra consistit, grata futura sit, et quantum fidelissimi principis animus exultabit, et quam pariter universa plebs Dei et Ecclesiae Christi procul ab omni discordia liberae permanebunt, litteris suis nos laetificare dignetur, quibus illo perfici valeamus affectu, quem prudentissimis vestris insitum copiose iam novimus vigere praecordiis, ut perceptis alacriter vestrae sanctitatis epistulis, et gratias agamus Domino Deo nostro Christo, qui totius difficultatis vincla dirupit, eidemque vota sollemnia pro vestra beatitudine persolvamus.

De his autem, quae Constantinopolitanae gratiae sedis sancta sunt in Calcedonensi nuper universali synodo, pro certo beatitudo vestra hoc habeat, nullam esse culpam in me, homine qui semper otium et quietem, in humilitate me continens ab ineunte mea aetate dilexerim, sed Constantinopolitane ecclesiae reverentissimus clerus^{b)} est, qui hoc habuit studium, et istarum partium religiosissimi sacerdotes qui in hoc fuere concordēs, et sibi pariter adiutores, cum et sic gestorum vis omnis et confirmatio auctoritati vestrae beatitudinis fuerit reservata. Hoc igitur bene compertum sanctitas vestra cognoscat, nihil ex me istius causa factum esse negotii, qui semper omnem iactantiae levitatem, et aliena adpetendi cupiditatem mihi vitanda crediderim.

Omnem fraternitatem in Christo quae cum vestra est sanctitate, tam ego ipse quam mei plurimum salutamus.

Et subscriptio litteris graecis.

^{b)} Conf. Gelasii epistolam « Valde mirati », CSEL 35, n. 95, p. 389 lin. 1.

36. grā: V. 37. exsultavit: VA. 39. perfrui: Σ. 40. nouissimus: V. 43. dirupit: V; dirumpit: AΣ; eademque; V per uestra: V. 45. De hoc: VA. 45-46. scā s: V. 49. abeunte: V. 50. et in: V. 51. religiosissimis: V. 56. aliena; V; vitandam: AHBMS.

Item recitata est:

29. V. 454.

XXII. DILECTISSIMO FRATRI ANATHOLIO (EPISCOPO) LEO (EPISCOPO).

Si firmo incommutabilique proposito dilectio tua curam gratiae communis habuisset, nihil profecto quod ullam anxietatem tibi ingereret extitisset. Non enim sinebat ratio, ut eius caritatem spernerem, quem amore pacis et studio reparandae catholicae fidei inter ipsa episcopatus rudimenta iuvissem, optans in ecclesiasticis curis talem habere consortem, ut mihi de sanctis prodecessoribus tuis nec Johannis spiritalem copiosamque doctrinam, nec auctoritatem Attici, nec industriam Procli, nec fidem beati Flaviani deesse sentirem, et ita studiis tuis uterer, ut nullus auderet, vel fidei catholicae resultare, vel Nicaenis venerabilium patrum regulis contraire. Sed cum (in) iniuriam canonum, ut agnoscis, illa tentata sint, quae omnibus ecclesiis scandalum maximum generarent, quid aptius ac modestius facerem, quam ut te primum ut ab hac intentione discederes fraterno animo missis litteris admonerem. Ad quas cum non rescriberes, ipse te a colloquii mei consortio separasti. Denique inde iam tacui, sed clementissimo principi, custodi fidei, frequenti litterarum petitione suggesti, ut pro pace ecclesiarum, quam tibi maxime prodesse cognoscis, haec, quae nunc a tua dilectione facta sunt, implerentur. Cui ineffabiles gratias ago, quod securdum eruditionem Spiritus sancti, cuius est virtute plenissimus, sacerdotali dignatur studere concordiae, sciens sibi orationes supplicantium copiosius profuturas, si famuli unius Domini in nullo sint aerae pacis unitate divisi.

Quod ergo in Constantinopolitana ecclesia quaedam in officii clericorum correcta significas, ut et Aetium presbyterum in tuam gratiam affectionemque revocaveris, et Andream ab

XXII *Edd.* H p. 137; B n. 135; Σ n. 79. - JK 509; *Seech.* p. 400. - *Conf. epist.* LVII in TD 20, lln. 15.

10. prodecessoribus: V; praedecessoribus: H; praecessoribus: BΣ.
11. Procll: V. 16. artius: V. 25. sint habere: V (corr.) 30. tua grā: V; gratiam tuam: HB.

archidiaconi actione submoveris, nobis placuisse rescribo, quia existimationem tuam ut optabam, plurimum erigit atque commendat. Et merito post correctionem in oblivionem deducitur, quod reprehensione obnoxium videbatur, cum hereticorum protectione et discipulorum sanctae memoriae Flaviani iniuria gravareris, quae nunc simul ab omni offensione cum tui, ut volui, laude cessabunt, quia in ordinationem suam, quae fuerant turbata, redierunt. (Andream sane qui rationabiliter archidiaconi est privatus officio, et Eufrotan, qui sanctae memoriae Flaviani, ut comperi, improbus extitit accusator, si professionibus plenissime scriptis, non minus Eutychnam heresim, quam Nestorianum execrabile dogma condemnant,^{a)} quoniam venia est praestanda correctis, presbyteros consecrabis,) ut sibi remedium catholicae fidei sentiant profuisse, electo primitus et probato, qui archidiaconi officium possit implere, id est, quem nulla unquam praedictarum impietatum fama resperserit. Ceteri vero, quos par reatus involverat, si veniam simili professione cum satisfactione deposcunt, suis ordinibus refoventur, his tantum ad officiorum primatum admissis, quos ab omni errore liberos fuisse constiterit. Illam autem culpam, quam de augenda potestate, aliena ut asseris adhortatione contraxeras, efficacius atque sincerius tua caritas diluisset, si quod temptari sine tua voluntate non potuit, non ad sola clericorum consilia transtulisses, quia sicut in mala suasionem delinquitur, ita et in mala consensione peccatur. Sed gratum mihi frater karissime est, quod dilectio tua proficitur sibi displicere . . . , ut tunc etiam placere non debuit. Sufficit in gratiae communis regressum professio dilectionis tuae et adtestatio principis christiani, nec videtur tarda cor-

^{a)} Hac forte occasione compilatae sunt professiones fidelium contra Nestorum et Eutychnam, quarum formulae existunt in collectionibus Quesnelliana (ML 56, 678 et 690) et Novariensi (ACO IV 2, p. 98).

32. aestimationem: H. 34. reprehensionem: V. 36. grauaveris: V; & volui: V. 37. cessarunt: B; ordinem: BΣ; 42. commendat: V. 43. consecrabis: V. 47. simul professione: V. 53. concilia: V. 56. tua id: HB; lacunam statul; add. commissum; displicere quod tunc. HB; 58. correptio: V.

rectio, cui tam venerabilis assertor accessit. Abiciatur penitus
 60 inconcessi iuris, qui dissensionem fecerat, appetitus. Sufficiant
 quos sanctorum patrum providentissima decreta posuerunt
 (limites), ut quieta sit suis meritis et antiquis privilegiis dignitas
 omnium sacerdotum. Renovetur et maneat in te dominicae car-
 itatis affectio, ad quam dilectionem tuam saepius cohortatus
 65 sum, cum fratre et coepiscopo nostro Juliano, qui communem
 gratiam semper optavit, cuius industria et sollicitudines tuae re-
 levabuntur, et fides catholica muniatur. Super omnia autem fra-
 terna caritate hortor et moneo, ut ea quae ad gloriam vel muni-
 men pertinent sacerdotalis officii, Nicenorum canonum univer-
 70 salis Ecclesiae pacem servantia decreta custodias. Sic enim inter
 Domini sacerdotes inviolata caritas permanebit, si paribus stu-
 diis, quae sunt a sanctis patribus constituta, serventur.

Data IIII kal. iun. Aetio et Studio vv. cc. coss.

Item recitata est:

12. 1. 444.

**XXIII. DILECTISSIMO FRATRI ANASTASIO (EPISCOPO) LEO (EPI-
 SCOPUS).**

Omnium quidem litteras sacerdotum grato nos relegere
 6 animo alterni nos collegii caritas facit, cum per spiritalem gra-
 tiam tanquam praesentes amplectimur, quibus sermone mutuo,
 epistulis commeantibus, sociamur. Sed maior nobis in his esse
 videtur affectio, in quibus de statu ecclesiarum certiores
 effecti, ad exercendae sollicitudinis vigilantiam officii nostri

XXIII. *Edd. H* p. 143; *M* p. 767; *B* n. 6. - *JK* 404. *Seeck* p. 374.
 Conf. epistolam ad eundem Anastasium *JK* 411, *B* n. 14, quae quidem
 in nostra collectione non existit, attamen hanc epistolam 23 supponit.

59. Abiciuntur: *V*. 60. discessione: *V*; Sufficiant limites: *HBΣ*.
 64. quohortatus: *V*. 67. fide: *V*; minuetur: *V*. 68. vel ad: *HB*.
 69. sacerdotalis: *V*. 71. violata: *V*.
 5. fraterni: *HBM*. 6. sermonē: *V*; epistolis mutuo: *HBM*,
 7. videtur esse: *B*.

consideratione conpellimur, ut in speculis quemadmodum Do- 10
 minus voluit constituti, et pro voto nostro currentibus rebus
 nostrum commodemus adsensum, et ea quae depravari aliqua
 usurpatione perspicimus, adhibitae coercitionis remediis cor-
 rigamus, sperantes iacti seminis responsurum nobis uberem 15
 fructum, si non sinamus crescere, quae in messis detrimenta
 dominicae caeperint pullulare. Postquam itaque nobis petito
 tuae dilectionis innotuit per filium nostrum Nicolaum presby-
 terum, ut tibi quoque a nobis, sicut decessoribus tuis, per Illy-
 ricum cum nostra vice propter custodiam regularum auctoritas 20
 praestaretur, praebentes assensum, nostra adhortatione conpel-
 limus, ut nulla dissimulatio, negligentia nulla proveniat circa
 ecclesiarum regimen per Illyricum positarum, quas dilectioni
 tuae vice nostra committimus, beatæ recordationis Siricii exem-
 plum secuti, qui sanctae memoriae Anysio, praedecessori tuo, 25
 bene de apostolica sede tunc merito, et rebus post sequentibus
 approbato, certa tum primum ratione commisit *), ut per illam
 provinciam positis, quas ad disciplinam teneri voluit, ecclesiis
 subveniret. Gloriosa instantius exempla sequenda sunt, et quo-
 rum privilegiis uti cupimus, eorum nos similes in omnibus ap-
 probemus, imitatoremq; <te> tam prodecessoris tui, quam 30
 decessoris, qui pari modo hoc et meruisse et egisse cognosci-
 tur, esse volumus, ut de profectu ecclesiarum quas tibi vice
 nostra committimus, gaudeamus. Ut enim bene agenti, et quae
 sacerdotali auctoritati conveniunt sollertius exequenti, ad ho-
 norem proficit res tributa, ita huic oneri esse cognoscitur, qui 35
 commissa sibi potestate qua debet moderatione non utitur. Cre-
 dita itaque tibi, frater karissime, gubernacula pervigil tene, et
 mentis tuae oculos per omnia quae curae tuae videas iniuncta
 circumfer, in mercedem tuam profutura custodiens, et his quae

*) Vide supra n. III.

10. Deus voluit: *HM*. 12. comendemus *V*. 13. coercitionis: *V*.
 15. in mercis: *V (corr.)* 17. Niholaum: *A*. 21. dissimulatio-
 negligentia: *V*. 30. Imitatorem te tam: *HBM*; praedecessoris: *HBM*.
 31. egesse cogoscitur: *V*. 32. prouectu: *V*. 35. huic honori: *V*.
 39. profuturo: *V*; his qui: *HBM*.

40 disciplinam canonum labefactare nituntur obsistens. Divinae legis sanctio veneranda et canonum specialius decreta serventur. Per commissas tibi provincias tales Domino sacerdotes, quibus sola vitae et clericalis ordinis suffragentur merita consequentur. Nihil gratiae personali, nihil ambitioni, nihil redemptis
 45 permittas licere suffragiis. Examinentur diligentius et per longum vitae tramitem disciplinis ecclesiasticis qui ordinandi fuerint imbuantur, si tamen illis omnia quae a sanctis patribus sunt custodita conveniant, et (quae) beatum apostolum Paulum de talibus legimus praecepisse custodierint, ut unius uxoris vir
 50 sit, et hanc virginem, ut auctoritas divinae legis ^{b)} cavet, acciperit. Quod ita sollicitius volumus custodiri, ut omnibus excusationibus locum adimamus, ne se quisquam credat posse ad sacerdotium pervenire, qui uxorem alteram post baptismum
 55 coniunxerit sibi, cum negari uxor illa non possit, nec prioris coniugii numerus aboleri, et eorum ita sit pater filiorum, quos ante baptismum ex illa susceperit, quemadmodum et illorum sit, quos ex altera post baptismum noscitur suscepisse ^{c)}..... peccata et quae illicita esse noscuntur per lavacrum baptismatis
 60 abolentur, ita quae sunt legis praecepto concessa vel licita, non delentur. Nullus te inconsulto per illas ecclesias ordinetur antistes. Ita enim fiet, ut sint de eligendis matura iudicia, dum tuae dilectionis examinatio formidetur. Quisquis vero de me-

b) 1 *Tim* 3, 2: Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum; conf. *Levit.* 21, 10: Pontifex, id est sacerdos maximus inter fratres suos... 13. virginem ducet uxorem. Conf. decretales Siricii ad Himerium ex a. 385, *JK* 255, et ad episcopos Africae ex a. 386, *JK* 258, Innocentii I ad synodum Toletanam ex a. 404, *JK* 292. —

c) Conf. eandem Innocentii epist. *JK* 292, et Innocentii « *Magna me* » ad episcopos Macedoniae et Daciae *JK* 303, a. 414.

43. suffragantur: *B.* 48. et qua: *B.* 49. legibus praecepisse constiterint: *V.* 51. ita: *om. HM.* 52. credendo: *V.* 55. adoleri: *V.* 58. fit: *B, om. HM;* noscit: *B;* suscepisse peccata: *V;* lacunam statui; *add.* quemadmodum enim sola. 60. praecepta: *V;* abolebuntur: *VHM.* 63. vero a: *B.*

tropolitanis episcopis contra nostram praeceptionem praeter
 tuam notitiam fuerit ordinatus, nullam sibi apud nos status 63
 sui esse noverit firmitatem, eosque usurpationis suae rationem,
 qui hoc praesumpserint, reddituros. Singulis autem metropoli-
 tanis sicut potestas ista committitur, ut in suis provinciis ius
 habeant ordinandi, ita eos metropolitanos a te volumus ordinari,
 maturo tamen et decocto iudicio. Quamvis enim omnes antisti- 70
 tes probatos et Deo placitos deceat consecrari, hos tamen prae-
 cellere volumus, quos praefuturos his qui ad se pertinent con-
 sacerdotibus noverimus. Quod dilectionem tuam sollicitius agere
 praemonemus et cautius, ut illud apostolicum custodire quod
 scriptum est, approberis: *Manus cito nemini impos-* 75
ueris^d). Ad synodum, quisquis fratrum fuerit evocatus, oc-
 currat, nec sanctae congregationi se deneget, in qua maxime
 contribuendum esse noverit, quod ad disciplinam poterit eccle-
 siasticam pertinere. Melius enim omnis culpa vitabitur, si inter
 sacerdotes Domini collatio frequentior habeatur. Emendationi 80
 pariter et caritati plurimum praestat adunata societas. Illic, si
 quae causae natae fuerint, praestante Domino ita poterunt ter-
 minari, ut contentio nulla resideat, sed sola inter fratres cari-
 tas coalescat. Si qua vero causa maior evenerit, quae a tua
 fraternitate illic praesidente non potuerit definiri, relatio tua 85
 missa nos consulat, ut revelante Domino, cuius misericordia
 profitemur esse quod sumus, quod ipse nobis aspiraverit, re-
 scribamus, ut cognitioni nostrae pro traditione veteris instituti
 et apostolicae sedis reverentia nostro examini ...vindicemus. Ut
 enim auctoritatem tuam vice nostra exercere te volumus, ita no- 90
 bis quae illic componi non potuerint, vel qui vocem appellatio-
 nis emisit reservamus. Haec itaque in omnium fratrum fa-
 cies notitiam pervenire, ut nullus deinceps per ignorance[m]
 in observandis his quae praecepimus, excusandi se repperiat

^d) 1 Tim. 5, 22. Conf. Siricil epist. ad episcopos Africae JK 258.

64. episcopus: B. 68. & in: V. 78. constituendum: HBM.
 83. solida: H, solido: M. 86. misericordiae: VHBM; possumus:
 VHBM. 89, examine: VHBM; lacunam statui; add. causas.

05 facultatem. Ad ipsos etiam metropolitanos singularum provin-
 ciarum nostra quibus eos moneremus scripta direximus, ut no-
 verint apostolicis oboediendum esse sententiis, et tunc se nobis
 parere, cum fraternitati tuae ex nostra delegatione coeperint
 secundum ea quae scripsimus oboedire. Cognovimus sané, quod
 100 non potuimus silentio praeterire, a quibusdam fratribus solos
 episcopos tantum diebus dominicis ordinari *), presbyteros vero
 et diaconos circa quos par consecrationis... debet, passim quo-
 libet die dignitatem officii sacerdotalis accipere, quod contra
 canones et traditionem patrum usurpatio corrigenda committit,
 105 cum mos qui nobis est traditus, circa omnes sacros ordines
 debeat omnimodis custodiri, ita ut per longa temporum curri-
 cula, qui sacerdos vel levita ordinandus est, per omnes clericalis
 officii ordines provehatur, ut diuturno discat tempore,
 cuius rei doctor ipse futurus est.

110 Data pridie idus ianuaris Theodosio XVIII et Albino
 coss.

Item recitata est.

12. I. 444.

XXIV. DILECTISSIMIS FRATIBUS EPISCOPIS METROPOLITANIS
 PER ILLYRICUM CONSTITUTIS LEO (EPISCOPUS).

Omnis admonitio salutaris, quam Domino credimus aspi-
 rante contingere, in mercedem proficit monentis et moniti. Et
 5 ideo nos hoc libenter arripimus, quoniam placere Deo nostro
 non solum nostris, sed omnium fratrum consacerdotumque no-
 strorum actibus festinamus. In nostram enim recurrit gratiam,
 si ecclesiae sic regantur, ut nullus querimoniis aditus reseretur.
 10 Sit itaque dilectioni vestrae, fratres karissimi, dulcis et iucunda

*) Conf. *Liber diurnus*, form. VI.

XXIV. Edd. *H* p. 152 = *M* p. 769; *B* n. 5. *JK* 403. *Seech* p. 374.

102. lacunam statuit; add. tempus observari; par consecratio fieri de-
 bet: *HBM*; passi: *V*. 105. mos quibus: *VHBM*, 108. provehatur: *V*,
 culus et doctor: *HBM*; facturus: *V*,

praeceptio, quam de sedis apostolicae auctoritate, servata caritatis gratia, manere noscatis, nec vobis aliquid iuris credatis imminui, si tam praesentibus quam futuris rebus videatis, ne illicitis praesumptionibus reseretur aditus, praecaveri. Cautius enim <est> usurpationibus antequam temptentur obsistere, quam 15
 quae usurpata fuerint vindicare. Et quia per omnes ecclesias cura nostra distenditur, exigente hoc a nobis Domino, qui apostolicae dignitatis beatissimo apostolo Petro primatum, fidei suae remuneratione, commisit, universalem Ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens, necessitatem sollicitudinis quam habemus, cum his qui nobis collegii caritate iuncti sunt, sociamus. Vicem itaque nostram fratri et coepiscopo nostro Anastasio, secuti eorum exemplum, quorum nobis recordatio est veneranda, commisimus, et ut sit in speculis, ne quid illicitum a quoquam praesumatur, iniunximus. Cui in his, quae ad 25
 ecclesiasticam pertinent disciplinam, ut dilectio vestra pareat, admonemus. Non enim tam illi obtemperabitur quam nobis, qui hoc illi pro nostra sollicitudine per illas provincias cognoscimur commisisse. Volumus enim tales fieri Domini sacerdotes, quibus cuncta conveniant, quae sunt ecclesiasticis canonibus definita, ut episcopi, presbyteri atque diaconi <unius> uxoris viri sint, secundum beati apostoli Pauli sententiam, et hanc secundum legis praecepta virginem accipiant, non viduam, non repudiatam, sicut legis scriptura testatur *). Nec se quisquam aestimet posse ad sacerdotium pervenire, qui ante baptismum deficiente quam habebat uxore, alteram rursus postquam per gratiam baptismatis est renovatus acceperit, cum in baptisate peccata deleantur, non uxorum numerus abrogetur. Adeo autem in excusationem sui hoc obtendere non poterit, ut eorum se patrem filiorum, quos ante baptismum susceperit, negare 40

*) Levit. 21, 13, 14.

12. grę: V; manere: V. 15. est: om. VHBM. 15-16. quanq.: V. 19. sul: HM. 20. fundamentis suis: V. 25. Cn in: V. 29. Domino: VHBM. 30. diffinita: V. 31. epis prbrm atque diaç: V; unius: om. V. 36. uxore: V.

non possit. Neque enim uxor, quae ex legis praecepto ducitur, inter peccata quae abluuntur baptismate poterit numerari. Ad synodum quicumque fuerit evocatus occurrat, nec congregationi se deneget, in qua ad eum pertinentes causas noverit esse tractandas^{b)}. Quicquid causarum ut assolet, inter consacerdotes evenerit, eius cui vicem nostram commisimus examini reservetur, ut illo sub Dei timore praesule, omnis ambiguitas finiatur. Nihil in eius aut nostram contra haec quae constitutumus, praesumatur iniuriam. Eius nobis relatione, si quid ad nos referendum fuerit innotescat. Ita enim vos ad illum pertinere volumus, ut ad vos vestrarum provinciarum pertinent sacerdotes. Qui ergo iure sibi debito uti cupiunt, apostolicae sedis auctoritatem concessam per suam contumaciam imminuere non nitantur. Ut vero vestrae dilectioni provinciae suae ordinatio permittitur sacerdotum, ita fratrem et coepiscopum nostrum Anastasium de ordinando antistite volumus consulatis, cui metropolitani episcopi consecrationem statuimus reservari, ut eo inquisitore atque custode, cum certus licentiae modus imponitur, ecclesiasticae disciplinae in omnibus ordo servetur.

Ipsam vero secundum definita canonum (de) hoc vestra dilectio nostris epistulis^{c)} admonitum esse cognoscat, ut de statu ecclesiarum vestrarum certiores subinde sua relatione nos faciat, sciturus sibi a nobis imputandum, si quid de his quae statuimus, a quoquam fuerit temeratum. Si quae vero causae graviores vel appellaciones emergerint, eas sub ipsius relatione ad nos mitti debere decrevimus, ut nostra secundum ecclesiasticum morem sententia finiantur. Haec vero quae per filium meum Nicolaum presbyterum scripta direximus, recurrentibus litteris, ut vos eadem sciamus accepisse, rescribite.

Data prid. id. ian. Theodosio XVIII et Albino cons.

^{b)} Maior paginae pars folii 71^v post verbum *tractandas* vacua relicta est; alia manus scripsit f. 72 et ss. quae sequuntur. — ^{c)} Supra n. XXIII; lln. 85 ss.

44. ad dñm: V; ad Deum: HBM. 45. tractandas. *Lacunam statuit B; qui tamen codicem V non vidit.* 50. ad Illius: V. 53. auctoritate concessa: VHBM. 56. antistitem: V. 58. inquisitorem atque custodem: V. 60. definitio: V. 61. nri: V. 66. debere decrevimus: V. 70. alulno: V.

Item recitata est:

(6.) l. 446.

XXV. DILECTISSIMIS FRATRIBUS SENEIONI, CAROSO, THEODULO, LUCAE, ANTIOCHO ET VIGILANTIO METROPOLITANIS PER (ILLYRICUM) CONSTITUTIS ^a), LEO (EPISCOPUS).

Grato animo epistolas nostras a tua dilectione susceptas recurrentis paginae sermone ^b) testatus es, quas nos pro ecclesiarum statu et pace solliciti, ne quid novella praesumcio erroris afferret, noscimus direxisse, volentes a sacerdotibus Domini custodiri, quae sedis apostolicae auctoritas crebra constituit, scilicet ut per Illyricum ecclesiae constitutae ad curam fratris et coepiscopi nostri Anastasii, Thessalonicensis urbis antistitis pertinerent, ut si quae maiores inter episcopos causae sunt, quae in provinciis suis nequeant terminari, ad eius noticiam referantur, et eodem arbitro sub divini timore iudicii componantur. Servetur hic ordo sacerdotali concordiae profuturus, ut ecclesiae Domini concordiam quemadmodum cupimus consilio constructur, et nullum insidiantem diabolo aditum possit praebere dissensio, per quam valeat dissipare, quae nos magno studio, habita cupimus moderacione connectere. Invitati fratres in causis maximis, et quae intra provincias suas finire nequeant, terminandis, si nulla gravi necessitate retinentur, fraterno se studio pro Ecclesiae utilitate non denegent, maxime cum moderacione

XXV. *Edd. H* p. 158 = *M* p. 771; *B* n. 13. *JK* 409; *Seeck* p. 376. — ^a) «Metropolitanis per Illyricum» inscribendam esse epistolam et non «per Achalam provinciam» demonstrant *infr.* lin. 34 «Achaliae provinciae metropolitanum» et factum, quod Senecioni et Lucae et Vigilantio, qui Scodrae in Praevalitana, Dyrrhachii in Epiro Nova et Larissae in Thessalia metropolitani sunt, inscripta apparet. — ^b) *Conf.* supra n. XXIV lin. 67 «recurrentibus litteris». Non mireris transitum a singulari (lin. 5, 30) ad plura numerum (lin. 54): *conf.* TD 20 n. 65, lin. 5, 14, 16, 18, 28 ss. Haec utique probant textum non ex originali, sed ex registro desumptum esse.

4. per Achalam provinciam: *VHM*; per Illyrici provincias: *B*.
5. a vestra: *HBM*. 6. sermo testatus est: *HBM*. 7. solliciti: *V*; nobella: *V*. 15. profuturis: *V*. 18. dissipare: *V*. 20. finire: *VHM*.
21. fraternum studium: *B*.

nostra providerit, ut non frequens, nec pro levibus causis con-
 veniendi necessitas indicatur, et binos ternosve episcopos de
 25 singulis provinciis adesse sufficiat, ut leve fiat paucis, quod
 multis esset onerosum, atque ita efficiatur studio caritatis, ut
 sacerdotalis tractatus ea. quae ad disciplinam possunt ecclesia-
 sticam pertinere sancto sibi Spiritu revelante constituat. Id enim
 30 nos, volentes quorundam inobedienciam iusta coercitione cor-
 rigere, tua noverit dilectio definisse, ut quisquis superbo ani-
 mo, cum nulla corporis vel causae fuerit necessitate detentus,
 fratrum saepius voluerit vitare conventum,... est iudicandum.
 Et quia memorati fratris nostri sollicita relatione cognovimus,
 35 nostrisque auctoritatibus interdictas ordinationes saepe cele-
 brasse, illudque suis ausibus addidisse, ut Thespiensibus invitis
 et repugnantibus, incognitum et ante non visum episcopum con-
 secraret, nulli prorsus metropolitano hoc licere permittimus,
 ut suo tantum arbitrio, sine cleri et plebis assensu, quemquam
 40 ordinet sacerdotem, sed cum Ecclesiae Dei praeficiat, quem to-
 tius civitatis consensus elegerit. Ut itaque nos desides non su-
 mus in monendo quae custodiri debeant quaeque vitari, ita in
 exsequendis illis atque servandis neminem esse patimur negle-
 gentem, cum custodientem talia laus dignissima comitetur, et
 45 fructus, ut speramus, a Domino uberius obsequatur, devium
 vero et apostolicae constitutionis oblitum, obnoxium habitura
 sit et ecclesiastica et divina censura. Illud quoque pari obser-
 vantia ad sacerdotalis concordiae vinculum ab omnibus volu-
 mus custodiri, ut nullus episcopus alterius episcopi clericum
 50 sibi audeat vindicare, sine illius ad quem pertinet cessione, quam
 tamen evidenter scripta continent, quoniam hoc et canonum
 definivit auctoritas, et ipsa servandae unitatis ratio docet, ne
 omnis ordo ecclesiasticus per hanc licentiam efficiatur insta-

23. ne pro: V; neque pro: B. 24. de: om. B. 28. reuellante:
 V. 29. iuxta coercionem: V; iuxta coercionem: H; iuxta coercionem: B.
 30. vestra noverit: HBM. 32. conventum est iudicandum: V; conventum,
 se sciat esse iudicandum: HBM; lacunam statul. 34. acatque pro-
 vinciae: V. 36. addidisse: V. 37. consecrarem: V. 38. illi prorsus:
 V; illi... non permittimus: HM; nulli: B. 50. vindicari: V; siue: V;
 53. stabili: V.

billis. Altius itaque, fratres karissimi, quae a nobis pio mentis affectu decerni perspicitis, in pectora vestra descendant, ut nos qui sollicitè cupimus servare unitatem Spiritus in vinculo pacis^{c)} praeceptionis nostrae fructum percipere ex vestrae dilectionis operibus gratulemur. Volumus enim tam vestrum esse, quam nostrum est, ut per caritatis gratiam constituatur, quod nulla insidiantis diaboli arte violetur. Plenius vero observari debent, quae caveri ad ipsum fratrem et coepiscopum nostrum Anastasium scripsimus^{d)}, eaque in vestram noticiam litteris ipsius volumus pervenire. A quibus fraternitatem vestram nolumus deviare, ut caritatem dominicam, custodita patrum sanccione servemus.

Data VIII (idus) ian. Aetio III et Symmacho uu cc cons.

Item recitata est:

XXVI. DILECTISSIMO FRATRI ANASTASIO (EPISCOPO) LEO (EPISCOPO).

Credebamus post epistulas nostras pro ecclesiasticae disciplinae observacione transmissas, omnibus aditum praesumptionibus praeccludendum, cum ad consultationem dilectionis tuae

^{c)} Eph. 4,3. — ^{d)} Conf. sequens epistulae Leonis ad Anastasium fragmentum, lin. 31 ss.

XXVI. Postquam *H* epistulam « *Credebamus* », quae in *V* a Leone ad Anastasium data apparet, Bonifatio I adtribuit, omnes eum secuti sunt: *H* p. 54 = *M* p. 753; *C* p. 1021 = *ML* 20, 761, *JK* 351; *Seech*, p. 342. Clare tamen culvis legenti patet, duas epistulas inepte contaminatas esse, unam quae iure merito Leonis et Anastasii nomina praefert, dum alteram Monaxii consulatus et Perigenis causa Bonifatio I adscribunt. Quare primum fragmentum simul cum praecedenti epistula *XXV* a. 446 datum existimo, alterum a. 419 a Bonifatio ad Rufum scriptum esse teneo; ad hoc fragmentum utique refertur nota ad calcem f. 73 adscripta: « *Immo est epistola Bonifatii I apud Constant quinta; et quidem Monaxio consule (an. 419) non nisi a Bonifatio scribi poterat. A(nge)lo M(al)* ».

57. percipiamus et vestrae: *HBM*. 61. quoepm: *V*. 61. VIII
alñ: *V*; VIII idus ian: *HBM*; etloter: *V*.

praebuissemus debitum pro causarum estimacione responsum,
 constituentes ea debere servari, quae ecclesiastica exigit disci-
 plina. Sed quantum nunc tuae sanctitatis nobis relatio patefecit,
 10 apud plerisque valuisse quod scripsimus, apud quosdam autem
 ammonicionem nostram inefficacem cognovimus fuisse. Nec
 hoc fraternitati tuae possumus imputare, cum te anxium pro
 commissa tibi ecclesiarum sollicitudine et rebus et litteris sen-
 ciamus. Vigilantiae tuae laudamus industriam, quia ne videaris
 15 tibi commissa negligere, id non praetermittis litteris indicare,
 quod sedis apostolicae debeat censura corrigere, hunc te Dei
 nostri habere professus timorem, quem prudentissimo inesse
 convenit sacerdoti, qui tunc tibi esse poterit gloriosus, si ea
 quae curae tuae commissa sunt, prodesse ecclesiis fuerimus ex-
 20 perti. Intuetur enim te, ut epistolis tuis ipse fideliter es locutus,
 beatissimus Petrus apostolus oculis suis, qualiter summi rectoris
 utaris officio. Nec potest tibi esse non proximus, qui pastor do-
 minicarum ovium est perpetuus constitutus, aut aliquam ubivis
 positam ecclesiam non curare, in quo universalis Ecclesiae po-
 25 situm legimus fundamentum. Te ergo, frater karissime, omnis
 cura respectat earum ecclesiarum, quas tibi vice sedis apostolicae
 a nobis creditas recognoscis, ut et prava corrigas et dissipata
 componas, et si quae inter episcopos eveniant causae, sub divini
 iudicii timore distinguas, ut creditis tibi a sede apostolica gu-
 30 bernaculis, contra omnes fluctus nascencium procellarum iuste
 et prudenter utaris. In noticiam te singulorum, ad quos ante
 iam scripsimus quem deberent tramitem custodire, nostras te
 epistulas pertulisse dixisti. Quibus debitum se commodare con-
 sensum plurimi sacerdotum, sanctarum tradicionum memores,
 35 sunt professi. Quos fraterna caritate complexi. . .

8. existit: V. 14. q: V; qui: HCM. 15. commissam: V.

18. poteris: V. 23. ovium es: V. 25. legitimus: V. 26. reexpectat

eorum: V. 27. recognosces: V. 29. dicingas: V. 31. iusta: V.

34. plurimis: V.

XXVII. (DILECTISSIMO FRATRI RUFO EPISCOPO, BONIFACIUS EPISCOPIUS).

.....tales esse cognoscimus coepiscopum nostrum Adelfium, vel fratrem Perigenem, cui beati sermo concilii iam dudum ad stipulator accessit. Ad episcopatus speculam eum vocabat Dei inaequivoca sententia, cuius benefacta saepe credimus contraria, et in adversum vertimus, quae postea cognoscimus profuisse. Quam rem confirmat negotii praesentis exemplum. Tristis absque dubio coepiscopus noster Perigenes⁴⁾ fuit, cum eum nemo susciperet ordinatum. Nonne huic hoc expediens erat, ut hunc civitate sua Patrensis populi unitae voces contradictionis arcerent. Sed quanto inclinatus fuit, cum eum ordinatum nemo suscepit, tanto sublimior nunc est, cum a suis poscitur, qui ab externis fuerat refutatus. Evidens enim Dei manifestumque iudicium, qui eum id temporis voluit praestolari, quo mereretur huic ecclesiae praesidere, in qua natus adseritur et renatus, frater karissime. Quoniam prudentiae tuae iniunctorum vel delegatorum pondus incumbit, petitiones supplicum vel diligentiae tuae electae iam dudum, vel vicinitatis ratione perspectant. Quam quidem petitionem non absque admiratione perlegimus, propterea quod tuis epistulis privaretur. Omnibus eo quem res exigunt ordine celebratis, aliqua ad nos scripta transmittas. Nolumus enim coepiscopo (nostro) Perigepe nostram paginam destinare, priusquam tuas accipiamus epistulas, cuius ordina-

XXVII. Vide supra notam ad praecedens fragmentum. — ⁴⁾ De eo vide supra n. VI, VII, VIII.

4. complexi tales esse: *VHCM*; quoepm: *V*; Adelsium: *V*. 6. speculam iam vocabat: *VHCM*. 6-7. di inquam sententiam: *V*; Dei inquam sententia: *HCM*. 7. benefacta: *V*; beneficia: *HCM*. 10. quoepus nri perienis: *V*. 11. oc: *V*. 12. Patrenses: *VHCM*; unitae uoce: *VHCM*. 16. quid eum: *V*. 19. petitionis: *VHM*; petittio: *C*. 20. perspectat: *VHM*; te respectat: *C*. 23. aliquo: *V*; transmittis: *V*. 24. Nolumus: *HCM*; quoepo: *V*; nostro: *om. VHCM*.

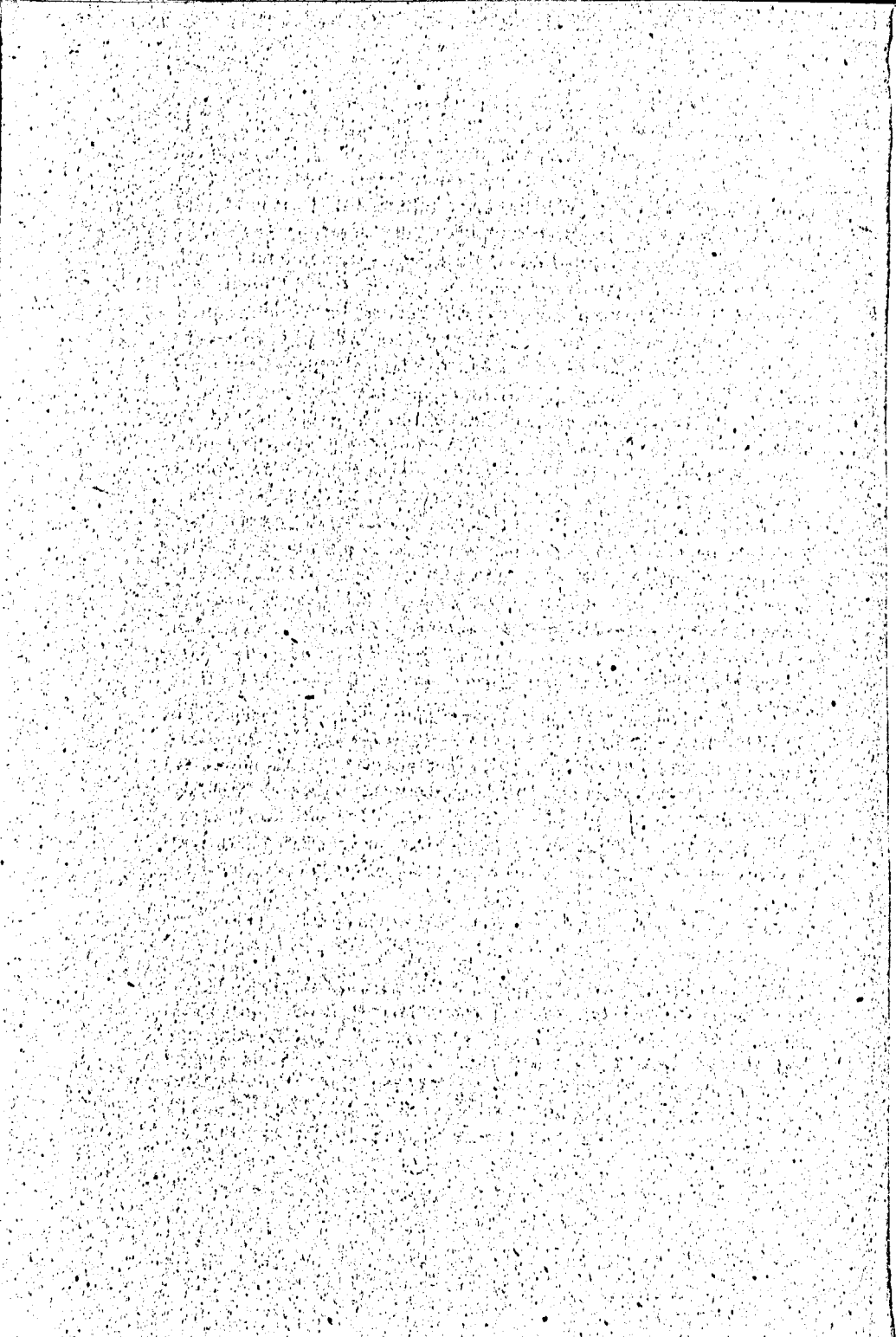
cioni videntur omnia delegata. Accelerabis id agere, propter desiderium postulantium. Melius enim nosse dignaris eos in hanc precem sola, ut arbitrator, erga religionem devocione fervere, maxime cum irreprehensibiliter eum asserant per annos
 30 innumeris in presbyterii honore durasse, et non indebito saltu, sed ad summum gradatim venisse fastigium. Cui ad plenitudinem confirmationis episcopatus sui hoc solum residet, quod nostros in honorem tuum b) necdum suscepit affatus. Intellegere autem tuam non ambigo caritatem hoc non absque ammiracione,
 35 quod et huic videmur nostram paginam non misisse, nec supplicibus praebuisse responsum. Actum a nobis est, ut et apostolicae sedis auctoritas, et dileccionis tuae honorificencia servaretur.

Data XIV kal. octubr. Monaxio uc cons.

Item recitata est

b) Vid. infr. lin. 37.

27. postulantium: V. 29. reprehensibiliter: V. 30. indebito saltu: V. 31. gradatum: V; cui &: V. 32. residit: V. 33. honore tuum: V; honore suo: HCM. 34. hoc nos: V. 35. misisse &: VHCM. 36. crepulis: V. 37. honorificencias: V. 39. XIII: V; XIII: HCM.

INDEX NOMINUM

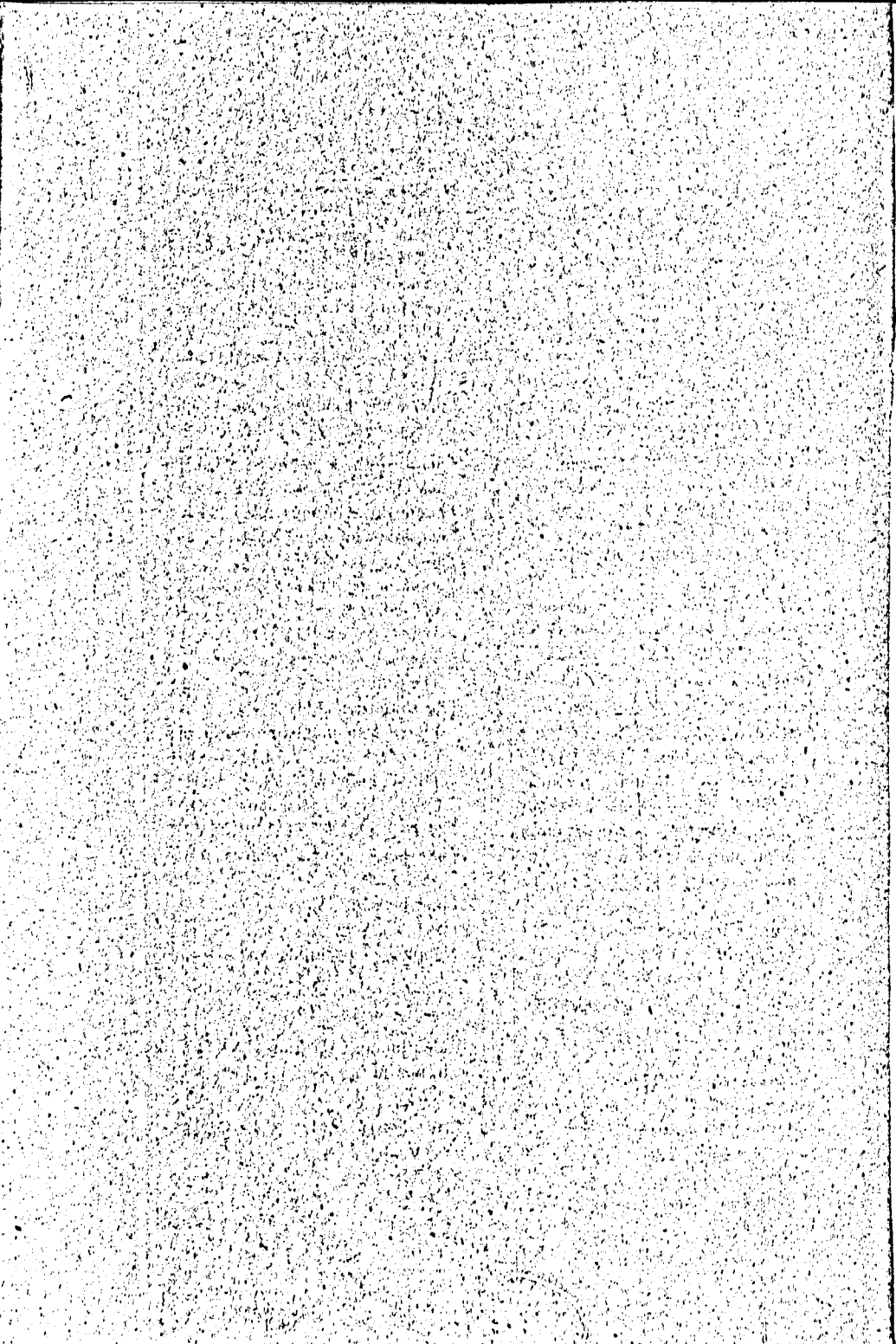
Abundantius, Demetriadae civit.
episc.: 5, 33, 42, 60.
Achaia: V.¹⁸ VII.²⁶ VIII.³ XXV.³⁴
XXV.³⁴.
Acholius, Thessalonicensis episc.:
I.¹ II.¹ V.²⁵.
Adelfius episc.: XXVII.³.
Aegyptus: I.⁸, 39.
Aeternalis episc.: VI.³.
Actius, presb. Constantinop.:
XXI.²⁴ XXII.²⁹.
Agapitus diac. (papa 535-536):
15, 70.
Alexander, Sciatisensis presb. I.³⁰.
Alexandrina ecclesia: VIII.³², 66.
Anastasius papa. IV.⁶ (IV.¹⁰).
Anastasius, Thessalonicen. episc.:
XI.¹⁰ XII.¹² XIV.⁴⁹, 63 XXIII.³
XXIV.²⁸, 56 XXV.¹¹, 62 XXVI.³.
Anatolius, Constantinopolitanus
episc.: XIX.³ XXI.³ XXII.³.
Andreas apost. i in consistorio b.
A-ae apostoli: 2, 57.
Andreas, archidiaconus Constantinop.
pol.: XXI.²⁶ XXII.³⁰, 36.
Andreas, diaconus et notarius Con-
stantinopol.: I.³⁸, 109, 116, 177, 128.
Antiochena ecclesia: VIII.⁶⁸, 97.

Antiochus episc.: XXV.³.
Antonius, presb. et dispensator:
1, 70, 126.
Anysius, Thessalonicensis episc.:
III.¹ IV.¹ V.²⁵ XXIII.³⁴.
Arthemius presb.: XIV.³⁰.
Asia: V.¹⁴.
Athanasius s.: VIII.⁶⁶.
Atticus, Constantinopol. episc.:
XXII.¹¹.
Bacauda presb.: 9.
Basilius, episc. Thessaliae: VI.³.
Basilius diac. Roman.: XVII.⁴⁸.
Bonifacius I papa: VI.⁶ VII.³
VIII.³ IX.³ X.³ XXVII.¹.
Bonifatius II papa (530-32): 5,
20, 22, 31, 1, 2, 100, 41, 49, 2, 3
52, 59, 75, 84, 3, 87, 101.
Calcedona: XVII.³⁴ C-asis syno-
dus: XXI.⁴⁶.
Carosus, episc.: XXV.³.
Candidianus episc.: III.⁴.
Constantinopolis: I.⁴⁶ II.¹⁴
XVII.³⁶ vid.: regia civitas.
— Constantinopolitana urbs:
XVII.³⁶ C-na sedes: XXI.⁴⁶
C-na ecclesia: XXI.⁴⁶ XXII.³⁶.

Numeri cursivi ad gesta synodi s. 531 referuntur; litteris arabicis 1, 2, 3 indicantur documenta in scss. I et II recitata, numeris Romanis epistulae collectionis Thessalonicensis.

- Corinthus: VIII.¹⁰ Corinthii:
 VII.⁴⁰ VIII.^{20, 20} Corinthius e-
 piscopus: XII.²⁷
 Creta: V.^{14, 10}
- Dacia mediterranea: V.¹⁰
 Dacia ripensis: V.²⁰. — Dacia:
 VIII.⁴
- Damasus, papa: I.² II.⁴ IV.¹⁷
 Dardania: V.²⁰
 Demetrius, Sciathen. episc. I.^{74, 114}
 Dynatus episc. Nicopolitan.: VI.²
- Epiphanius, Constantinopolitanus
 episc.: I.^{23, 24}
- Epirus nova: V.¹⁰ VIII.⁴
 Epirus vetus: V.¹⁰ VIII.²
 Euridicus, episc.: I.²
 Eutyches, XXI.²⁰. — Eutichiana
 haeresis: XXII.⁴¹
- Flavianus, s. episc. Constantino-
 pol.: XXI.²⁰ XXII.^{12, 25, 30}
 Flavianus, Antiochen. episc.:
 VIII.^{20, 102}
- Gratianus aug.: II.²
- Helpidius, episc. Thebanus: I.¹¹²,
 120 80, 3.^{2, 62}
- Honorius imp.: XV.² XVI.²
- Illyricum: 97. III.⁶ VI.⁴ X.⁴⁴ XI.²¹
 XIV.² XV.²² XVI.^{16, 20}
 XXIII.^{12, 22} XXIV.² XXV.^{4, 10}
 — In vestra Illyrica provincia:
 I.¹²⁶
- Innocentius I papa: IV.² V.²
 VIII.¹²⁰
- Iohannes, (Chrysostomus) s.:
 XXII.¹⁰
- Iohannes, episc.: I.²
- Iohannes, presb. Thebanae eccl.:
 3.⁶²
- Iulianus, Coensis episc.: XXII.⁶⁰
 Iulianus episc. Larissen.: VI.²
 Larissa, metropolis Thessaliae:
 26. 1.^{24, 127} 2.¹⁷ 3.¹⁴
- Leo papa: XVII.⁴ XVIII.² XIX.²
 XX.² XXI.² XXII.² XXIII.²
 XIV.² XXVI.²
- Lollianus, diac. Rom. eccl.: XI.¹²
 Lucas, episc. Dyrrhachii: XXV.²
 Lucianus episc.: XVII.⁴⁷
- Macedonia VII.²⁰ VIII.²
- Marcianus imp.: XVII.² XVIII.²
 XX.²
- Martinianus presb. Romanae
 eccl.: XI.¹¹
- Maximus Cynicus: I.² II.¹²
 Meletius, Antiochen. episc.:
 VIII.²⁰
- Menas notarius (eccl. Romanae):
 32, 51, 86, 104.
- Mercurius, presb. (tit. s. Clemen-
 tis, postea papa Iohannes II)
 8, 63.
- Moesia (I): V.²⁰
- Nectarius, Constantinopol. episc.:
 VIII.¹⁰²
- Nestorianum dogma: XXII.⁴¹
- Nicaena synodus: III.¹⁷ X.⁷
 XXII.¹². — Nicaeni canones:
 XXII.⁶⁰
- Nicolaus presb.: XXIII.¹⁷
 XXIV.⁶²
- Oriens: VIII.²¹ Orientalium ec-
 clesiarum pontifices: VIII.¹¹⁰
- Patrenses: VII.⁶⁰ XXVII.¹²
- Patricius, presb. Laminensis eccl.
 3.⁵⁷

- Paulus, apost.: V.¹² VII.⁴¹
XIV.¹⁰ XXIII.⁴⁸ XXIV.³²
Paulus episc. VI.²
Perigenes, episc. Corinthi: VI.³
VII.⁴⁴ VIII.⁷⁴, 120 IX.³¹ XI.³
XXVII.⁵, 70, 94,
Perreuius episc. Thessaliae:
IX.⁸⁶
Petrus, apost.: 1.³⁰, 3.⁴⁵ VI.³⁰
VII.⁵ VIII.⁹, 66, 112, 127 IX.⁷, 19
X.⁴, 27 XXIV.¹⁸ XXVI.³¹
Petrus, Alexandrinus episc.:
VIII.⁹⁰
Philippus, episc.: I.²
Praevali: V.⁵⁰ VIII.⁴
Probianus, Demetriadae civit.
episc.: 1.²³, 70, 72, 76, 110,
34, 35.
Proclus, Constantinopolitanus e-
pisc.: XIII.³ XXII.¹¹
Proclus, Larissen. episc. 1.³⁴ 36.
Roma: 20. 75. II.⁷ XVII.⁴⁰ — in
Romana gloriosa civitate: 1.³⁰
Romana ecclesia: III.¹⁰ VIII.⁷⁰
XV.²³, — Romana sedes:
VIII.⁹⁴, 107, — Romana respu-
blica: XVII.⁴⁶, — Romanum
imperium: XV.¹⁰ XVII.⁴⁰ — iu-
nior Roma: XVII.⁴⁰
Rufus, Thessalonicen. episc.: V.²
VI.²⁰ VII.³ VIII.³, 25, 48, 127
IX.³ X.³¹, 45 XIV.⁵⁰ XXVII.¹
Rusticius, silentiarius Gratiani
aug.: II.⁴
Sabacius episc.: VI.³
Senecio, presb.: V.⁴³ episc. Sco-
drae: VI.³ XXV.³
Severus, episc. I.¹
Severus, apostolicae sedis nota-
rius: VIII.¹²³ IX.⁵⁷
Siricius papa: III.³ IV.¹⁷
XXIII.²²
Speracius, Gonsiensis episc. 1.¹¹²
Stephanus, Laminensis episc.,
1.¹¹², 120 80. 3.³, 60.
Stephanus Larissenae civit. episc.
25. 1.³, 107 46. 2.³, 90 3.9, 12, 40.
Theodorus, Echiniensis civit. epi-
scopus 17. 24. 44. 72. 79. 90.
Theodosius I, imp.: VIII.¹⁰⁴
XVII.³⁵
Theodosius II imp.: XV.³ XVI.³
Theodulus episc.: XXV.²
Thespienses: XXV.²⁶
Thessalia provincia: 18. 24. 27.
1.⁹⁰ 44. 2.¹⁰, 20, 47, 73. 79. 81.
3.¹⁶, 17 90. V.¹⁰ VIII.³ X.³, —
Thessali fratres: IX.⁶⁷, —
Thessali: IX.³²
Thessalonica: 2.²² XII.³ — ad
Th.-ensem magnam civitatem:
1.¹¹⁰, 120 Th.-is urbs: XI.¹⁰
Th.-is ecclesia: VI.¹⁰ VIII.⁶⁶
IX.⁶ Th.-is episcopus: XI.¹⁰
XII.³² XIII.³¹ XIV.³¹ XXV.³¹
Timotheus, Diocaesariensis episc.
80. 3.³, 80.
Timotheus, s.: V.¹⁴
Titus, s.: V.¹²
Tribunus archidiaconus Rom.
eccl. 15. 17. 70. 72.
Uranus episc.: I.¹
Valentinianus III imp.: XVII.³
Vigilantius, episcopus Larissae:
XXV.³
Xistus papa: XI.³ XII.³ XIII.³
XIV.³

INDEX VERBORUM ET LOCUTIONUM

acta: mox inter a. dixi: 1.²⁶ inter a. contestatus est: 3.¹⁸ ut merito sedes apostolica... quae fuerint a. confirmet: XIV.³⁶.
actio: nuper habitae a.-nis exemplum: XIII.³⁶ si quae inter fratres, ut assolent, nascuntur a.-nes: XIV.³⁷ aut fratri cuiquam aliqua actio qua pulsetur illata: XIV.⁴³.
annales: quae lecta sunt, ecclesiasticis indantur a.-bus: 54.
antiquitas: memoriam facere a.-is: 3.²⁸.
apostolicus: ut noverint a.-is oboediendum esse sententiis: XXIII.⁹⁷ a.-cae dignitatis... primatum: XXIV.¹⁸ a.-cae constitutionis oblitum: XXV.⁴⁶.
appellare: quoniam in commune sanctitatis vestrae datur nobis appellare conciliuni: XIV.¹⁴ conf.¹⁶ vestram appellamus beatitudinem et apostolicam sedem: 3.⁶⁶ solam (apostolicam sedem) in ecclesiasticis causis undique appellari necesse sit 96.
appellatio. qui vocem a.nis emisserit: XXIII.⁹⁷ conf. XXIV.⁴⁶.

arbiter: optimus dirigas a.-er: V.⁶⁶ quos negotiis secum adsciscat a.-os: XII.⁹⁷ eodem a.-ro sub divini timore iudicii componantur: XXV.⁴⁴.
arbitratus: non sine tuo postulent a.-tu: V.⁶².
arcanum: eius... sedis a.-um: VII.³⁰ conciliis rei cognoscat a.-um: VIII.⁷¹ in arcano tui pectoris: VIII.⁸⁰.
archidiaconus: a.-ni dignitate fuerat honoratus: XXI.⁹⁷. Andream ab a.-ni actione submo-
veris: XXII.⁸¹ conf. XXII.⁸⁶, ⁸⁸, 17, 72.
archiepiscopus: a. Epiphanius: 1.⁶² conf. 1.⁶⁴ patri patrum et archiepiscopo atque patriarchae Bonifacio: 2.³ 3.³ regiae urbis sanctissimus a.-us: 2.⁹⁷.
archivum: in causa archivorum: V.⁶¹.
assensus: omnium civium et clericorum: il nobis postulavit assensus: VIII.⁸² nostrum commodemus assensum: XXIII.¹⁸ conf. XXIII.⁹⁰ sine cleri et plebis a.-su: XXV.³⁰.

astare: adstantibus quoque Tribuno... diaconis: 16, 70. - astans prae foribus: 18.

auctoritas: sedis apostolicae: 2.⁴² 2.⁶⁸ VII.⁶⁸ VIII.¹⁰¹ XI.¹³, 15 XXIV.¹¹, 53 XXVII.⁸⁷ — eos qui refragandum nostrae a-ti vel illius crediderint iussioni: VI.⁸⁷ ut enim a-tem tuam vice nostra exercere te volumus: XXIII.⁹⁰ ut tibi... cum nostra vice propter custodiam regularum a-as praestaretur: XXIII.¹⁰ sacerdotali a-ti: XXIII.⁸⁴ canonum definivit a-as: XXV.⁸³ quod male coeptum erat a-te publica destrueretur: I.⁴⁴ et confirmatio a-ti vestrae beatitudinis fuerit reservata: XXI.⁵³ directa secunda a-te mandavi: VIII.⁴⁴ postquam episcopus nostris est a-bus constitutus: VIII.¹³⁵ quoniam a-as nostra communione solita vacare non debet: VIII.¹⁴⁰ cui nihil novum a-as nostra concedit: X.³³ frequens ad vos directa sedis apostolicae decrevit a-as: XIV.⁴⁶ quae sedis apostolicae a-as crebra constituit: XXV.⁹ constitutis patrum nostrorum a-bus interdictas ordinationes: XXV.⁸⁵

audientia: a-ae nostrae tibi copiam tribuimus: 23. assumens a-am: 2.⁴⁶ conf. 3.²⁰ iustam denuo vestram a-am imploravi: 2.⁷³

audire: apostolicam sedem... causas nostrae provinciae et audire convenit et finire: 2.⁸⁶

aulicus: missis e latere suo a-cis: VIII.¹⁰⁷.

baptismus: peccata... per lavacrum b-is i-bolentur: XXIII.⁵⁰ conf. XXIII.⁵⁴, 57, 58, XXIV.³⁵, 37, 40, 43.

beatissimus: Stephanus sanctissimus ac beatissimus Lariscae civitatis episcopus: 25. — Domino meo sancto ac per omnia beatissimo: 1.¹ 1.¹⁰⁰ conf. 2.¹ 3.¹ XXI.² coram te, b-me pater: 1.⁷ conf. 1.⁶⁶. — Hoc enim opus vestrum est, h-me: 1.¹²² ad vos b-mom: 2.⁴⁴.

beatitudo: ter venerandae b-ni vestrae: 28, 30, 39, 46, 3.⁵ sanctae b-ni vestrae: 82. apostolicam sedem idest b-nis vestrae: 2.⁸⁵ conf. 36, 91, 92; 2.⁶⁰, 67 3.⁵, 3.³², 34 XXI.⁷, 30, 34, 43, 47, 53.

brevis: factus est autem b-is de sacris vasis atque rebus ecclesiasticis: 1.¹²⁶.

canon: canonum auctoritas: XXV.⁵¹ regularum c-umque custodiam: XIV.²³ disciplinam c-um: XXIII.⁴⁰ decreta c-um: XXIII.⁴¹ quae sunt ecclesiasticis c-bus definita: XXIV.³⁰; conf. XXIV.⁶⁰ ecclesiasticam disciplinam c-um notione servare: VII.²⁰ quae ad regularum et c-um observantiam pertinent: XIII.⁵ ordo c-um: 2.⁵⁰ simus subiecti c-bus, cum c-um praecepta servamus: VI.³⁴ conf. XIV.⁴⁴ si placet, recensete c-um

sanctiones: VIII.⁷⁶ sententia c.-um: VIII.⁸³ auctoritas sedis apostolicae, quae a D. N. I. C. et a sacris c.-bus data est: 2.⁴⁴ conf. I.⁸⁴, 307, 383 38. — c.-es veteres: XVI.¹⁸ utpote non secundum c.-es ordinatum: 1.¹⁰⁰ contra canones: 2.⁵⁸ conf. 92. contra c.-es et traditionem patrum: XXIII.¹⁰⁴ in iniuriam c.-um: XXII.¹⁴ conf. XXII.⁹⁰ disciplinae ecclesiasticae despector atque contemptor c.-um: XXIII.⁹⁰ conf. XIII.⁴⁶ violatores c.-um atque ecclesiastici iuris inimici: IX.⁸⁰.

canonicus: nec canonica evocatione usus: 1.¹⁰¹ culpa... canonicae ultionis digna: 2.⁵⁴ canonicis regulis: XV.¹⁴.

caput: memoriam faciens vestri sancti c.-is: 1.¹⁸⁹ sancti ac beati c.-is vestri sedem apostolicam: 2.⁴⁰ iacturam c.-is sustineret: I.⁴³ vestrum caput respicere et honorare nos concedet: XIV.⁸⁸ conf. XIV.⁹⁴, 96, 88, 89 — hunc ergo ecclesiis toto orbe diffusis velut caput suorum certum est esse membrorum: X.¹¹ conf. X.⁹⁰.

carcer: visitatores c.-um: 1.¹⁸⁸. cassare: si quid a se factum est contra consuetudinem prius esse c.-um: IX.⁴⁴.

caulae: in cuius caulis suam... transegisset aetatem: VII.⁶⁴.

causa: apostolicam sedem... c.-as nostrae provinciae et audire convenit et finire: 2.³³ conf. 2.⁴⁴ XIV.⁸⁸ XXIV.⁴⁴, 48 XXVI.⁸⁸

causa maior: XXIII.⁸⁴ conf. XXV.¹⁹ — causae graviore: XXIV.⁶⁴ invitati fratres in causis maximis et quae intra provincias suas finiri nequeant: XXV.¹⁹ cum nulla corporis vel c.-ae necessitate fuerit detentus: XXV.²¹.

censo: placet... in bonis praemium, in minus bonis censo: V.³⁸.

Censura: tantae fraternitatem tuam esse c.-ae: XIII.²¹ animum tuum atque c.-am nobiscum sentire: XIII.⁴⁴ vigorem c.-as: VII.⁷⁰ obnoxium habitura sit et ecclesiastica et divina c.-ra: XXV.⁴⁷ quod sedis apostolicae debet c.-ra corrigere: XXVI.¹⁴.

charta: omnem sane instructionem c.-rum: V.⁴¹.

chartula: 84. — ex priore nostra epistula et ex his c.-is: V.⁴².

christianus: philosophorum habitum non convenire incessui c.-no: I.³⁴ cum c.-nis hic habitus displiceret: I.³⁷ conf. I.⁸⁵, 87 sub principibus c.-is: XV.⁸⁸ conf. XVI.⁹.

christianitatis memor: XV.⁹⁰.

civilitas: et cum ista nec mundanis legibus conveniant: 2.⁸⁸.

clericalis: quibus sola vitae et cl.-is ordinis merita suffragentur: XXIII.⁴⁸ conf. XXIII.¹⁰⁰.

clericus: cl.-um de clero meritum: III.¹⁶ omnium civium et clericorum: VIII.⁸⁸ conf. IV.¹¹ quaedam in officiis c.-rum cor-

- recta: XXII.⁸⁰ conf. XXII.⁸⁰
 — nullus episcopus alterius episcopi cl.-um sibi audeat vindicare: XXV.⁸⁰
- clerus: Constantinopolitanae ecclesiae reverentissimus clerus: XXI.⁸⁰ consentientibus sanctis sacerdotibus omnique clero et populo: IV.¹¹
- coercitio: adhibitis c.-is remediis: XXIII.¹²
- coetus: a fraternitatis coetu: VI.⁸⁰
- cognitio: c.-ni tuae facere nolentes iniuriam: XIII.⁹⁰
- collatio: si inter sacerdotes Domini c.-io frequentior habeatur: XIII.⁸⁰
- collega: nobis sermo cum collegis et doctis: XIV.¹⁰
- collegium: in c.-ii caritate famulantem: VIII.⁴⁰ — alterni c.-ii caritas: XXIII.⁹ conf. XXIV.³¹
- colloquium: ipse te a c.-ii mei consortio separasti: XXII.¹⁷
- commonitorium: c.-um sicut ipsi vocant, faciens: I.⁹⁷ c.-um eis relegit: I.¹²¹ cum litteris, quas c.-um nominant: 2.³⁷
- communio: c.-is gratiam: VIII.¹⁰⁰ dolentes se a beati Petri c.-ne seiunctos: VIII.¹¹¹ volens in nostra c.-ne durare: VIII.¹²⁰ a nostra c.-ne penitus summoventos: VIII.⁶⁰ cum se ab apostolicae sedis c.-ne, et ut ita dicam verius potestate separare nituntur: X.³⁰ — alios episcopos eiusdem provinciae et clorum sanctae nostrae ecclesiae a mea c.-ne suspendit: I.¹⁰⁰ qui me a c.-ne suspendit: I.¹¹⁰ ut vobis pariter convenientibus possi. In c.-ne constitui: XIV.⁴⁰ compages: cum in eadem non ceperit esse c.-e: X.¹² concedere: cum sciamus nihil novum illi a nobis fuisse c.-sum: XI.⁸⁰ concilium: quoniam in commune sanctitatis vestrae datur nobis appellare concilium: XIV.¹² sit c.-um quotiens causae fuerint: XIV.⁸⁴ — dispositum esse Constantinopoli c.-um fieri debere: I.⁴⁰ confirmatio: ad plenitudinem confirmationis episcopatus sui: XXVII.⁸² — et c.-io auctoritati vestrae beatitudinis fuerit reservata: XXI.⁸⁰ congregatio: nec c.-ni sanctae... se deneget: XIV.³⁷ conf. XXIII.⁷⁷ XXIV.⁴⁴ conscientia: episcopus per Illyricum citra c.-am coepiscopi nostri Rufi nullus ordinare praesumat: X.⁴⁴ conf. VIII.¹⁴⁴ IX.⁸⁸ XIII.²⁴ consecrare: Thespiensibus invitis et repugnantibus incognitum et ante non visum episcopum consecraret: XXV.⁸⁷ conf. XXIII.⁴² consecratio: cui metropolitani episcopi c.-em statuimus reservari: XXIV.⁸⁷ conf. XXIII.¹⁰⁰ consensus: quem totius civitatis consensus elegerit: XXV.⁴¹ conf. XXVI.³⁸ sine c.-su tuo: III.⁶ conf. III.¹⁰ VIII.⁶⁸ consentire: nobis consentientibus: XIV.⁴⁴ conf. IV.¹¹

consessus: surgens e c.-su: 33.
 consistorium: in c.-lo b. Andreae
 apostoli: 3, 57.
 constitutio: apostolicae c.-is obli-
 tum: XXV.⁴⁶
 constitutum: sanctorum patrum
 et... apostolicae vestrae sedis le-
 ges atque constituta: 1.¹⁰⁶ nec
 his vos... c.-is quae... orientalis
 synodus decernere voluit credi-
 tis teneri: XIV.⁶²
 consuetudo: paterna c.-ne: 1.¹⁴
 secundum priscam c.-nem: 1.⁸⁰
 1.⁴⁸ nihil c.-ni detrahentes: 1.⁶¹
 apud quem... usque hactenus c.
 servatur: 1.¹²⁸ antiquam c.-nem
 in nostris sanctis ecclesiis revo-
 care: 2.²¹ c.-nem quae usque
 hactenus in nostra tenuit pro-
 vincia: 2.⁴³ per antiquam c.-
 nem: 2.⁴⁴ ut c.-do sanctorum ec-
 clesiarum nostrae provinciae
 nullatenus convellatur: 3.⁴⁵ si
 quid a se factum est contra c.-
 nem: IX.⁴⁴
 consulere: apostolicam sedem ma-
 nifestatum est esse c.-am:
 VIII.¹⁰⁰
 contestatio: contemntes eius c.-
 nem: 3.³²
 contumacia: excusatio per c.-am
 non requiratur: XIV.⁸⁰
 convenire: c.-re se citra conscien-
 tiam tuam minime debuisse:
 IX.³² ut vobis pariter conve-
 nientibus: XIV.⁸⁰ conventis su-
 predictis episcopis nostris:
 XXV.³²
 conventus: c.-um faciens episco-
 porum, qui ibidem commora-
 bantur: 2.⁵⁰ — c.-ui vestro vo-

lumus his litteris obvium:
 VIII.¹²¹ — fraternum saepius
 voluerit vitare c.-um: XXV.⁸⁰
 corpus: omneque c.-us ecclesiae:
 1.⁸⁰ nullum c.-us est quod ca-
 pite non regatur: XIV.⁸² conf.
 XIV.⁸⁴, 88, 89.
 culmen: nemo unquam apostolico
 c.-ni de cuius iudicio non licet
 retractari, manus obvias audac-
 ter intulit: VIII.⁸²
 cultura: religionis iam crescente
 c.-a: X.⁷
 cunabula: suam a c.-bis aetatem:
 VII.⁶²
 cura: Illyricianae omnes eccle-
 siae... ad curam nunc perti-
 nent Thessalonicensis antistitis:
 XIV.³¹ conf. XXV.²⁰ ipsum ma-
 ior cura respectet: XII.²² cura
 ecclesiarum: X.²² quos curam
 omnium rerum manere videat-
 tis: X.²⁰ et quia per omnes ec-
 clesias c.-a nostra distenditur:
 XXIV.¹⁷
 custodia: mox in custodiam... ec-
 clesiae defensoribus datus sum:
 2.⁸⁰
 decessor: vestrorum d.-um illius
 beatae sedis: 1.¹⁷⁶ ordinationem
 d.-um vestrorum: 93 quod eius
 d.-bus nostri d.-es detulerunt:
 XI.²² conf. XII.²² XIV.²⁰ XXIII.
²², 23.
 decretum: d. factum est commu-
 niter: 1.⁸⁰, 2.⁴⁶ in d.-o pariter
 suscribentes: 1.⁴⁷ subscriptiones
 quae in d.-o continentur: 1.⁷⁶
 ex d.-orum nostrorum sanctio-
 ne discetis: VI.⁷ — nihil vetu-

- stis d.-is, si quae canonicis conscripta sint regulis, penitus derogandum: XV.¹⁶ sanctorum patrum providentissima d.-a: XXII.⁶¹ Nicenorum canonum universalis Ecclesiae pacem servantia d.-a: XXII.⁷⁰ conf. XXIII.⁴¹.
- defensor: gesta que confecit apud d.-em civitatis: I.¹²⁸ mox in custodiam... ecclesiae d.-bus datus sum: 2.⁸¹.
- Dei amator: Probianus D. a.: I.⁶⁴, 77 Demetrius D. a.-rem: I.⁷⁴ D. amatoribus episcopis: I.¹⁸⁰ D. amatoribus sanctae ecclesiae defensoribus: 2.⁸¹ Stephanus Dei amator: 3.⁹, 14 conf. 3.⁴⁹ D. a. vir: 3.¹⁸ 3.⁴³.
- delegare: cuius ordinationi videntur omnia delegata: XXVII.³⁶.
- delegatio: cum fraternitati tuae ex nostra d.-ne coeperint secundum ea quae scripsimus obedi-
dire: XXIII.⁹⁹.
- depositus: qui defunctus vel d.-us fuerit: III.¹⁶.
- desiderium: sanctae sedis apostolicae d.-ia: XV.⁷.
- disciplina: ut sedis apostolicae mihi d.-na subveniat: 40 facile disciplinae subdi se patitur: VI.¹⁴ contra d.-am et propositum sacerdotii: VIII.¹⁸⁶ prisca apostolica disciplina et canones veteres: XVI.³⁷ quas ad d.-nam teneri voluit ecclesiis subveniret: XXIII.⁸⁷ d.-nam canonum: XXIII.⁴⁰ ecclesiastica disciplina: I.⁷ VII.³⁹ VIII.⁸⁴ X.⁹, 30 XI.⁸⁴
- XIII.⁴, 26, 40 XIV.³² XXIII.⁴⁶, 78
XXIV.³⁰, 89 XXV.³⁷ XXVI.⁴, 8,
discursus: ita ut fierent illinc...
saepe d.-us: VIII.⁹⁹
dispensator: Antonius... presbyter
atque d.-or: I.⁷⁰.
disterminatus: longis intervallis
d.-is a me ecclesiis: V.¹⁸.
doctor: post Deum pater et doctor
s. Ecclesiae Petrus, vester
et totius mundi: I.²⁰ religionis
nostrae doctores: XIV.⁶² doctor
gentium: XIV.⁴ cuius rei
doctor ipse futurus est:
XXIII.¹⁰⁹.
documentum: aliqua causae pro-
futura d.-a ostendi: I.¹⁴⁴ ad-
probandum d.-is est: VIII.⁹²
d.-is evidentibus probaremus:
XIII.⁸.
dominus: dicens vos esse d.-nos
huius examinationis: I.¹⁴⁰ ad
vos beatissimos iudicii d.-nos:
I.¹⁴³ conf. I.¹⁵⁸ 2.⁴⁷ d.-no meo
sanctissimo ac per omnia bea-
tissimo: I.¹⁸⁹ conf. I.¹ d.-no
meo sancto ac beatissimo: 2.¹
conf. 3.¹.
episcopium: omne quod e.-ii no-
stri est, modeste faciens ipse
responsum: XXI.²⁵.
epistula: sine eius e.-is atque for-
mata: XIII.³⁵ e.-is comitantibus:
XXIV.⁷ conf. VIII.⁷⁷ XI.³⁷
— post e.-as nostras pro eccle-
siasticae disciplinae observacio-
ne transmissas: XXVI.⁴ conf.
XXVI.⁸⁰, 88 XXVII.²², 25.
eruditio: secundum e.-em Spiri-

tus sancti, cuius est virtute plenissimus (princeps): XXII.³⁴,
 evocatus: e-us vestrum venire nemo contemnat: XIV.⁸⁷ conf. XXIII.⁷⁶ XXIV.⁴⁸,
 examinatio: dum tuae dilectionis. e.-io formidetur: XXIII.⁶⁸,
 exemplum: cuius exempla.. subdere non omisit: I.¹²⁴,
 exemplar: quorundam epistularum exemplaria profero: 99 conf. 101, 104,
 exiguus: Stephanus exiguus: I.³, 187 2.⁸, 98 conf. 3.⁵², 55, 57 exigui episcopi: 3.⁸ a me exiguo: I.⁸⁹ exiguis meis libellis: I.¹²⁴, 143 exiguum est vel humile: I.¹⁷,
 extorris: cum se viderint apostolicae caritatis extorres: VIII.¹⁴⁶ — fit christianae religionis / e.-is: X.¹²,
 factum: contra nostrum f.-um: VII.⁷⁰,
 familiaris: ecclesiam Thessalonicensem sibi semper familiarem: VIII.⁴⁶,
 favor: apostolicae sedis f.-re permissum: V.⁸⁶ omnium bonorum f.-re: VIII.¹²² Deo nostro f.-rem praestante: IX.¹³,
 fides: quarum fidem fieri... postulo: 99, scriptorum f.-s in sedis apostolicae requiratur scrinio: 102, quoniam tota illorum apud nos f.-es est: XII.³⁴ quod catholicae fidei disciplina et aequitate concordet: XV.¹² quae f. ei conveniunt: XVII.²² universis pro catholica f.-e et pro veritate compositis: XVII.⁸⁰ stu-

dio reparandae catholicae fidei: XXII.⁸ conf. XXII.³² custodi fidei: X.¹³ remedium c.-cae f.-ei: XXII.⁴⁴ conf. XII.⁶⁷ — praeter id.. quod de fide nobis consentientibus iudicavit: XIV.⁴⁸ religionis f.-em: XVII.¹⁰ post multa certamina vera f.-es obtinuit: XVII.³⁶ f.-em beati Flaviani: XXII.¹¹,
 flagitare: quicquid necessitas causae flagitaverit: V.³⁹,
 flagitatio: hunc finem f.-is causae meae esse: I.¹⁴⁷,
 fores: astans prae f.-bus ingredi desiderat: 19,
 forma: nec aliter apostolorum f.-a promulgata est: V.¹⁰ huius dispositionis f.-a: X.³⁵ secundum f.-am oraculi perennitatis tuae: XVI.³⁹,
 formata: f.-am huic a sede Romana dirigere regulariter deposcit: VIII.¹⁰⁸ sine eius epistulis atque f.-ta: XIII.²⁶,
 frater: sanctos fr.-es nostros Martinianum presbyterum item et diaconum Lollianum: XI.¹¹ si quae inter fr.-es, ut assolent, nascuntur actiones: XIV.²² haec itaque in omnium f.-um facies notitiam pervenire: XXIII.⁹² — ut f.-um conveniret turba: VIII.⁷⁶ f.-bus suis debita: XIII.¹¹ conf. XIV.⁴⁷, 48,
 fundamentum: in quo universalis Ecclesiae positum legimus f.-um: XXVI.²⁵,
 gentes: qui placere g.-bus desiderat: I.⁸⁸.

gesta: gestaque confecit apud defensorem civitatis: I.²²⁸ g.-a quae facta sunt: I.²⁴⁵ et libelli oblati recitatio et prosecutio... Abundantii gestis indatur: 42.

gradatim: ad summum g.-im venisse fastigium: XXVII.⁵¹.

gradus: non proventus a nobis, sed g.-u faciente: XXI.⁵⁷ — per singulos honorum gr.-us: VIII.⁴².

gratia: g.-am Dei Romae consecutus est. II.⁷ antequam g.-am Christi consequeretur: XXIII.⁵² apostolicae g.-a sedis: VIII.⁴⁰ in nostram enim recurrit g.-am: XXIV.⁸ regni coelorum in quod nullus absque g.-a ianitoris intrabit: VIII.⁵¹ remedium solum interventionis tuae g.-am: IX.⁵⁰ sequens priorum g.-am: X.³² vicissitudinem recipientes g.-ae: VIII.⁹⁰ communionis g.-am: VIII.¹⁰² si dilectio tua curam g.-ae communis habuisset: XXII.⁴, ⁵⁷, ⁶⁵ nihil g.-ae personali permittas licere: XXIII.⁴⁴ per g.-am caritatis: XIII.¹⁵, ³⁹ conf. XXIV.¹² per spiritalem g.-am: XXIII.⁶ humilitatis munus quod g.-ae divinae lance pensatur: VIII.⁶⁰.

grex: g.-em Christi: I.⁵¹.

gubernaculum: credita itaque tibi... g.-a pervigil tene: XXIII.⁵⁷ creditis tibi a sede apostolica g.-is: XXVI.²⁹.

gubernatio: specialiter tamen g.-ni. suae Illyrici ecclesias vindicasse: 97.

ianitor: regni coelorum, in quod nullus absque gratia i.-ris intrabit: VIII.⁵¹.

imperator: sub aliis i.-bus: XV.²⁴

imperium: cum favore divino nostrum semper gubernatur i.-um: XV.⁹ conf. XV.¹⁰ XVI.²⁴ XVII.²⁴.

incessus: philosophorum habitum non convenire incessui christiano: I.¹⁴.

incompetens: si incompetens se persona subtraheret: I.¹⁴⁸.

indere: libelli oblati recitatio et prosecutio fratris et coepiscopi nostri Abundantii gestis indatur: 42. ecclesiasticis indantur annalibus: 54.

ingerere: quod ex ea provincia auribus nostris ingeritur destinatum: VII.⁸⁰.

ingredi desiderat: 19. — Bonifatius... dixit: Ingrediat: 21. — B. dixit: Ingressus... prosequatur: 76. Cum in-sus esset: 22, 77.

inquisitor: ut eo i.-re atque custode: XXIV.⁸.

insinuare: desiderata insinua: 23. institutum: pro traditione veteris i.-ti: XXIII.⁸⁰.

intercessio: i.-ne fratris et coepiscopi nostri Rufi: VI.²⁸ i.-nem apud aures tuae clementiae: XV.⁵.

intercessor: optimus, quippe a nobis lectus... i.-or: V.⁴⁰.

interpres: Theodorus... Echinensis civ. episcopus per interpretem dixit: 25, 45, 80, 91.

instructio: omnem sane l-nem chartarum: V.⁴¹.

iudex: quem sancti canones in hoc negotio iudicem esse decernerent: 1.¹⁰⁷ dominus atque iudex: 2.⁴⁷ fratre et coepiscopo nostro Anastasio iudice: XIV.⁴⁰.

iudicare: vobis quibus a Deo datum est iudicare: 1.¹⁴⁸ nos credamur iudicasse pariter et probasse: XII.³⁵.

iudicium: ante examinationem l-li: 2.³⁰ de cuius l-io non licet retractari: VIII.⁸⁰ de nostro non esse l-io retractandum: IX.⁸⁴ probatum a fraternitate tua iudicium, sententia nostra valeat roborari: IX.⁴⁶ circa quem tuae fraternitatis decrevimus l-um custodiri: XIII.⁸⁷, iunior Roma: XVII.⁴⁰.

ius: de sanctarum ecclesiarum regiae urbis iure aliquid minui: 2.⁶⁰ conf. XXIV.¹³ unicuique sua facit per vos iura restitui: 2.⁷⁵ ius autem in nostra provincia sibi facere praeparabant: 3.³⁵ de sanctarum ecclesiarum nostrarum iure: 3.³⁷ sub ordinationem et ius s. regiae civitatis ecclesiae nos miseros efficiant: 3.³⁹ sedis apostolicae ius custodire: 3.⁴³ quamvis in toto mundo sedes apostolica ecclesiarum sibi iure vindicet principatum: 95. — acceptae potestatis in se iura servari: VII.¹⁴ ius concessae potestatis exerce: IX.⁸⁷ quibus in ecclesias iuris aliquid dederint: X.³⁰

qui iure sibi debito uti cupiunt: XXIV.⁹³ ius habeant ordinandi: XII.⁸⁰ apostolico iure contempto: X.¹⁴ habes b. apost. Petrum qui ante te pro suo possit iure pugnare: IX.¹⁸ habentes ecclesiastici iuris notitiam: VIII.⁸⁰ conf. IX.³⁵.

latus: missis e l-re suo aulicis cum episcopis: VIII.¹⁰⁰ Severum... notarium... e nostro l-re destinatum: VIII.¹²³ conf. VIII.⁸⁴.

legatio: interpellari nos super hoc missa l-ne convenerat: X.³⁰ cum nihil aliud a pietate nostra postulaverit missa l-io: XV.¹².

legatus: per l-os pacem „poposcerunt: VIII.¹¹¹.

lex: ad leges sanctae Ecclesiae: 1.¹³³ sacrorum canonum lex: 1.¹³⁷ sanctorum patrum et venerabilis atque apostolicae sedis leges: 1.¹⁸⁴ mundanis l-us: 2.³⁰ divinae l-is sanctio: XXIII.⁴⁰ secundum l-is praecepta: XXIV.⁴³, 41 sicut l-is scriptura testatur: XXIV.³⁴.

libellus: l-um transmisisse cognoscitur offerendum: 28 conf. 45. — cuius exempla exiguis meis libellis subdere non omisi: 1.¹²⁴, 145 huic libello a me facto: 1.¹²⁸ libelli oblati recitatio: 41. — parvum componentes l-um: 3.⁵ ex lectione l-orum: 91 conf. IX.³⁰.

litterae: episcopos idoneos cum l-is dirigas: III.¹⁸ conf. VIII.¹²³ voluntatem hanc nostram per

anamquamque provinciam... litteris manifestavimus: V.⁴⁶ recurrentibus l.-is: XXIV.⁶⁸ ecclesias nostris appellare nos litteris: XIV.¹⁶ suis litteris causam omnem quae vertitur prosequente: XIV.⁶⁸ iuxta l.-as sanctitatis tuae universi assenserunt expositioni: XVII.³⁰ l.-is suis nos lactificare dignetur: XXI.⁸⁸ — quaecumque mihi fuissent mandata per l.-as: XXI.¹³ frequenti l.-um petitione suggesti: XXII.⁸⁰ omnium quidem l.-as sacerdotum... nos relegere: XXIII.⁴

locus: post sedem apostolicam Constantinopolitanae urbis antistes secundum obtineat locum: XVII.³⁰

machina falsitatis: VIII.¹³¹

magna civitas: ad Thessalonicensem magnam c.-tem: I.¹¹⁹, 120

maiestate: tua: XV.¹⁰ conf. XVI.⁷ quod de maiestate quaerebatur: XVII.¹² sanctitas tua divinam provocet m.-em: XVII.⁸²

maior: contra statuta m.-um nostrorum: I.⁶⁸ VIII.⁸⁰ ut m.-ibus... oboediant: VI.³⁰ retro maiores secutus: VIII.⁶⁸ scita maiorum: VIII.⁸⁰ praecepta m.-um: X.¹⁰ — Ad Thessalonicensem m.-res causae referantur antistitem: XII.⁸⁰ ad quem et m.-es nostri et nos illas ecclesias... volumus pertinere: XIV.⁶⁸ conf. XVI.¹⁰

manus: Et alia manu: 1.¹⁰⁷ 2.⁶⁸

3.⁶² XVII.⁶² nemo... manus obvias audacter intulit: VIII.⁶⁵

metropolis: quae civitas m.-is est provinciae Thessaliae: 26.

metropolitānus: m.-na civitas: 3.¹⁰ decretum... tam cleri, quam populi m.-ni: 1.⁸⁰ Stephanus minus episcopus: 46 habeant honorem suum m.-ni singularum provinciarum: XII.¹³ nulli prorsus m.-no hoc licere permittimus: XXV.³⁰ conf. XXIII.⁶⁴, 67, 69, 95.

ministerium: me ab omni ecclesiastico m.-io separavit: 2.²⁵

monumentum: scrinii nostri m.-a: VII.²⁷

mos: secundum ecclesiasticum m.-em: XXIV.⁶⁷

mundus: quamvis in toto mundo sedes apostolica ecclesiarum sibi iure vindicet principatum: 94. — Totius m.-i dominus et rector: VIII.⁶⁵

negotium: negotia, quae ad nos ex cunctis veniunt semper ecclesiis: VI.⁸ n.-ii iussimus interiora rimari: VIII.⁶⁵ in magnis n.-iis: VIII.⁶⁸ n.-ium curabit audire: VIII.¹⁴⁰ conf. VIII.⁸⁰ quos negotii secum adsciscat arbitros: XII.²⁵ fratre et coepiscopo nostro Anastasio iudice eveniens n.-um terminetur: XIV.⁴⁰

nomen: illius inclitae urbis nomen: XVI.¹⁰ conf. XVI.⁶⁴

nostri: nostris praesentibus volumus finiantur: XII.⁶⁵

notarius: Menas n. recitavit: 32, 51, 86, 105. Andreae diaconi et n.-ii sanctae suae ecclesiae: 1⁹⁸ libellus susceptus a n.-iis recitur: 50. — Severum apostolicae sedis notarium: VIII.¹²² conf. IX.⁶².

notio: quia in nostra n.-ne non esset: VIII.¹⁰⁵ ad nostram relaturus omnia n. em: VIII.¹²⁰. notitia: de his, quae ad nostram n.-am perveniunt: XIV.²¹ praeter tuam n.-iam: XXIII.²³. — Haec itaque in omnium fratrum facies n.-iam pervenire: XXIII.⁹⁸ — eaque in vestram noticiam litteris volumus pervenire: XXV.⁶² — in noticiam te singulorum.. nostras te epistolas pertulisse dixisti: XXVI.²¹.

observare: observatum me esse in regia civitate: 2.⁶⁴ Theodorus Echiniensis episcopus observat: 74.

obtemperare: non enim tam illi obtemperatur, quam nobis: XXIV.²⁷.

officium: vigilantiam o.-ii nostri: XXIII.⁹ — praerogativam o.-ii sui: II.⁶ conf. 3.⁴⁵ — me a sacerdotali o.-io suspenderit: 2.⁶⁰; conf. XXII.⁶⁰ XXIII.¹⁰⁸ per omnes clericali o.-ii ordines provehatur: XXIII.¹⁰⁸ summi rectoris o.-io XXVI.²³.

orbis: totius orbis qui sub imperio nostro est, reverendissimis episcopis: XVII.²⁴, conf. XVII.⁶⁵.

ordinare: vel ordinantis vel ordinati: VII.⁶⁶ quem male tua caritas fertit ordinatum: IX.⁵¹ quia fuerat alius ordinatus: VII.⁶⁶ qui sacerdos vel levita ordinandus est: XXIII.¹⁰⁷ — episcopos per Illyricum citra conscientiam coepiscopi nostri Rufi nullus ordinare praesumat: X.⁴⁵ conf. XII.²², XXIII.⁶¹ — sine eius consilio nullus ordinetur: VI.²³ conf. I.²², 42 II.¹⁵ III.⁶, 11, 30 IV.¹².

ordinatio: antequam aliqua ordinatio vestra proveniat: 2.⁵⁶ sub o.-nem et ius s. regiae civitatis ecclesiae:; 3.²⁰ contra s. canones et o.-nem decessorum vestrorum: 93. — ordinationi nostrae pareat, quisquis se episcopum recognoscit: X.⁴² cuius o.-ni videntur omnia delegata: XXVII.²⁵ ita enim o.-io cuncta se habebat: VI.¹⁶ in o.-em suam quae fuerint turbata redierunt: XXII.²⁷ — in o.-bus faciendis: II? — cuius o.-nis seriem: VII.⁵¹. — Nectarii o.-nem: VIII.¹⁰⁸ conf. VIII.¹⁴⁴ XI.⁶ XII.²¹ — illicitas et constitutis patrum nostrisque auctoritatibus interdictas o.-nes: XXV.²⁴. ordinator: in ordinatis... locum: VII.⁶⁵.

ordo: provincialis o. militiae: 1.²³ ecclesiasticus ordo: 1.²⁵ 2.¹⁶ conf. XXV.⁵⁸ o.-nem sanctarum ecclesiarum vindicatis: 2.⁶⁵ integro o.-ne exponendum VII.¹⁴ ordine suo cuncta servari: VIII.¹⁶ cognitionis eius rerum

cursus et ordo: VIII.¹⁴⁰ conf. IX.⁵⁵ antiquum o.-em praecipiat custodiri: XV.²² conf. XXV.⁷⁵ ceteri... suis o.-bus refoermentur: XXII.⁴⁸ per omnes clericalis officii o.-nes provehatur: XXIII.¹⁰⁸ circa omnes sacros o.-nes: XXIII.¹⁰⁸,
 orientalis: o.-is synodus: XIV.⁴²,
 ovile: ut huius o.-is pastor fieret: VII.⁶² eius o.-is in quo creverat et cui creverat, voluit esse pastorem: VIII.²².

pagina: super eius nomine p.-na directa: VII.⁴⁷ in qua p.-na nostra: VIII.³⁶ recurrentis p.-ae sermone: XXV.⁸ conf. XXVII.²⁴, ²⁵.

palma: electionis p.-am promerui: I.⁶⁰.

pastor: qui p.-or dominicarum ovium est perpetuus constitutus: XXVI.²².

parvitas: meam quoque p.-tem: IV.²⁰, ²⁵.

pater: patri patrum... Bonifacio: I.², ¹⁰⁰ 2.² 3.² conf. XVII.².

patres: sanctorum p.-um et venerabiles atque apostolicae vestrae sedis leges atque constituta: I.¹⁰⁴ conf. XIII.¹⁰ XXV.²⁴ quam iniuriam p.-um Intentio novella temptavit: VIII.²⁸ — quae sibi a patribus negata videantur: X.²² sicut a p.-bus huius dispositionis forma servata est: X.²⁵ quae sunt a p.-bus gesta: X.⁴² — haec privilegia, quae dudum a p.-bus constituta: XV.¹⁴ conf. XIV.²⁷ XXII.⁹¹, ⁷⁵ XXIII.⁴⁷, ¹⁰⁴.

patriarcha: patri patrum et universali patriarchae Bonifacio: I.², ¹⁰⁰ 2.² 3.².

perennitas: affatus p.-is tuae: XVI.¹² conf. XV.¹⁹ XVI.⁴, ¹⁹,
 persona: laudem in meae humilitatis exercere p.-am: I.⁵⁵ gratam meam sibi fuisse personam: I.⁸⁰ incompetens se p.-a subtraheret: I.¹⁴⁴.

petra: dignatione p.-ae spiritualis (episcopalis): VII.²⁰.

philosophia: per ph.-am et inanem seductionem: I.¹⁵ ph.-a sapientiae saecularis amica est: I.²² philosophia divinarum pollet ubique virtutum (imperator): XXI.¹⁷.

philosophus: philosophorum habitum: I.²².

piscator: ille... piscator: VIII.²².

plebs: universa plebs Dei et ecclesiae Christi: XXI.²⁷.

pontifex: de pace fratrum, id est de quiete p.-um: VIII.¹⁴.

portitor: per Lucianum virum religiosum episcopum et Basilium diaconum, harum p.-es: XVII.⁴².

possessor: totius civitatis p.-es: I.⁸⁰.

potestas: cum se ab apostolicae sedis communione, et ut ita dicam verius, potestate separare nituntur: X.²⁷ quos ecclesiasticarum sanctio regularum maioris esse non dedit p.-is: X.¹⁸ — licentiam p.-is liberae: XII.²².

praeceptio: ex nostra p.-ne: VII.⁷² nec tamen id abrupte p.-io nostra constituit: VIII.²².

— nullus p.-bus his resultet: XII.¹² contra nostram p.-em: XXIII.⁶⁴.

praeceptum: Nicenae synodi non allud p.-ta testantur: X.⁸ — contra Christi proprie praecepta: X.¹⁵ praecepta maiorum: X.¹⁹ — praeter nostra p.-a: XIV.⁴² a canonum p.-is vestrum nemo discedat: XIV.⁴⁴.

praecipere: repetito saepius sermone praecipimus: VIII.¹⁴².

praedecessor: pr.-es mei episcopi: IV.¹⁸ conf. VIII.¹⁰⁹ XXIII.³⁴ conf. V.²⁴ praecessores meos apostolicos.

praefectus praetorio: ad viros illustres p.-os p.-ii Illyrici nostri: XVI.²⁰.

praesens: commoneri ac si p.-es: XIV.²³.

praerogativa: cum habent p.-am officii sui: II.⁵.

praesidere: praesidente venerabili viro papa Bonifatio: 4, 59, si quis esset qui praesideret: I.¹⁶⁶ — a tua fraternitate illic praesidente: XXIII.⁸⁵.

praesul: Deus enim auctor ideo p.-es fecit christianorum principum posteros: XVI.⁹.

presbiterium: directa secunda protinus, quae universo pr.-io complacuit, auctoritate mandavi: VIII.⁴⁴.

primas: inter ipsos p.-tes primus: V.²¹.

primatus: salvo earum p.-tu: V.²⁰ his tantum ad officiorum primatum admissis: XXII.⁴⁹ Domino, qui apostolicae dignita-

tis... b. apostolo Petro primatum... commisit: XXIV.¹⁸.

primiciae: p.-aeque meas... celementer nuntiare: IV.³⁴.

princeps: sub principibus christianis: XV.²² conf. XVI.⁹ XXII.⁶¹ piissimus et christianissimus princeps: XXI.¹⁸ conf. XXI.²⁸ clementissimo p.-i custodi fidei: XXII.²⁰ principum constitutis: XII.⁸ principes evangelii V.¹¹.

principatus: ad p.-um sanctarum ecclesiarum traditum vobis: I.¹⁸⁸ quamvis in toto mundo sedes apostolica ecclesiarum sibi iure vindicet p.-um: 95. — quoniam ideo tenet sedes apostolica p.-tum: X.²⁸.

privilegium: omnibus sanctarum ecclesiarum p.-iis: 2.⁷⁰ sedis suae perire p.-um: IX.⁷² salvo huius p.-io: XII.¹⁹ — haec p.-ia quae dudum a patribus constituta: XV.¹³ — ne venerabilis ecclesia sanctissimae urbis p.-ia a veteribus constituta amittat: XVI.²⁸ conf. XXII.⁶².

prodecessor: de sanctis p.-bus duis: XXII.¹⁶ conf. XXIII.²⁰.

professio: alienum: a nostra p.-ne Cynicum: I.⁷.

prosecutio: prosecutio fratris et episcopi nostri: 41.

provincialis: p.-is ordo militiae: I.⁸².

quies: quae a nobis propter q.-em ecclesiarum sunt custodita serventur: XIV.²⁸.

quietus: ut q.-a sit suis meritis et

antiquis privilegiis dignitas omnium sacerdotum: XXII.⁴²

rebellis: nemo in hoc r.-is extitit: VIII.⁸⁶

recitare: Menas notarius recitavit: 32, 15, 86, 105. — libellus susceptis a notariis r.-tur: 50, conf. 102; eas quoque me offerente vobis r.-ri praecipite: 83. — Item recitata est: II¹, III² etc.

recitatio: libelli oblata recitatio... gestia indatur: 42 haec etiam chartula notarii r.-ne pandatur: 85.

recordatio: clementissimae r.-nis princeps Theodosius: VIII.¹⁰⁹. — sub praedecessore meo beatae r.-nis Innocentio: VIII.¹⁰⁹.

rector: qualiter summi rectoris utaris officio: XXVI.⁸¹.

regimen: ecclesiarum r.-en.: XXIII.⁸⁹.

regius: ad regiam urbem subito profecti sum: 1.⁸¹ ad r.-am urbem sum deductus: 1.¹⁰¹ apud beatissimum praesulem sanctae r.-ae urbis ecclesiae: 2.⁸² conf. 3.¹⁰ de sanctarum ecclesiarum r.-ae u.-is iure: 2.⁶⁰ in regia civitate: 2.⁸⁵ conf. 3.⁸⁰.

regnum: quae ad saeculi totiusque r.-ni nostri sospitatem illius inclitae urbis nomen hactenus servat: XVI.¹⁰.

regula: contra r.-am ecclesiasticae disciplinae: I.⁷ in hoc gradu r.-rum: VI.²⁷ dominantur nobis r.-ae, non r.-is dominemur: VI.²⁸ quod fieri per r.-as

omnino non poterit: VIII.⁷⁸ ecclesiasticarum sanctio r.-rum: X.¹⁸ quae ad r.-um et canonum observantiam pertinent: XIII.⁸, conf. XIV.²², ⁴⁵ vetustis decretis, si quae canonicis conscripta sint regulis: XV.¹⁰ propter custodiam r.-um: XXIII.⁷⁹ venerabilium patrum r.-is: XXII.¹⁴.

regulariter: formatam... dirigere r.-er. depoposcit: VIII.¹⁰⁸.

relatio: ut merito sedes apostolica r.-ne eius instructa: XIV.⁸⁰ conf. XXIV.⁴⁰, ⁸² r.-io tua missa nos consulat: XXIII.⁸⁰, fratris nostri sollicita r.-ne cognovimus: XXV.⁸².

relegere: susceptum [libellum] sibi relegi... constituit: 29. commonitorium eis relegit: 1.¹⁰¹ quem peto ut vestris sensibus r.-gi censeatis: 48. cum relecta fulisset sententia: 2.⁸⁰ Omnium quidem litteras sacerdotum... nos relegere: XXIII.⁴.

renatus: huic ecclesiae praesidere, in qua natus adseritur et r.-us: XXVII.¹⁷.

res: nec cibos aut quae sunt necessaria de r.-bus ecclesiasticis me habere permisit: 1.¹⁰⁸ brevis de sacris vasis atque rebus ecclesiasticis: 1.¹²⁵ ab ecclesiasticarum sollicitudine: rerum: 1.¹²⁶ summam r.-um ex eius deliberatione pendere: VIII.¹⁰, reservare; et confirmatio auctoritati vestrae beatitudinis fuerit reservata: XXI.⁸⁵.

residere: residentibus etiam San-

ctulo... et Laurentio presbyteris: 0, 63.

retractare: apostolico culmini, de cuius iudicio non licet r.ri: VIII.⁶⁵.

rimari: negotii iussimus interiora rimari: VIII.³⁵.

rudimentum: inter ipsa episcopatus rudimenta: XXII.⁶.

saecularis: mihi enim in s.-i vita erat antea provincialis ordo militiae: 1.³⁹.

sanctimonia tua: XVII.³⁴.

sanctitas: sicut s.-is vestrae mos est: 2.⁵⁴ commoneo s.-em vestram: 1.⁴⁶ ad litteras s.-is tuae plene rescripsi: II.¹⁹ conf. II.¹⁶, IV.¹⁹, VII.⁵⁰, XIII.¹⁶, XVII.³⁴, 38, 40 s.-a. vestra: XXI.³², 41, 68.

sanctissimus: s.-me pater, 1.¹² 3.⁵ s.-mo archiepiscopo Epiphonio: 1.⁸³ conf. 1.⁶⁴, 2.²⁷, s.-mi patres: 1.⁹⁷ ab eodem s.-mo viro: 1.¹²³ s.-mus regiae urbis ecclesiae praesul: 3.¹¹.

scrinium: ex vestro nunc s.-io: 100. — in sedis apostolicae s.-io: 103. — s.-ii nostri monumenta: VII.²³ sicut fides adserit s.-rum: VIII.⁴⁷.

scripta: omnium praecedencium s.-a pontificum: 98. scriptorum fides: 102. — frequentia... ad caritatem tuam... scripta manarunt: VII.²⁴ ad nos... praedicti coepiscopi nostri... scripta venerunt: VIII.⁴⁰ nisi hinc super hoc s.-ta manassent: VIII.¹⁰⁴. — ad synodum... scripta direximus: VIII.⁹³

ad: vv. ill. praefectos praetorii Illyrici nostri scripta porreximus: XVI.²⁰ divina humanaque s.-a consentiunt: XVII.⁷, sine illius ad quem pertinet cessione, quam tamen evidenter scripta continent: XXV.⁵² conf. XXVII.⁵¹.

sedes: quae sit post ecclesiam Romanam secunda sedes, quaeve sit tertia: VIII.⁷⁹ — sedem semper consuluisse Romanam: VIII.⁶⁴ huius s.-is auxilium postularunt: VIII.⁹⁶ apostolicam sedem esse consultam: VIII.¹⁰⁰ conf. VIII.¹¹²... formatam huic a s.-e Romana dirigere regulariter deposcit: VIII.¹⁰⁶ quae Constantinopolitanae gratia sedis sancta sunt in Calcedonensi nuper universali synodo: XXI.⁴⁵

sententia: quem in sede ecclesiae supradictae nostra s.-a conlocavit: VIII.⁷⁴ haec s.-a canonum: & vetustate duravit: VIII.⁹⁸ probatum a tua fraternitate iudicium s.-ia nostra valeat roborari: IX.⁴⁶.

sequax Domini: VIII.⁴⁰.

sequester: s.-e filio nostro Arthemio presbytero: XIV.³⁴.

serenitas tua: XV.¹⁶.

sessio: futura s.-ne: 56. — sicut praeterita s.-ne constituistis: 74. silentiaris: quod s.-us sit filii nostri Gratiani augusti: II.⁶.

sinceritas: sinceritas vestra: I.²⁷, 46.

specula: in s.-is quemadmodum Dominus voluit constitui:

XXIII.¹⁰ ut sit in s.-is: XXIV.²⁴
 ad episcopatus s.-am: XXVII.⁹
 status: de s.-s ecclesiarum certiore effecti: XXIII.⁸ nullam sibi apud nos s.-us sui esse noverit firmitatem: XXIII.⁴⁸ nos pro ecclesiarum s.-u et pace solliciti: XXV.⁷
 statuta: contra s.-a maiorum nostrorum: I.⁵² secundum Nicenae sinodi st.-a vel ecclesiae Romanae: III.¹⁸
 subdere: quorum preces subendas... credidimus: VII.⁴⁴
 sublegere: vestrae beatitudinis mihi litteras sublegit: XXI.²⁰
 subreptio: diversorum episcoporum s.-bus: XV.²², conf. XVI.^{10, 17}
 subscriptio: in s.-bus propriis, quas epistolae sanctitatis vestrae subdiderant: XXI.²¹ et subscriptio litteris graecis: XXI.²⁰
 suffragium: nihil redemptis permittas licere s.-iis: XXIII.⁴⁸
 suggerere: haec ipsa suggerens ad vestram beatitudinem destinavi: 2.²⁰ frequenti litterarum petitione suggesti: XXII.²²
 suggestio: Spiritus sancti s.-ne: VIII.²⁹⁷
 summa: regimen eius et summa: X.⁸
 suscipere: deprecor susceptum [libellum] sibi relegi beatitudo vestra constituat: 30. — libellus... susceptus a notariis recitetur: 50. — cumque s.-us fuisset: 51 conf. 86. — cumque suscepta fuissent exemplaria

litterarum 104. — quoniam ad Deum Petro suscipiente pervenitur: VIII.⁶⁵

synodus: sancta provinciae s.-us: 1.⁶⁰ et quae cum eo fuerat sancta s.-us: 3.¹² — synodus, quae cum eo convenerat: 3.¹⁹ — orientalis synodus: XIV.⁴² ipsi interesse sanctae s.-do festinavimus: XVII.²⁰ — conf. XVII.^{27, 42, 44, 48} XXIII.⁷⁰ XXIV.⁴² in Calcedonensi nuper universali synodo: XXI.⁴⁵

timoratus: Antonius t.-us presbyter: 1.⁷⁰

titulus: in ecclesia Dei t.-os meae laudis exercuit: 1.^{72, 246}

tractatus: sacerdotalis t.-us: XXV.²⁷ — conf. 2.⁸⁵

transscribere: quae lecta sunt, transcribantur: 88.

universalis Ecclesiae. sollicitudo: VIII.⁷ conf. VIII.⁶⁸ Instituto u.-is nascentis Ecclesiae: X.⁴ — universalem Ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens: XXIV.²⁹ — conf. XXVI.²⁴

vestigia: ad v.-ia vestrae beatitudinis convolare: 2.²⁷

veteres: contra morem v.-um: XIII.²⁴

vices: nostra vice: V.²⁰ cui v.-em nostram per vestram provinciam noveritis esse commissam: VI.²⁰ conf. VIII.^{227, 248} vice sua beatus apostolus Petrus ec-

clesiae Thessalonicensi cuncta
commisit: IX.⁷ qui vices sedis
apostolicae agere... ex nostra
voluntate cognoscitur: XIV.⁴⁹
conf. XXIII.^{32, 32, 90} XXIV.⁴⁸
reverentissimi episcopi tuae re-

ligionis vicem agentes: XVII.⁴³
vice sedis apostolicae: XXVI.⁸⁰
vigilanter: Thessalonicensi eccle-
siae semper esse commissum,
ut vobis v.-er' intendat: VI.¹⁴
visitatores carcerum: I.¹⁸³